SÖRMLANDS LÅTAR

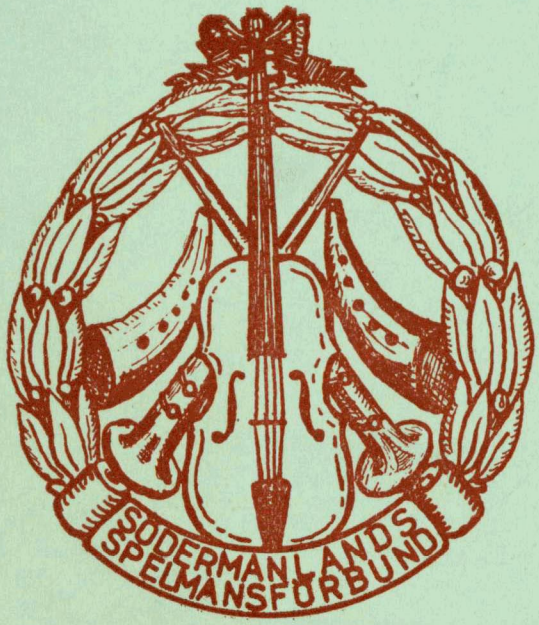

ARRANGERADE AV

OLOF ANDERSSON

UTGIVNA AV

SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND

SÖRMLANDSKA HANDLINGAR N:r 12

BIDRAG TILL SÖDERMANLANDS ÄLDRE KULTURHISTORIA

Alvar Werner
Tranås

med hjärtlig spel-
manshälsning
från Brodern
Gustaf.

SÖRMLANDS-
LÅTAR

SÖRMLÄNDSKA HANDLINGAR
N:r 12
BIDRAG TILL SÖDERMANLANDS ÄLDRE KULTURHISTORIA

SÖRMLANDS LÅTAR

ARRANGERADE AV
OLOF ANDERSSON

UTGIVNA AV
SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND

SÖDERMANLANDS HEMBYGDSFÖRBUND BILDAT 1931
Är 1946 SAMMANSLAGET MED SÖDERMANLANDS
FORNMINNESFÖRENING, BILDAD ÅR 1860.

Detta arbete är tryckt i en upplaga
av 2.025 exemplar, varav 25 ex. utgör
en numrerad bibliofilupplaga.

Alla lagliga rättigheter förbehålles
utgivaren.

STOCKHOLM 1947
ALFA BOKTRYCKERI

F Ö R O R D

DA ANDERS ZORN, understödd av Nils Andersson, den kände uppteckaren av svenska låtar, utlyste den första spelmanstävlingen år 1906 på Gesundaberget, blev det en tilldragelse av största betydelse för pånyttfödelsen av vår svenska allmogemusik, som genom detta initiativ blev uppmärksammad och så småningom kunde antaga sin rättmätiga och betydelsefulla plats i hembygdsrörelsen. Gesundatävlingen gav upptakten till en mängd tävlingar och stämmor i Dalarne och angränsande landskap, bl. a. i Hälsingland, där under seklets första decennier år efter år anordnades s. k. hälsingestämmor i landskapets alla större orter, till vilket Nathan Söderblom, Gästrike-Hälsinge nation och undertecknad togo initiativet. Det mest lockande inslaget i dessa stämmor var spelmännens medverkan, och de deltogo också mangrant, avlyssnade av tusentals åhörare varje gång.

Sedan dess har ingen sommar förgått utan att ett flertal spelmansstämmor eller -tävlingar anordnats i de flesta av våra landskap, där spelmansförbund så småningom bildades och nu finnes från Lappland ner till Skåne. Ett av de första och till anslutningen största blev Södermanlands spelmansförbund, vars ledning alltsedan dess stiftare Ernst Granhammars tid varit i de bästa händer. En god och välskött ekonomi har tillåtit förbundet att grundligt inventera låtbeståndet, att låta trycka och med andra stämma förse låtarna samt att utlysa kompositionstävlingar, som tillfört förbundet goda, nya tillskott av de gängse låttyperna, förutom vallåten, som av naturliga skäl inte förekommer i den del av Sverige, där man icke för boskapen i vall.

Polskan är ju, som i hela riket för övrigt, den mest omhuldade och dominerande av alla låttyper, och det torde grunda sig på att den är en prövosten på spelskickligheten samt i sina växlande former ägnad

att påverka nyskaparens fantasi och ingivelser. Den sörmländska låten utvisar måhända icke så skarpt profilerade särdrag som några andra mellansvenska landskaps såsom Dalarne, Hälsingland och Jämtland, men oförtydbart har Sörmlands väna och blida natur och dess innebyggares ljusa, vänliga sinnelag satt sin prägel på dess spelmans- och låtkultur.

Vår allmogemusik kan förefalla mången alltför enkel för att äga någon musikalisk betydelse, men den är dock den jordmån från vilken kan spira sköna blomster att plockas av våra tonsättare, som där grunda sina svensknationella ingivelser. Behöver man påminna om namn som Söderman, Stenhammar, Peterson-Berger, J. A. Hägg, Alfvén, Atterberg, Wiklund, Aulin och ända fram till de yngre, Erland v. Koch och andra ?

Man kan endast önska, att Södermanlands spelmansförbund i samma förträffliga anda som hittills får möjligheter att fullfölja sin föredömliga gärning till dess egen och vår folkmusiks fromma.

Sven Kjellström.

Södermanlands Spelmansförbund

av

Gustaf Wetter

SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND bildades midsommardagen 1925. Redan 3 år tidigare hade frågan om bildandet av ett sörmländskt förbund för bygdespelmännen diskuterats och en kommitté tillsatts för utformandet av programmet för denna sammanslutning, men kommitterade kom mig veterligt icke fram med något förslag. Under midsommarhelgen 1925 var ett s. k. sommarting anordnat i Malmköping, och till denna talrikt besökta hembygdsfest hade inbjudan genom pressen utfärdats till alla allmogespelmän i Södermanland att möta upp till en spelmansstämma. Ett 30-tal hade hörsammat kallelsen. På förslag av tillsyningsmannen vid Riksmuseet i Stockholm, Ernst Granhammar, som då var redaktör för Svenska Ungdomsringens tidningsorgan Hembygden, bildades så Södermanlands Spelmansförbund, stadgar antogs och styrelse valdes.

Vårt förbund är således inte mer än 21 år gammalt, men det är dock det första i Sverige. De stadgar, som utarbetats av initiativtagaren, har varit mönster för alla de 16 förbund, som bildats senare i olika landskap. Även i många andra hänseenden har det sörmländska spelmansförbundet varit föregångare för de andra landskapsförbunden.

De 30 sörmländska spelmän, som var samlade till rådslag i en lägerhydda i Malmköping midsommardagen 1925, kunde nog inte ana, att deras beslut skulle få sådana konsekvenser. Den allmänna meningen

Museiuppsyningsman Ernst Granhammar, född 1881, död 1946, förbundets initiativtagare och grundare och en av den svenska folkmusikens stöttepelare.

var nämligen för 20 år sedan, att den svenska folkmusiken låg i själatåget. Möjligen kunde några musikaliskt och etnografiskt intresserade personer få teckna upp de gamla låtarna och spelmanssägnerna och samla dessa i arkiv liksom andra museiföremål. Men att dessa låtar skulle göras levande genom spelmännen ute i bygderna och att folk skulle komma i tusental för att lyssna till folkmusiken på spelmansstämmorna ute i bygderna, det anade ingen av de enkla spelmännen vid förbundets start. Man kan nu tala om en den svenska folkmusikens renässans, och däri ligger törhända spelmansförbundens största betydelse.

Förbundets första styrelse bestod av följande personer: Seth Carlson, Strångsjö, ordf., C. G. Axelsson, Flodafors, v. ordf., Bernhard Boström, Katrineholm, kassaförvaltare, Gustaf Wetter, Katrineholm, sekr. samt Gunnar Hansson, Malmköping, v. sekr. Redan i september 1925 beslöt denna styrelse att låta trycka de stadgar, som utarbetats

Godsägare Seth Carlson, Vinäs, Storsjö, förbundets förste ordförande 1925—1931, en pionjär för folkmusiken och dess utövare i Södermanland.

Godsägare Ivar Hultström, Fors, Flodafors, förbundets ordförande 1931—1939, var ledare för uppteckningsarbetet i Sörmland 1935—1936.

av stiftaren Ernst Granhammar, att samla alla upptecknade sörmlandslåtar i ett arkiv, att upprätta en spelmansmatrikel med biografiska uppgifter om spelmännen och deras repertoar samt att anordna en spelmansstämma redan samma år i Nyköping och Oxelösund. Arbetsuppgifter saknades inte, och arbetslust fanns också, så den nystartade sammanslutningen fick från början vind i seglen. Enligt stadgarna var förbundets uppgift »att söka väcka till liv förståelsen för äkta folkmusik, särskilt den provinsiella inom landskapet Södermanland, samt hjälpa och stödja spelmännen i deras arbete med att bevara och hugfästa ett ädelt och kärt kulturarv inom tonkonstens

område». Detta sökte styrelsen för förbundet att förverkliga genom spelmansstämmorna, som hållits på skilda trakter i landskapet, t. ex. Nyköping och Oxelösund, Julita Skans, Södertälje och Sorunda, Gripsholm, Vibyholm, Malmköping, Ånhammar, Tullgarn, Stenhammar, Björnlunda och utom landskapets gränser på Skansen i Stockholm. Genom dessa stämmor har spelmännen samlats och övat samspel, och deras repertoar har blivit känd och upptecknad. I de första spelmansstämmorna deltog ett 20-tal spelmän. Nu möter över 50 st. upp på stämmor och årsmöten. Från en ringa början har förbundet nu växt, så att medlemstalet är 116, därav 14 hedersledamöter. Sörmlandsförbundet har varit det största i Sverige, men ligger nu tvåa efter Dalarne.

Resultatet av förbundets verksamhet hade icke kunnat uppnås utan omsorg och möda från ledande män. Förbundets förste ordförande, handlande Seth Carlson, Strångsjö, ledde förbundets öden under åren 1925—1931. Han är värd ett särskilt tack för sin förmåga att ordna de första stora stämmorna i Julita år 1927 och 1928 och i Vibyholm 1929. Under åren 1931—1939 var lantbrukaren Ivar Hultström ordförande. Välbesökta stämmor i Malmköping 1931, Ånhammar 1932, Tullgarn 1934, Stenhammar 1935 och Malmköping 1938 leddes med den äran av honom. Trots att många folkmelodier publicerats och samlats i Sörmland under tidernas lopp — kanske mer än i många andra svenska landskap — gjorde styrelsen under spelmansstämmor och andra spelmansträffar den iakttagelsen, att många genuina sörmlandslåtar ej blivit upptecknade. Av den anledningen startades år 1935 en färd för uppteckning av sörmländsk folkmusik, vilken leddes av redaktören för samlingsverket Svenska Låtar, Olof Andersson, Stockholm. Denne genomkorsade på sina uppteckningsfärder hela landskapet Södermanland och besökte alla då levande kända spelmän och upptecknade efter deras föredrag 726 låtar och avskrev ur deras notböcker 275 melodier. Det var hög tid att detta räddningsarbete kom till stånd, ty nu är de flesta av dessa gamla spelmän döda. Kostnaden för detta arbete, 2.765 kronor, betalades helt av förbundet. De sörmländska spelmännen förvarar nu i ett brandsäkert bankfack denna melodiskatt, tills vi får möjligheter att låta trycka den. Ivar Hult-

Solen brukar alltid skina, när Sörmlands Spelmansförbund har sina stämmor. Det gör den även på dessa tre Skogstorpspelemän, som tränar i samspel på en egen komposition, innan de skall uppträda på stämman vid Stenhammar 1945.

ström är värd ett särskilt tack för att han i rätt tid satte i gång med det arbetet. — En annan av förbundets förtroendemän, murarmästare Bernhard Boström, Katrineholm, är också i hög grad värd spelmännens tacksamhet. I 20 års tid, från 1925—1945, var han förbundets kassaförvaltare. Han liksom alla förbundets styrelsemedlemmar har offrat tid och krafter till fromma för spelmansförbundet utan ett öres ersättning. Heder åt dessa!

Förbundets stiftare Ernst Granhammar avled hastigt i sitt hem i Fors, Floda socken, den 27 mars 1946. Han hade avgått från sin

tjänst vid Riksmuseet 4 månader tidigare. Med honom gick en initiativrik man ur tiden. Som redaktör för tidskrifterna Hembygden och Slöjd och Ton, genom föredrag i radio, på spelmansstämmor och andra folkfester hade han gjort sin röst hörd och var av alla Sveriges spelmän känd som en banbrytare för den svenska folkmusiken. Han var född sörmlänning och trivdes bäst bland de sörmländska spelmännen. Dessa har hedrat hans minne genom att resa en minnesvård på hans grav på Floda kyrkogård.

De flesta av de gamla äkta sörmländska spelmännen, som var gamla redan vid förbundets start, är nu döda. Många riktiga storspelmän har vi haft som aktiva medlemmar i vårt förbund. *Anders Andersson*, Lästringe, var en baddare att spela 16-delspolskor och med sin karakteristiska stråkföring, som ingen yngre spelman nu kan göra efter, var han en värdig representant för den gamla spelmanskulturen. *Melker Andersson*, Husby-Oppunda, hade en ovanligt omfattande repertoar av gamla låtar, särskilt 16-delspolskor från 1700-talet. Det var en riktig kärngubbe. Han deltog 92-årig på spelmansstämman i Ånhammar 1932. *Albert Boström*, Floda, »valsernas konung», livlig och medveten om sin konst, saknades aldrig på någon stämma. Carl-Erik Eriksson, Katrineholm, kallad *Carl-Erik i Lind*, var en lång, ståtlig gubbe, prydlig både till kropp och själ, med en rikhaltig repertoar. Hans namne Karl-Erik Eriksson, Hälleforsnäs, *Löta-Kalle*, var en tillbakadragen, försynt man, som var med, 86-årig, på stämman i Björnlunda 1943. *Axel Fredrik Bergström*, Tystberga, var med redan år 1925, en fin och rar gubbe i nyborstad bonjour och med småtrevliga låtar. Sista gången han spelade och gol sin gökpolska var på Nyköpingshus 1945. Han var då över 91 år. *Carl Fredrik Persson*, Järna, var en stadig gubbe och en riktig hedersman. Med sina 80 år på nacken var han ålderman på Skansen 1944. C. A. Olsson, *Målar-Olle från Kappsta*, och *J. E. Lilja* från Nyköping var ett par bra spelmän med bra låtar, bl. a. efter blinda Kalle från Stigtomta. *Albert Gustavsson-Wall, Vingåker*, var elev efter Widmark och hade själv i sin krafts dagar många elever. På några spelmansstämmor uppträdde han som ledare för en kvintett, bestående av pappa Albert själv, en dotter och tre söner. Då myste gubben, när de släppte lös en polska efter

Sex gamla spelmän, deltagare i stämman på Ånhammar 1932. Från vänster Melker Andersson, Husby, Råby; Anders Andersson, Lästringe; A. F. Bergström, Tystberga; Carl-Erik Eriksson, Carl-Erik i Lind, Katrineholm; C. A. Olsson, Målar Olle, Kappsta, samt J. A. Ekvall, Nyköping. »Roligt var det att höra dessa gamlingar spela, och roligt var det att prata med dem. Nu har deras felor för alltid tystnat.Deras låtar lever dock, ty dem har spelmansförbundet räddat, och de skall inte få tystna.»

Lindblom eller någon glad vals efter Widmark. Vi har endast haft en klarinettspelare bland våra medlemmar, *Albert Gustavsson*, Dunker, som med sitt instrument satte en viss klangfärg på samspelet mellan de många fiolerna.

Roligt var det, när gamle Bergström spelade sin gökpolska och gol för kungen, som hedrade spelmansstämman i Malmköping 1931 med sin närvaro. Hans Majestät satt länge och hörde på, mycket road och intresserad, och till tack skakade han sedan hand med de äldre spelmännen. Han frågade då, vem det var som gol. »Det var allt jag, det, Ers Majestät», sa' Bergström och sträckte på sig. »Det gjorde Du bra», sa' kungen och klappade gubben på axeln. Men Bergström tyckte dock, att det inte gått så bra. Han utförde nämligen sin gökpolska på det viset, att han själv gol som en riktig gök i det rätta ögonblicket i gökpolskan, och det hade inte gått så bra, eftersom han var förkyld. Detta ville han tala om, och därför sa han till Hans Majestät: »Det gick dåligt att spela i dag, Ers Majestät, för jag är

liasom lite skrövluger i halsen.» Kungen skrattade mycket gott och gav Bergström ändå mera beröm och ännu en klapp på axeln. — Efteråt var Axel Fredrik mycket stolt över det kungliga berömmet och ville upp och spela och gala för andra gången.

Anders Andersson i Lästringe stämde alltid upp g-strängen en hel ton, i vilken tonart han än spelade. På ålderns dagar hörde han dåligt och fick då på en spelmansstämma hjälp med stämningen av prisnämndens ordförande, professor Sven Kjellström. Denne stämde fiolen på vanligt sätt mycket noggrant och överlämnade den sedan till den gråskäggige spelmannen. Denne knäppte på strängarna, stoppade snäckan i örat och konstaterade snart, att inte g-strängen stämde på det sätt, som han var van vid. Han stämde då om basen, tittade på professorn och skakade på huvudet, vände sedan demonstrativt ryggen åt hela prisnämnden och spelade upp sin storpolska på sitt karakteristiska sätt.

Roligt var det att höra dessa gamlingar spela, och roligt var det att prata med dem. Nu har deras felor för alltid tystnat. Deras låtar lever dock, ty dem har spelmansförbundet till stor del räddat, och de skall inte få tystna.

Ännu har vi dock som aktiva medlemmar i förbundet några gamlingar, som kan spela en polska på gammalt äkta spelmansmanér. *Evald Andersson*, Björnlunda, *Hjalmar Björklund*, Oxelösund, *John Johansson*, Katrineholm, *Erik Ljunggren*, Trosa, *Albert Blomqvist*, Arla, *Anders Gustav Eriksson*, Valla, och *G. Syrén*, Södertälje, är alla över 70 år men fortfarande med på spelmansträffarna. *Axel Wester*, *Vingåker*, är visserligen inte mer än 68 år men han var med redan 1910 på riksspelmansstämman i Stockholm. Så som han spelar »tyska klocko» med omväxlande pizzicato och knackningar med stråken på fiollocket, har jag inte hört någon sörmländsk spelman framföra det.

En äkta spelman av den gamla stammen är fortfarande i livet: Per Johan Andersson, Katrineholm, född 1853. *Per Johan i Hissjö*, som han allmänt kallas i spelmanskretsar, är mig veterligt den äldste nu levande eleven till de gamla storspelmännen Carl A. Lindblom från Skedevi och August Widmark från Vingåker. Nu har Per Johan mycket svag hörsel och har svårt att meddela sig med folk, men har

Prins Wilhelm, välvillig värd för Spelmansstämman å Stenhammar 1935, lyssnar intresserat, när Carl-Erik i Lind spelar och A. F. Bergström ackompanjerar.

haft ett ovanligt gott minne för gamla låtar och spelmanssägner. Han har också komponerat en hel del melodier och fick pris på kompositionstävlingen på Stenhammar 1935. Till sin 88-årsdag komponerade han en pigg och trevlig polska, som nu är allmänt spelad av sörmlandspelmännen. Den återfinnes i detta häfte som n:r 61. År. 1943 var han med som äldste deltagare i spelmansstämman i Björnlunda.

Bland spelmansförbundets 116 aktiva medlemmar kan vi nu glädjande nog räkna 8 kvinnliga spelmän, som trivs mycket bra bland sina manliga kolleger. De spelande damerna har alltid på spelmansträffarna uppträtt i folkdräkter, och denna vackra sedvänja har smittat av sig till karlarna. Av cirka 50 spelmän, som möter upp på stämmorna, bär ett 30-tal folkdräkter, mest vingåkers- och sorundadräkter, vilka medlemmarna skaffat sig helt på egen bekostnad trots svårigheterna under krigs- och kristider. Det är synnerligen glädjande, att ett sådant intresse för våra vackra folkdräkter helt spontant växt fram bland medlemmarna under de senaste åren. För 20 år

sedan var det inte alls modernt, och det kunde då t. o. m. hända, att en spelman, som skulle till en stämma, klädde sig civil och lät sin egen ägandes folkdräkt hänga kvar hemma i garderoben.

Under förbundets första tid förekom intet samspel mellan samtliga medlemmar och ej heller i några större grupper. Det var ju för resten inte tänkbart, att något samspel skulle kunna äga rum, när inte spelmännen hade någon gemensam repertoar. Det är spelmansförbundets förtjänst att ha upptecknat och levandegjort det vackraste och mest typiska av den sörmländska melodiskatten. Nu kan varenda sörmländsk spelman spela Österåkers ljusa brudmarsch, den kärva Lästringe gånglåt, kyrkmarschen från Mörkö eller Hultströms komposition, I vårskogen, för att bara nämna några typexempel. Trots rikedomen på melodier i Sörmland har nya låtar komponerats och Spelmansförbundet har gjort allt för att uppmuntra detta nyskapande. Tre kompositionstävlingar har anordnats, nämligen i Vibyholm 1929 och på Stenhammar 1935 och 1945. I förbundets arkiv finns nu över 100-talet nykompositioner av sörmländska spelmän. Dessa låtar är givetvis av skiftande värde, men en del har verkligen stått sig i konkurrensen och blivit allmänt omtyckta och spelade. Detta är ett glädjande bevis för att den sörmländska folkmusiken lever.

När Olof Andersson på Spelmansförbundets uppdrag år 1935—1936 tecknat upp och samlat 1.000 melodier från Sörmland, utvalde han de 50 bästa låtarna, däribland 5 nykompositioner, och arrangerade dem för två fioler. Detta låthäfte har haft den största betydelse för förbundets musikaliska standard, ty ur denna samling har spelmännen de senaste åren hämtat sin repertoar. Att samspelet bland sörmlandsspelmännen nu står på en helt annan nivå än för 10 år sedan beror till största delen på detta låthäfte, av vilket varje medlem gratis erhållit var sitt exemplar. Men repertoaren måste förnyas. Delvis av den anledningen har detta låthäfte kommit till stånd.

Genom spelmansförbundet har folkmusiken i Sörmland blivit känd och välkänd, låtar har upptecknats, arrangerats och blivit varje spelmans egendom. Även på annat sätt har förbundet sökt att »hjälpa och stödja spelmännen i deras arbete med att bevara och hugfästa ett ädelt och kärt kulturarv inom tonkonstens område». Under ett 10-tal

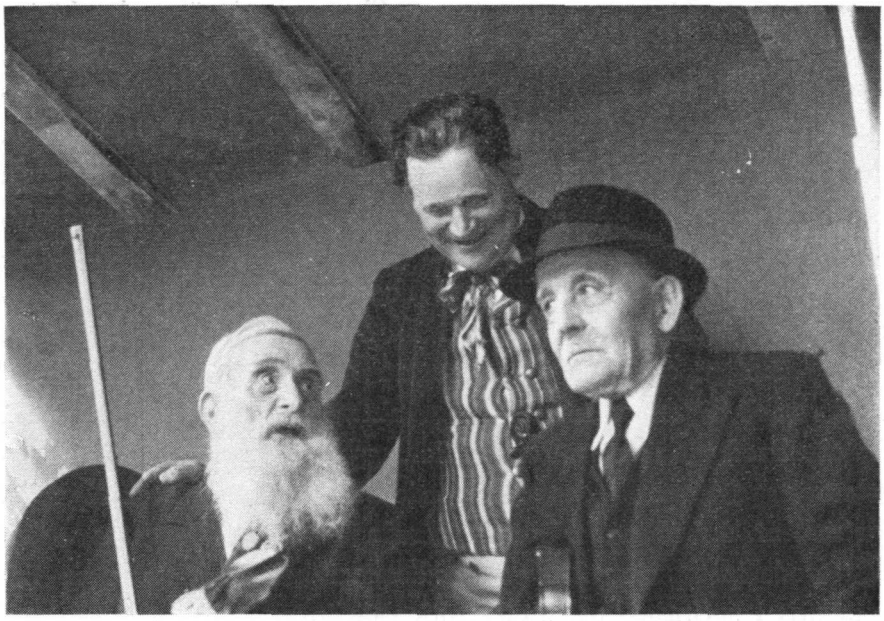

Sörmlands äldste nu levande spelman, Per Johan Andersson, Katrineholm, till höger, född år 1853, i samspråk med sin ett år yngre kollega Axel Fredrik Bergström, Tystberga. Förbundets ordf., G. Wetter, lyssnar intresserat.

år utdelades årligen 150 kr. i stipendier för musikstudier åt unga sörmlänningar. Den första tiden gick dessa stipendier huvudsakligen till elever vid folkliga Musikskolan i Arvika. Sedan en liknande skola startats i Katrineholm, har många stipendier tilldelats unga, musikaliska personer, som studerat fiolspel och folkmusik vid den läroanstalten. Över 1.000 kr. har förbundet delat ut i stipendier under sin hittillsvarande verksamhet till musikaliska ungdomar. Många av dessa har senare blivit aktiva medlemmar i Spelmansförbundet.

Till spelmanstävlingarna och stämmorna på 1920- och 1930-talet inköpte förbundet minnesplaketter och minnesgåvor, som tilldelades varje deltagare. Av enskilda personer lyckades förbundet till stämmor tigga ihop en mängd priser, som delades ut åt de duktigaste spelmännen. Detta bidrog till att deltagareantalet ökades, ty en vacker minnesgåva sätter en spelman alltid värde på. Värdet av skänkta och hoptiggda priser under årens lopp är svårt att uppskatta, men troligen överstiger det 3.000 kr.

En musikaliskt omdömesgill person förvånade sig över den bäriga och ädla klangen från de 50 fiolerna, när hela förbundet uppträdde i samspel. Han antog, att det delvis berodde på att spelmännen hade goda instrument att spela på, och det antagandet var alldeles riktigt. De flesta spelmännen äger nämligen bra, huvudsakligen svenskbyggda fioler. Det som mycket bidragit till detta glädjande förhållande är, att intresserade spelmän är och varit prenumeranter på Sveriges Fiolbyggarförbunds tidskrift, Slöjd och Ton, som alltid betonat betydelsen av det svenska fiolbyggandet. Detta står på en hög nivå, och många värdiga och kunniga representanter för denna ädla handaslöjd finns i Södermanland. De flesta aktiva medlemmarna äger också fioler, tillverkade av sörmländska fiolbyggare. — Förbundet har uppmuntrat spelmännen i deras strävanden att skaffa sig svenskbyggda instrument. 4 medlemmar har fått penningbidrag och för dessa inköpt nya, goda instrument, 2 andra medlemmar har erhållit var sin fiol som pris i spelmans- och kompositionstävlingar.

Medlemsmärket, som i reproduktion i förstorad skala synes på omslaget till detta häfte, är ritat av förbundets stiftare Ernst Granhammar. Detta märke i silver utdelas gratis till varje aktiv medlem i förbundet. Förbundets märke i guld har tilldelats bemärkta personer, som på olika sätt stött förbundet i dess verksamhet. Dessa ha samtidigt invalts till hedersledamöter. Sörmlands spelemän kan glädja sig åt att som hedersledamöter ha fått utnämna 20 personer, däribland Hans Kunglig Höghet *Prins Wilhelm*, landshövdingarna *Gustav Sederholm* och *Bo Hammarskjöld*, professorerna *Sven Kjellström* och *Andreas Lindblom*, löjtnant *Arthur Beckström*, redaktör *Ernst Granhammar*, musikamanuens *Olof Andersson*, fil. lic. *Marshall Lagerqvist*, landsantikvarie *Ivar Schnell*, violinisten *Karl Sporr*, disponent *Nils Eriksson*, riksspelman *Jon Erik Öst* samt godsägarna *Seth Carlson* och *Ivar Hultström*, förbundets förutvarande ordförande.

Spelmansförbundets offentliga framträdanden och dess verksamhet i övrigt har alltifrån starten blivit uppmärksammade av pressen. Sörmlandstidningarna har alltid ägnat stort utrymme åt och haft en välvillig inställning till förbundets strävanden. Utan tidningarnas medverkan

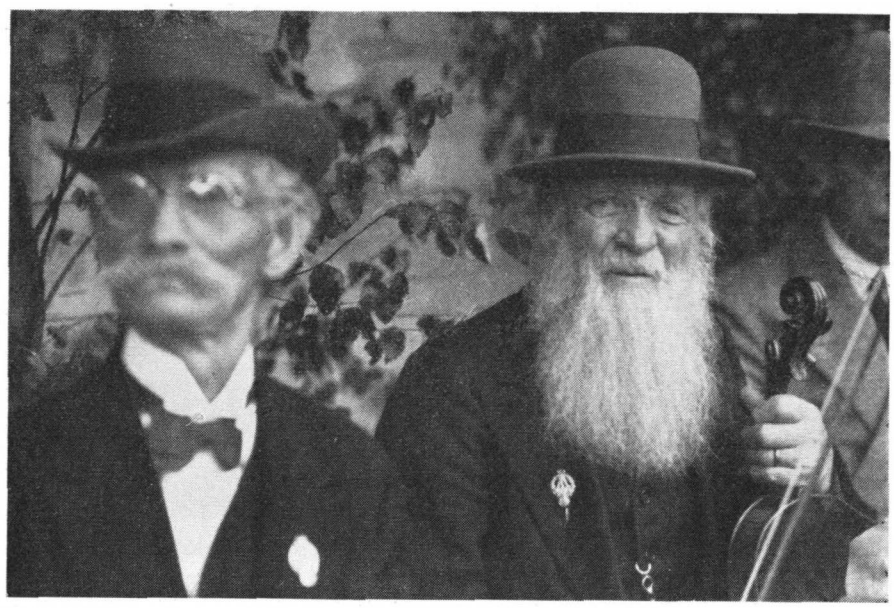

Albert Boström, Floda, född 1854, död 1931, till vänster och Anders Andersson, Lästringe, född 1851, död 1934, var båda mycket skickliga spelmän och två riktiga stöttepelare under förbundets barndom.

och positiva inställning skulle spelmansförbundet icke kunnat genomföra sina arbetsuppgifter.

Förbundet har haft turen att alltid kunna finna personer, som välvilligt ställt sig som värdar för spelmansstämmorna. Hans Kunglig Höghet Prins Wilhelm har två gånger upplåtit sitt vackra Stenhammar för de sörmländska spelmännen och båda gångerna hållit ett högtidstal. I framlidne löjtnant Arthur Beckström hade förbundet en vän och gynnare, och till Julita Skans var spelmännen alltid välkomna. Det är vi även nu, sedan löjtnant Beckström donerat sin vackra hembygdsgård till Nordiska Museet och Skansen. Det svarar professor Andreas Lindblom och intendent Marshall Lagerqvist för. Greve Carl Bonde och generaldirektör Bo von Stockenström har varit värdar på Vibyholm och Ånhammar för spelmansförbundets välbesökta stämmor på dessa platser.

Länets hövdingar Gustav Sederholm och Bo Hammarsköld har visat ett mycket livligt intresse för spelmansförbundet och dess arbete

och välvilligt ställt sig till förfogande som högtidstalare. De sörmländska spelmännen är mycket tacksamma för det.

Förbundet tillhör Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur. Denna sammanslutning utdelar efter uppspelning till förtjänta spelmän — vilket avgöres av en sakkunnig jury — Zorns spelmansmärke i silver och brons. Riksstyrelsen för Ungdomsringen kan till alldeles särskilt förtjänta personer utdela det Zornska spelmansmärket i guld. Denna utmärkelse har kommit 5 av våra hedersledamöter till del, nämligen framlidne redaktör *Ernst Granhammar*, professor *Sven Kjellström*, musikkonsulent *Olof Andersson*, godsägare *Ivar Hultström* samt violinisten *Karl Sporr*. Två gånger har Spelmansförbundet i samarbete med Svenska Ungdomsringen anordnat uppspelningar för Zorns spelmansmärke, nämligen år 1938 i Malmköping och 1945 i Flen. Den som erövrar detta märke i silver har rätt till titeln riksspelman. Följande medlemmar har lyckats erövra detta silvermärke, nämligen *Gustaf Wetter*, Katrineholm, 1937, *Richard Ahlberg*, Sköldinge, 1938, *Axel Andersson*, Vadsbro, *Hjalmar Björklund*, Oxelösund, *Sven Forsberg*, Vadsbro, *Jan Martin Johansson*, Stuvsta, *Evert Melin*, Skogstorp, *Hugo Pettersson*, Eskilstuna, och *J. H. Thorssell*, Skogstorp, samtliga år 1945, samt *John Carlöö*, Stockholm, och *Olof Karlkvist*, Abrahamsberg, 1946. Följaktligen finns det 11 riksspelemän inom vårt förbund, vilket är ett gott bevis för dess musikaliska standard. Jag tror att intet annat landskap i Sverige — det skulle i så fall vara Dalarna eller Uppland — kan ställa upp så många riksspelemän som Sörmland. I uppspelningen för Zornmärket 1945 deltog 21 spelmän, av vilka 6 stycken erhöll märket i brons. Kostnaderna för dessa uppspelningar samt för märkena har helt betalats av förbundet.

Förbundet tillhör även helt naturligt Södermanlands Hembygdsförbund och har bl. a. medverkat på dess friluftsfester i Mariefred 1933, Stora Djulö år 1934 och på Nyköpingshus 1945. På borggården i Nyköpingshus firades också förbundets 20-årsjubileum. Mellan det stora Hembygdsförbundet och den sektion inom detsamma, som heter Spelmansförbundet, har rått ett gott och fruktbärande samarbete. Denna samling sörmländska låtar utkommer i samarbete med Hem-

50 sörmländska spelmän, samlade till spelmansstämma hos Prins Wilhelm på Stenhammar 1945.

bygdsförbundet i serien Sörmländska handlingar, Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria.

Spelmansförbundet hade dock inte haft möjligheter till att ge ut denna samling sörmländska melodier trots hjälp och stöd från Hembygdsförbundet, om inte Spelmansförbundet av Södermanlands läns landsting erhållit ett anslag på 1.000 kr. för att bestrida en del av tryckningskostnaderna för detta häfte. Södermanlands landsting är mig veterligt det första i Sverige, som beslutat lämna bidrag till tryckningen av inom landskapet spelade och upptecknade folkmelodier. Det är ett beslut, som manar till efterföljd!

Spelmansförbundet hoppas, att detta prov på sörmländsk folkmusik genom tiderna måtte bli väl mottaget. Att häftet blir välkommet bland de aktiva spelmännen är jag förvissad om. Dessa låtar, utvalda ur tryckta och otryckta källor, kan sannerligen inte varje spelman få tag i. När de nu dessutom blivit arrangerade för 2 fioler med en spelbar, lättfattlig och självständig 2:dra stämma, får vi hoppas, att detta kraftigt skall bidraga till att förnya spelmännens repertoar till nytta och nöje för dem själva och deras många lyssnare.

Fart och kläm är det i Lästringe brudmarsch, och fart och kläm är det även hos de sörmländska spelmännen.

Uppteckningen och insamlandet av alla de låtar, som finns i förbundets arkiv, har varit förenade med dryga kostnader och stor möda. Det är inte meningen, att dessa melodier för alltid skall ligga arkiverade. Det är i stället meningen, att de ska levandegöras genom att spelas. Först då blir denna tonskatt rätt förstådd och rätt uppskattad.

Vårt land har en stor rikedom i sina folkmelodier, och det finns inget annat land i världen, som offrat så mycket pengar på upptecknin och publicering av liknande melodier. Det ska vi svenskar vara tacksamma över. När nu spelmansförbunden växt sig livskraftiga, får vi hoppas, att folkmusiken kommer att ljuda från många fioler i alla Sveriges bygder. Med den önskan vill Södermanlands Spelmansförbund ge ut dessa sörmländska låtar. Måtte de bli spelade och kända inte blott i vårt eget landskap utan i hela Sveriges land!

Sörmländska melodier

av

Olof Andersson

SÖDERMANLAND har en rik och skiftande folkmusik. Om man undantar vallåten, vilken huvudsakligen hör samman med fäbodlivet, och den numera även i de flesta andra landskap bortglömda, mer och mindre kolorerade folkliga koralen, saknas inga av de melodiformer, man brukar hänföra till vår folkliga musik. Marscher och gånglåtar, polskor och gammalvalser, kadriljer och angläser, stek- och skänklåtar, visor med och utan text, många av dem med omisskännelig lokal proveniens, ingå i de sörmländska spelmännens repertoar.

Av dessa former synes polskan ha varit den mest brukade. Ståtliga och värdiga sextondelspolskor, som i sin rytmiska byggnad kommer närmast polonäsen, omväxla med de rörliga och snabbare åttondelspolskorna, vars tempo är identiskt med hambopolskan. En denna närstående typ, en blandform mellan åttondelspolskan och masurkan, förekommer också rikligt i landskapet.

Valsen i Sörmland är övervägande av åttondelstyp, men det finns på sina håll även en annan form, som mera närmar sig wienervalsen. Denna valstyp lär ha införts av värmländska spelmän och härstammar otvivelaktigt från den berömde Lomjansguten, vilken på sin tid införde den från Norge och sedan själv komponerade en rad dylika »herrgårdsvalser», som de vanligen benämnas.

Redan tidigt kom landskapets folkmusik att bli föremål för forskning och uppteckning. Sålunda utkom i tryck år 1876 en samling: 160

»Tillförende hafva de brukat Nyckelgiga, Juudgiga, Säckpijpa eller horn», säger Marcus Simming från Vingåker år 1685. Nyckelgigan har Per Hilleström avbildat i handen på en spelman från Vingåker i slutet på 1700-talet. — Foto Nordiska Museet.

Polskor, Visor och Danslekar, upptecknade i Södermanland under åren 1823—1835 samt satta för piano av *Anders Gustaf Rosenberg*. Denne var född år 1809 i Lilla Mellösa, tog musikdirektörsexamen 1836 och tjänstgjorde som organist i Floda församling till 1837, då han förflyttades till Nora, där han innehade organist- och klockarebefattningen till sin död 1884.

I början av 1880-talet publicerades 75 Polskor från Uppland och Södermanland av musikförläggaren *Julius Bagge*. Många av dessa äro identiska med Rosenbergs förut tryckta melodier.

Åren 1899—1900 utgav Södermanlands fornminnesförening i sin

»... *Män nu bruka de fioler, hvarpå ock bondedrängiar några hafva lärt sigh, efter sitt vijs, stryka och spela.*» *Det är fortfarande Simming som talar och Per Hilleström som illustrerar. — Foto Nordiska Museet.*

tidskrift »Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria» närmare femhundra melodier, upptecknade av redaktör *K. P. Leffler*. De förskriva sig från norra delen av landskapet, huvudsakligen från Härads socken i väster till Mariefred i öster. Samlingen omfattar de flesta av de förut nämnda låtformerna, av vilka polskan är rikast företrädd.

Sörmlandsdelen av Svenska Låtar, som utkom 1934, innehåller något över tvåhundra låtar från tjugo spelmän och meddelare, jämte biografier och porträtt av spelmännen. I samlingen, som på uppdrag av Folkmusikkommissionen redigerats av *Olof Andersson*, ingå ett

Soldaternas rörliga liv gjorde dem till goda kringspridare av både andliga och materiella nyheter. Spelmännen bland dem införde nyheter i sörmländska socknar både i fråga om spelsätt och melodier. Spelmannen ovan är en soldat i finska krigets uniform. — Tavla funnen vid Brunsta i Nikolai socken, nu i Södermanlands läns museum i Nyköping.

åttiotal melodier upptecknade av *Nils Dencker*, vilken gjort sig högt förtjänt om den sörmländska folkmusiken och vars omfattande samlingar i Uppsala Landsmålsarkiv välvilligt ställts till förfogande.

Föreliggande samling »Låtar från Södermanland» utgör ett urval av ovan nämnda publikationer. Ett mindre antal melodier ha därjämte hämtats ur tvenne handskrivna samlingar, den ena insänd till Musikaliska Akademien år 1880 av skolläraren och kantorn *A. P. Andersson* i Västra Vingåker och den andra härrörande från en i Södermanlands Spelmansförbunds arkiv befintlig handskrift, som tillhört

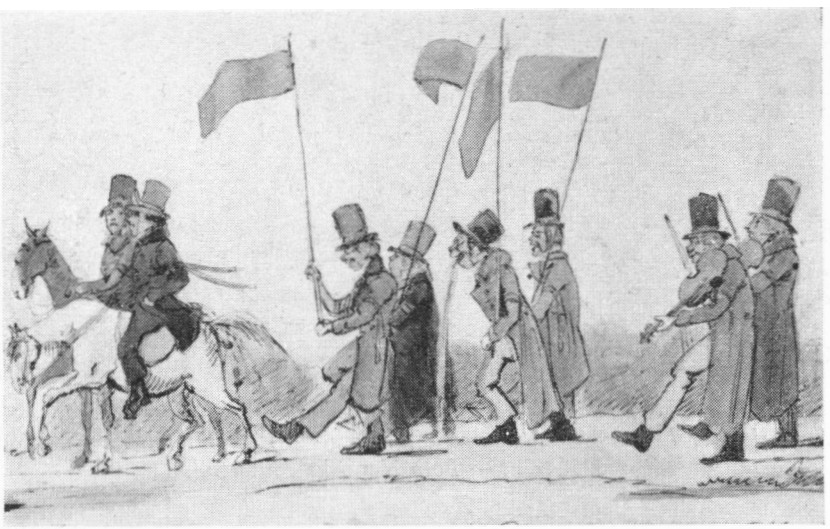

Spelmännen hade gott bruk för sina instrument i alla livets och årets skiften. Fr. von Dardel skildrar här ett bröllop i Vingåker med spelmän, dels vid färden till kyrkan, dels en senare bröllopsdag, då den första stelheten gått av bröllopsföljet. — Foto Nordiska Museet.

klockaren *P. A. Appelqvist* i Stigtomta och innehållande ett hundratal melodier. En vismelodi, upptecknad av *Richard Dybeck* under namnet »Vingåkersvisan» och publicerad i tidskriften Runa 1865 samt några låtar, insända av medlemmar i Södermanlands Spelmansförbund, fullständigar samlingen.

Anmärkningar och förklaringar över melodierna åtfölja desamma.

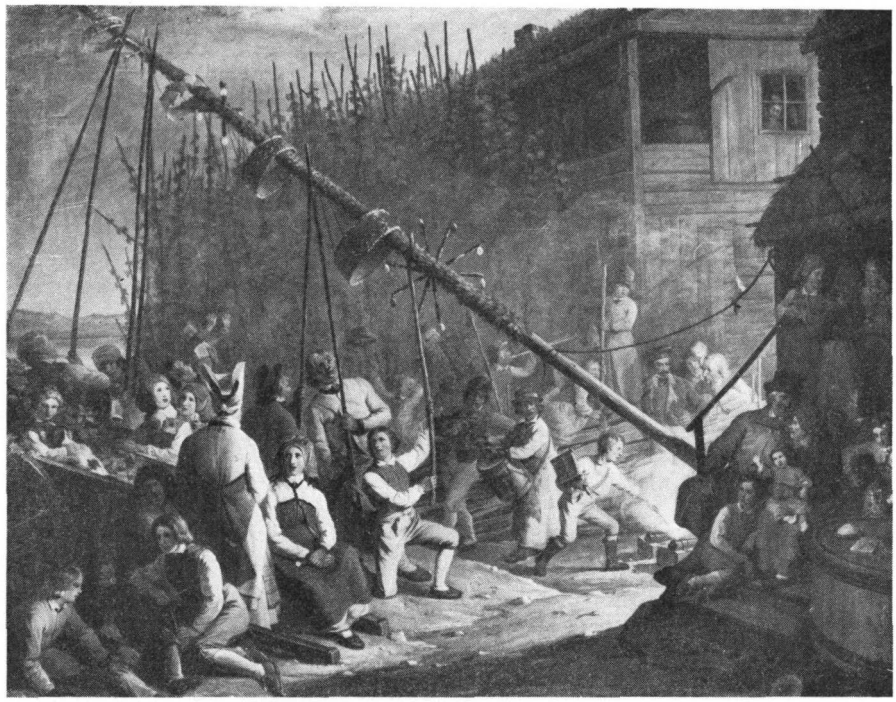

Men även årets högtider firades med spel: Midsommaren framför allt. R. W. Ekman skildrar hur majstången reses under spel och salut i en Vingåkersby på 1830-talet. — Foto Nordiska Museet.

ANMÄRKNINGAR TILL MELODIERNA.

Ur *Nils Andersson:* Svenska Låtar, Södermanland (n:r 1—27).

N:r 1 Efter *Fredrik Eriksson* i Österhaninge, upptecknad av Olof Andersson (O. A.)

» 2 Efter densamme, uppt. av O. A.

» 3 » *Alfred Eriksson* i Gölstorp, Ärla, uppt. av O. A. — Eriksson, hade sina flesta melodier från en beryktad bröllopsspelman, kallad *Per i gatan.*

» 4 Efter *Anna Sofia Gustafsson* i Sköldinge, uppt. och meddelad av Nils Dencker. Visan sjöngs när spelmansskänken upptogs. Till densamma användes följande text:

»Och nu så sjunga vi för spelemannen vår,
liksom flickan hon sang för sin käresta i går.
Här fattas, här fattas, lägg i! Gode herrar, lägg i!
Haven tack, haven tack för eder goda skänk.
Eder lön skall bliva av Gudi betänkt.
Haven tack, haven tack, haven tack!»

» 5 Efter lantbrukaren och spelmannen *Gustaf Persson* i Flen, uppt. av musikfanjunkaren Emil Söderqvist i Flen.

Ytterligare en bild ur Fr. von Dardels dråpliga skissböcker måste visa spelmannens liv i äldre tider. Det är som spelman på ett bröllop på Olovstorp i Östra Vingåker år 1837. Tydligen gifter herrskapet bort några av tjänstefolket och spelmannen spelar medan kyrkoherden dansar med bruden. — Foto Nord. Museet.

N:r 6—7 Meddelade av Söderqvist.

» 8 Efter *Albert Boström* i Floda, uppt. av O. A. — Boström lärde sig valsen på 1860-talet av *August Widmark* i Västra Vingåker. Widmark var född i Ö. Vingåker 1824 och ansågs som Sörmlands på sin tid främste spelman. Många av hans låtar spelas ännu i dag och i synnerhet synes hans valser ha varit populära. På äldre dagar utövade han en livlig lärareverksamhet som fick stor betydelse för traditionens fortsatta liv. Han dog 1879 i Lilla Kulltorp, V. Vingåker.

» 9 Melodien har använts som brudmarsch i Österåker, där den brukade spelas efter vigseln från orgelläktaren. Den är uppt. av *Gustaf Wetter* efter spelmannen *Gustaf Olsson* i Julita.

» 10 Efter Boström, som hade den från gästgivaren *Erik Eriksson* i Bie, vanligen kallad *Spel Erker*, död 1890. Uppt. av O. A.

» 11 Efter *Carl Erik Eriksson* från Lind i Sköldinge, uppt. av Wetter. *Carl Erik i Lind*, som han vanligen kallades, var lärjunge till Aug. Widmark och *Karl August Lindblom* från Skedevi i Östergötland. Lindblom, eller *Näckstedt*, som han även benämndes, var född på 1820-talet och något yngre än Widmark. Liksom denne var han notkunnig och skall, enligt utsago, haft niohundra melodier i sin repertoar. Han levde på rörlig fot och var lika känd i Sörmland som Östergötland. Dog omkring 1890.

Under 1800-talet har alla pipor och gigor trängts undan av fiolen som folkligt instrument. Snart nog får den emellertid en svår konkurrent i dragharmonikan. J. Arsenius skildrar situationen i denna bild från Tyresö år 1879.

N:r 12 Uppt. av Dencker efter *Anna Sofia Gustafsson.* Till melodien sjöngs följande text:

»Skatan satt på taket, knapra med sina små döttrar och sa':
Vart ska vi fara i vinter? Vi frysa om våra fötter.
Jo, vi fara till Anneland, köpa skor för en halv mark.
Tre tunnor pepparkorn, katten låter i silverhorn».

» 13 Efter *Carl Erik i Lind,* uppteckna av Wetter. Skänklåten spelades på bröllopen när maten bars in. Melodien förekom även som kadrilj.

» 14 Efter *Carl Erik i Lind,* uppt. av Wetter. Låten kallades »Fermens polska» efter en försupen, avdankad soldat som hette *Ferm.* Han var poet och kom vid bröllop alltid dagen efter för att dansa med bruden. I gengäld läste Fermen efter dansen ett poem till henne, författat av honom själv.

» 15 Efter *Carl Erik i Lind* och *Aug. Widmark,* uppt. av Wetter.

» 16 Se föregående.

» 17 Efter *Gustaf Pettersson* i Lerbo, uppt. av Dencker. Valsen var efter Widmark, vilken jämte Lindblom var Petterssons läromästare i fiolspelet.

» 18 Efter *Gustaf Pettersson* och *Widmark,* uppt. av Dencker

» 19 Se föregående.

N:r 20 Efter *Johan Albert Ekvall* i Björkvik, uppt. av Dencker. Ekvall hade polskan efter en spelman i Glabol i Björkviks socken, kallad Glaboln.

» 21 Efter *Johan Edvard Andersson* i Ludgo, meddelad av Dencker.

» 22 Efter *Anders Andersson* i Lästringe, uppt. av O. A.

» 23 Se föregående.

» 24 Efter *Axel Fredrik Bergström* i Tystberga, uppt. av Dencker. Låten spelades då steken serverades under bröllopsmåltiden. Till densamma sjöngs följande text:

»Nu så kommer steka, nu så kommer steka,
skärp e kniva te skära 'na me,
skärp e kniva te skära 'na me.
Trall . . .»

» 25 Uppt. av Dencker efter A. F. Bergström. Texten var av följande lydelse:

»Ja, lycklig är den ungdom som slipper att tjäna,
utan får vara hemma hos sin far och mor.
Men jag är bland dem som själv fått ta mej fram,
Gu' låter mej med äran få bära mitt namn».

» 26—27 Meddelade av Emil Söderqvist i Flen.

» 28 Polskan gick under namnet »Tyska klockorna» och var efter en spelman i Vingåker som kallades *Sjuttiåttan*. Den är hämtad ur *Julius Bagges* 75 Polskor från Uppland och Södermanland.

» 29 Ur en handskrift efter *A. P. Andersson* i Västra Vingåker. Andersson var född i Lännäs i Närke 1834, blev skollärare i Berga, V. Vingåker, tills han 1882 flyttade till Norrsunda, där han verkade som klockare och folkskollärare. Han dog 1914.
Till melodien sjöngs följande text:

»Om alla berg och backar vore ost och bröd
och alla sjöar vore brännvin,
och alla vackra flickor stode i en ring,
och jag finge gå och välja».

» 30—38 Ur *A. G. Rosenberg:* 160 Polskor, Visor och Danslekar.

» 39—45 Ur *K. P. Leffler:* Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria. Melodierna äro uppteckna de år 1898 efter åttioårige *Pehr Eriksson* i Helgarö. Hans flesta låtar härstamma från klockaren och fiolspelmannen Robert Ludvig Kjellborg i Fogdö, död 1860.

» 46—47 Ur *Julius Bagge:* 75 Polskor från Uppland och Södermanland.

» 48 »Pinntorpafruns vals». Namnet syftar på legenden om den elaka fru Anna till Pinntorp — nuvarande Eriksberg — som för sin hårdhet mot sitt folk hämtas av Hin och efter en makaber dödsdans, där Hin själv för stråken, tvingas följa honom. Om Pinntorpafrun, se Imber Nordin-Grip, Sörmländska Handlingar n:r 8.

» 49 »Brudskål» är hämtad ur Rosenbergs samling 160 Polskor, Visor och Danslekar och uppgavs vara från Floda socken. Om densamma skriver Rosenberg följande: »Melodien spelades för varje person som bruden vid middagsbordet drack till. När bruden föreslog en ny skål, upphörde musiken, och under denna paus utropades högt namnet å den hedrade, som alltid till återgäld gav bruden en skänk».

» 50 »Vingåkersvisan» är uppteckna de av *Richard Dybeck* och publicerad i tidskriften Runa 1871. Till densamma sjöngs följande text:

»Vingåkern dansar med sin lilla vän
så vita skjörte' slår, så vita skjörte' slår
på ryggen än.

Bröslunga' å vallepösen, medjebånne å hängelåsen
så vita skjörte' slår, så vita skjörte' slår
på ryggen än».

N:r 51—55 Ur *A. P. Anderssons* samling. N:r 51 härstammar från Anderssons födelsesocken Lännäs.

» 52 Sjungen av drängarna på Skottorps gods i V. Vingåker.

» 53 Även denna visa sjöngs på Skottorp.
Text: »Lilla Ulla, tro mina ord, tro att jag dig aldrig sviker.
Ingen uppå denna jord är så kloker och så viser.
Du har tänkt att narra mej, narra mej,
men nu skall jag purra dej».

» 54 Andersson hörde denna som barn i Lännäs socken.

» 55 Visan sjöngs 1854 av en gammal spinngubbe från Norrköping.

» 56 Ur en handskrift efter *P. A. Appelqvist* i Stigtomta. Boken efter Appelqvist, vilken var klockare i Stigtomta, har årtalen 1834 och 1841 och tillhör Sörmlands Spelmansförbunds arkiv. Den har ställts till arkivets förfogande av Richard Ahlberg i Sköldinge.

» 57 Polskan är upptecknad av *Jan Martin Johansson* efter *Vilhelm Hjalmar Weiner* i Älvsjö, som lärt den av fadern, spelmannen *Anders Gustaf Olsson* i Björnlunda.

» 58 Tillhör Appelqvists samling.

» 59 »Lästringe gånglåt» härstammar från spelmannen *Anders Andersson* i Lästringe och är uppt. av Seth Carlsson i Strångsjö.

» 60 Meddelad av spelmannen *Gustaf Andersson* i Eskilstuna. Kadriljen är efter klockare *Björkström* i Över Selö, död omkring 1890.

» 61 Polskan är komponerad av spelmannen *Per Johan Andersson*, Hissjö, Floda socken, till hans åttioåttonde födelsedag och uppt. av Wetter.

» 63 »Dans i lägerhyddan», vals av *Hugo Pettersson*, Eskilstuna, erhöll första pris vid kompositionstävlan på Stenhammar 1945.

» 64—66 Tre bröllopslåtar, komponerade 1945 till ett storbröllop i Flenmo och av resp. spelmän tillägnade brudparet.

Låtar från Sörmland

Arr: för 2 fioler av Olof Andersson

1. VALS

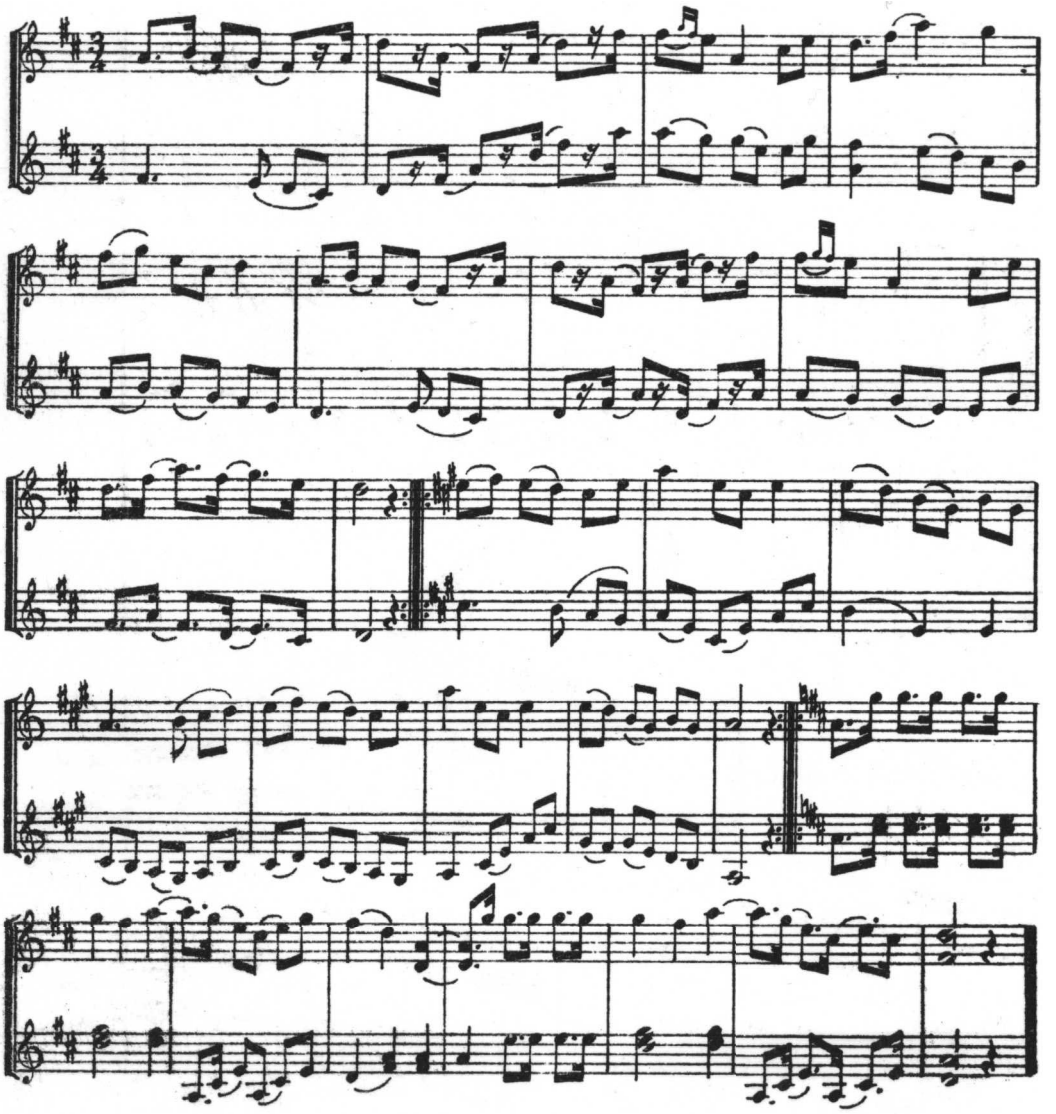

2. VALS

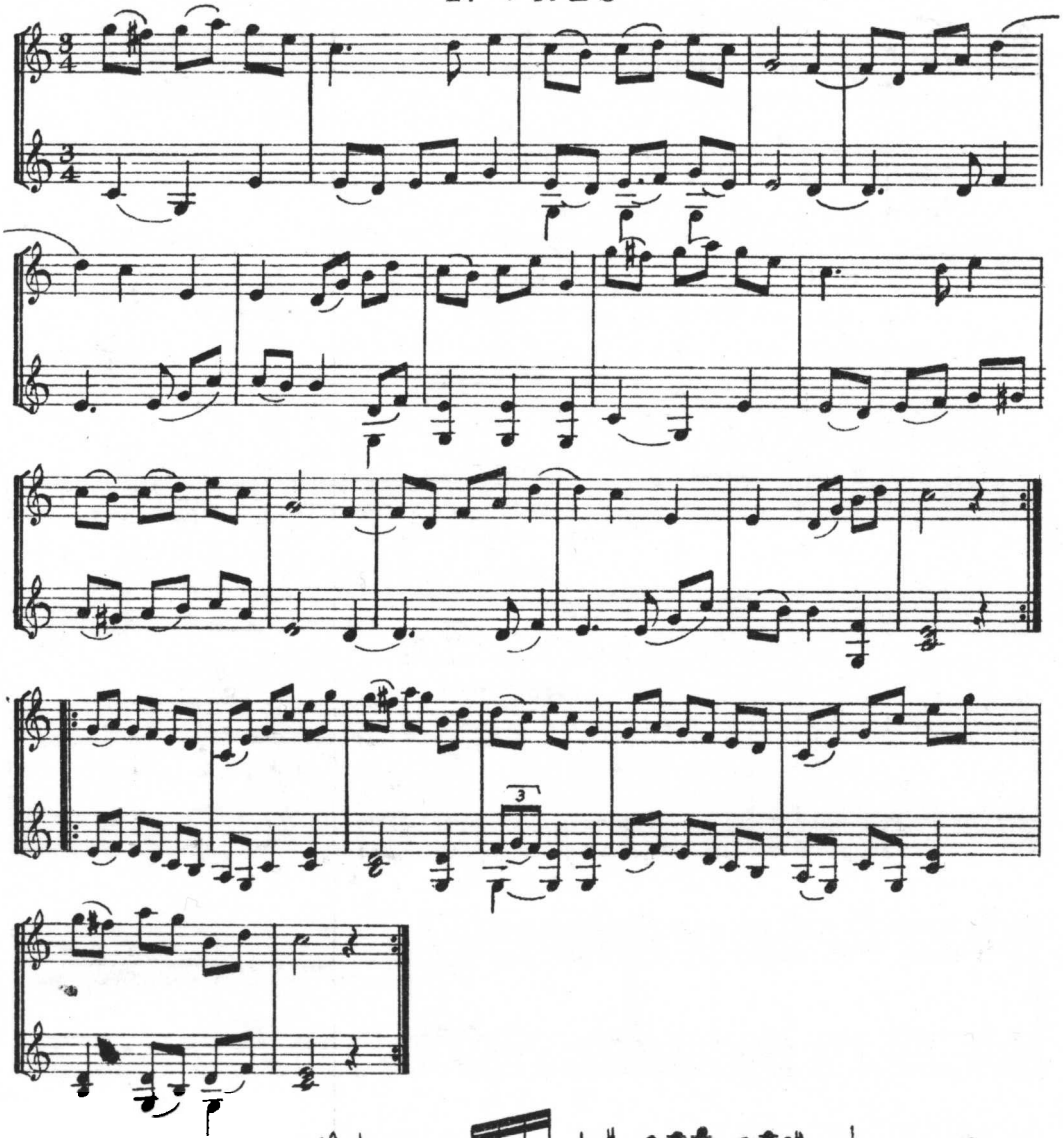

3. POLSKA

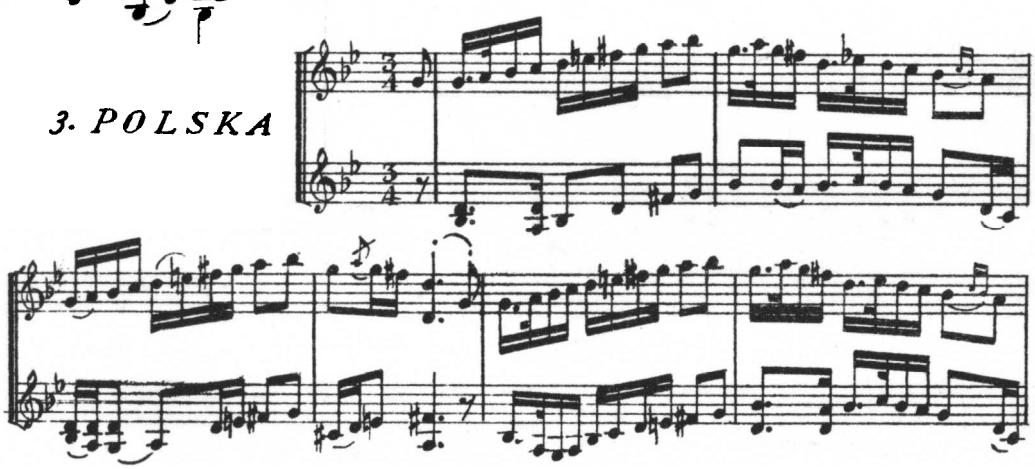

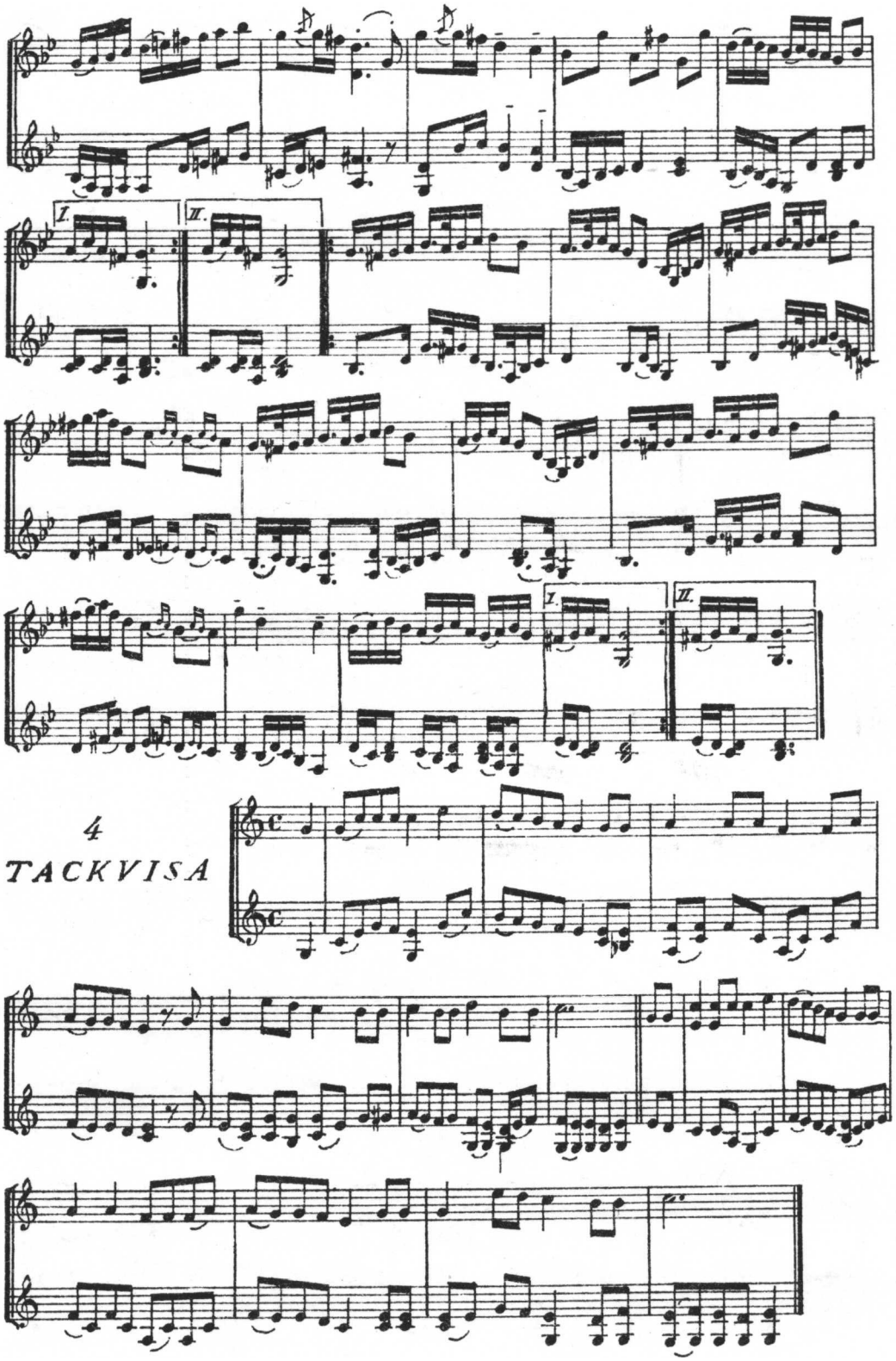
I.
II.
I.
II.
4
TACKVISA

5. KADRILJ

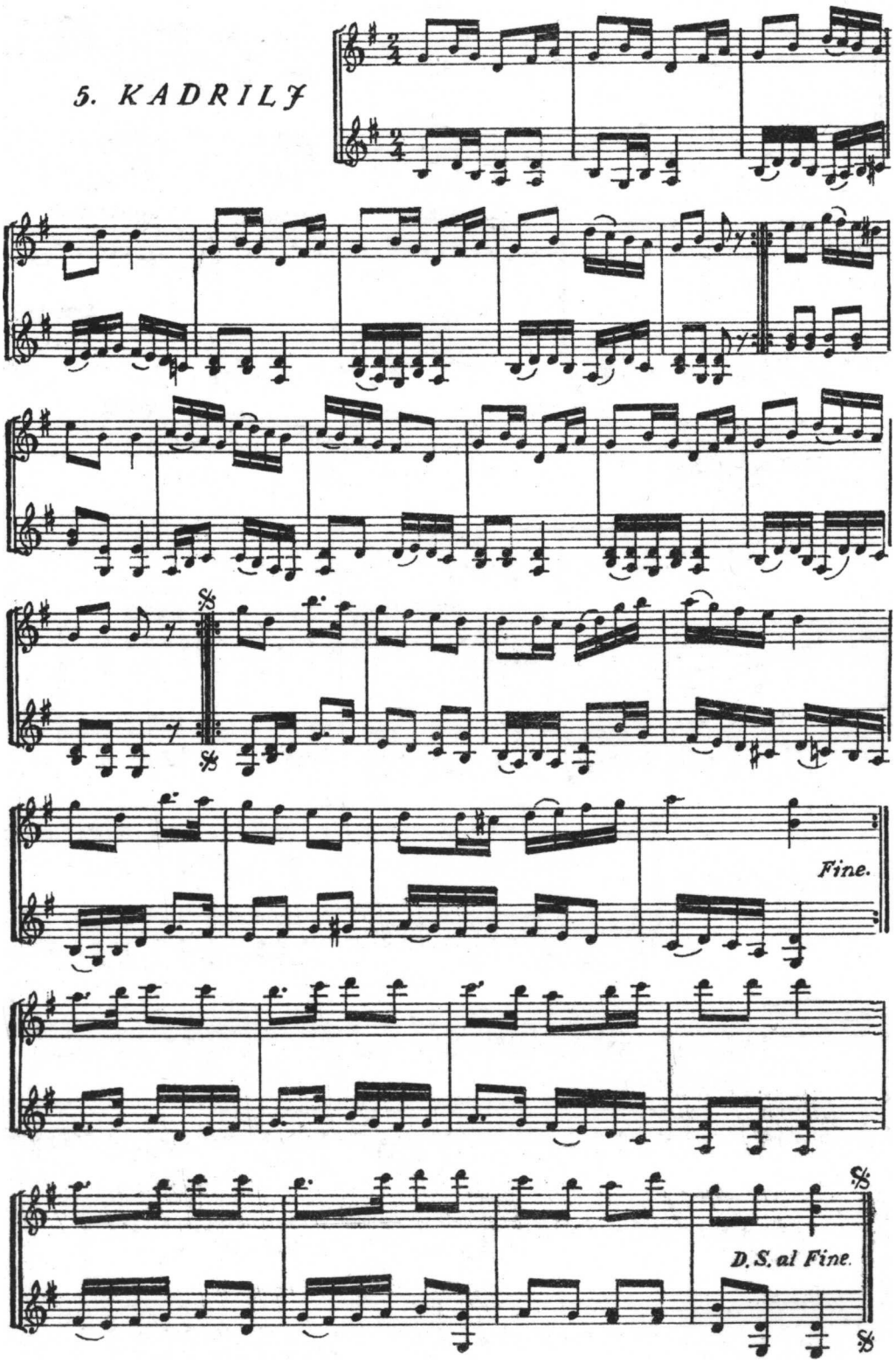

6. POLSKA

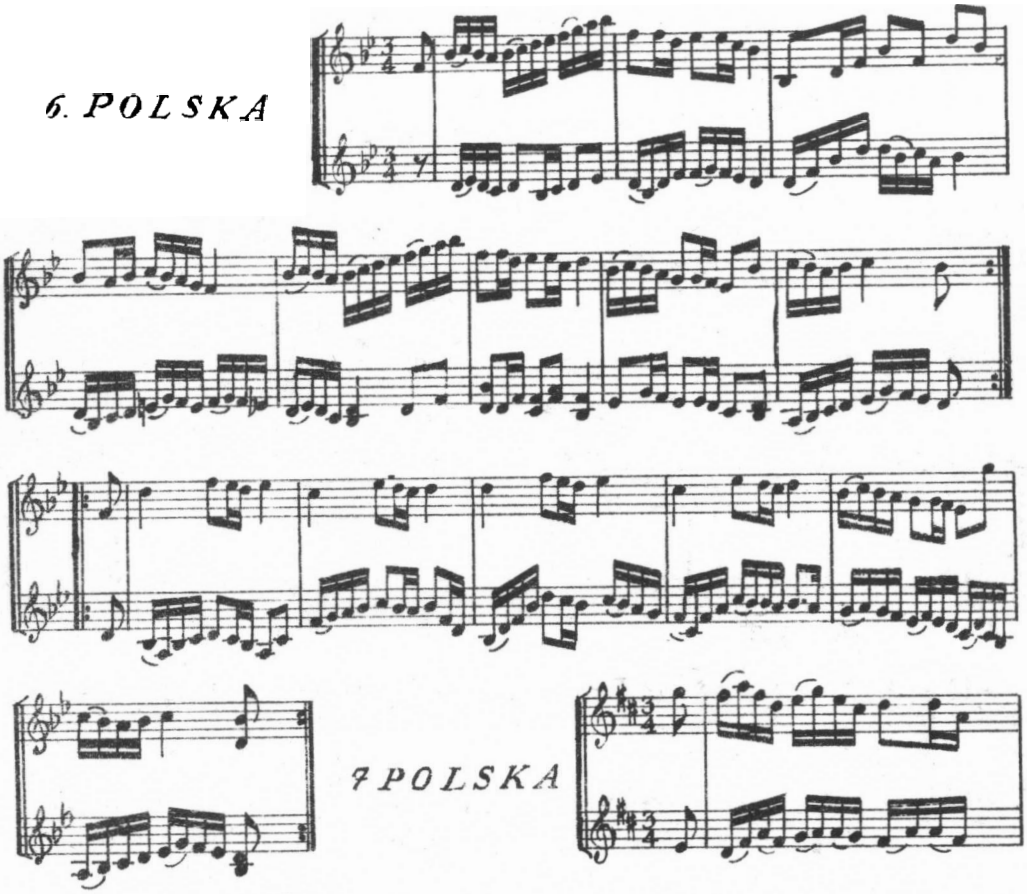

7 POLSKA

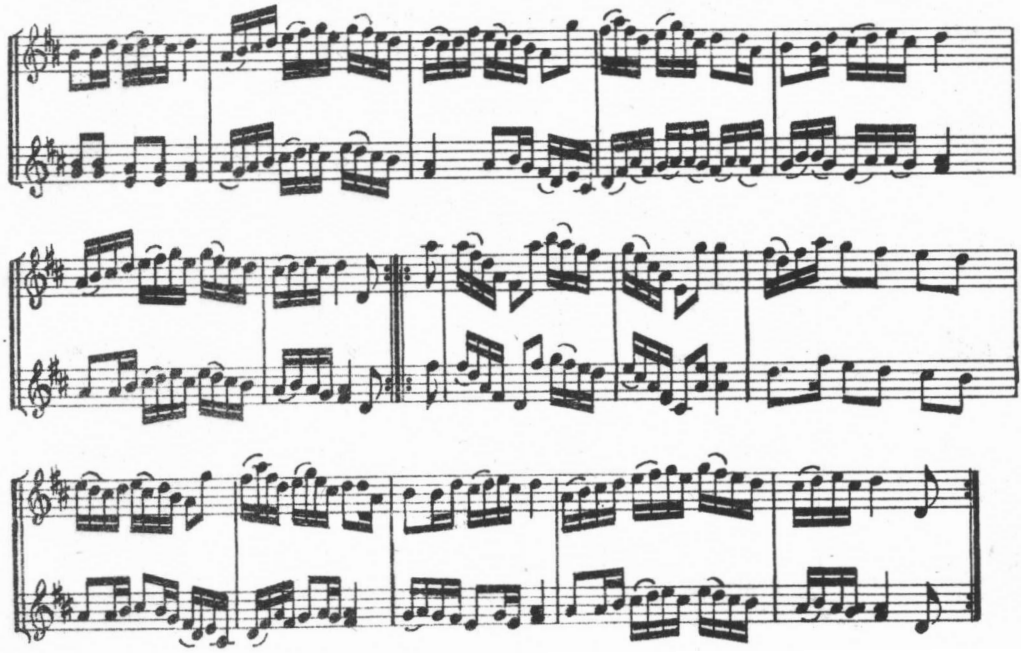

8 VALS

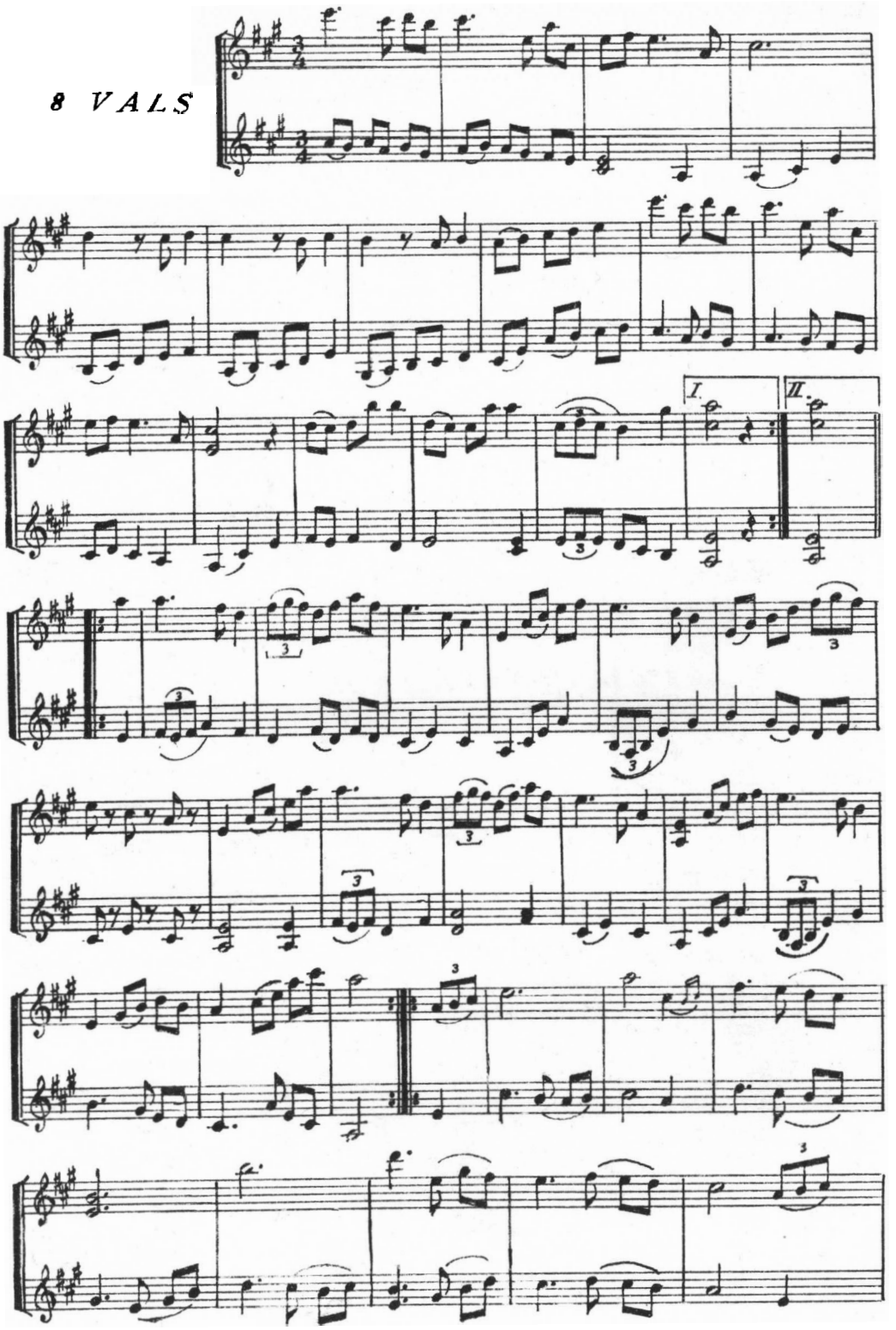

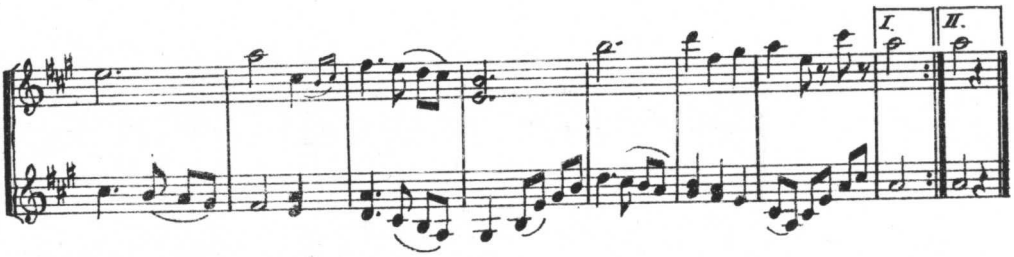

9. BRUDMARSCH från Österåker.

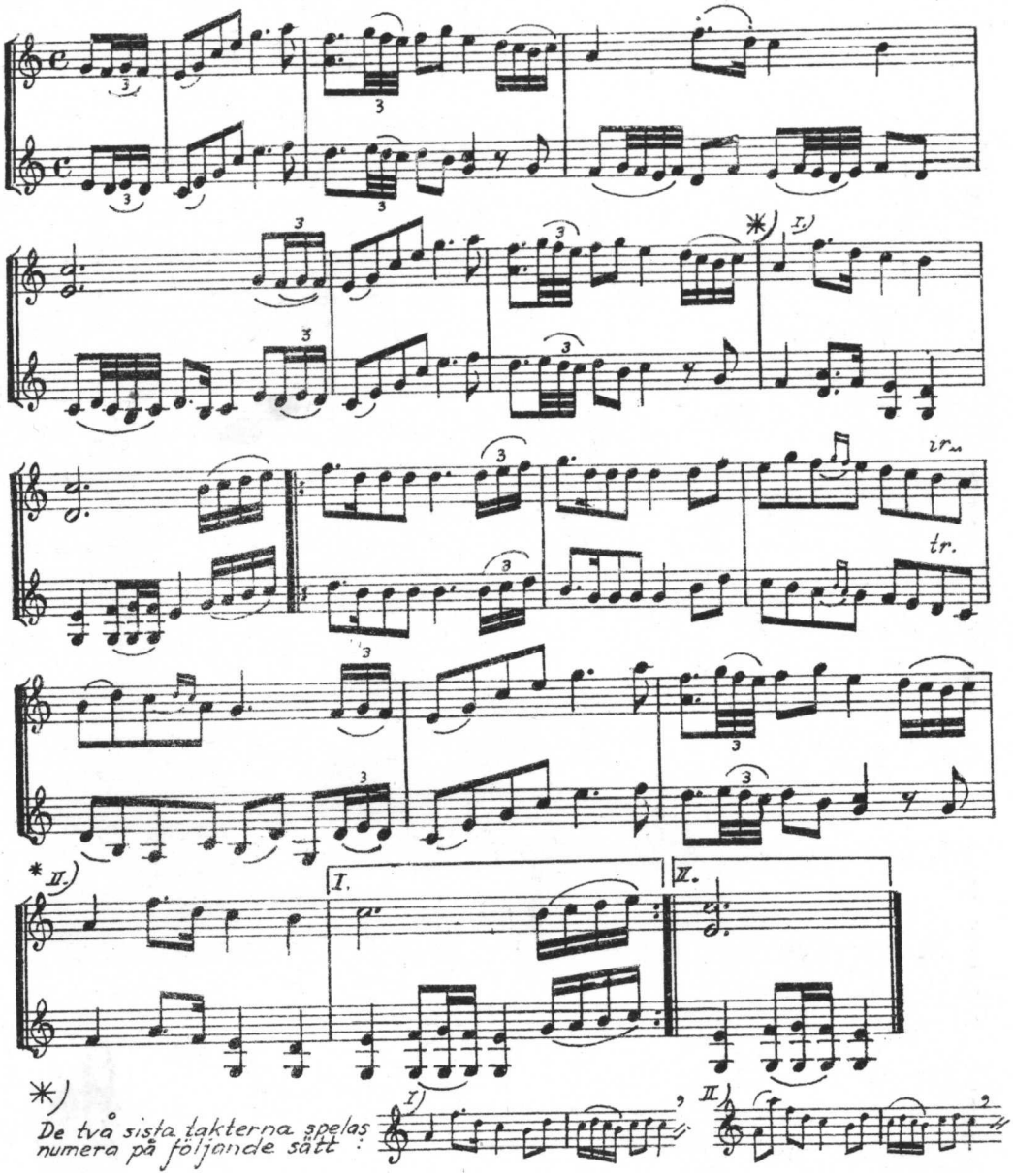

10. VALS

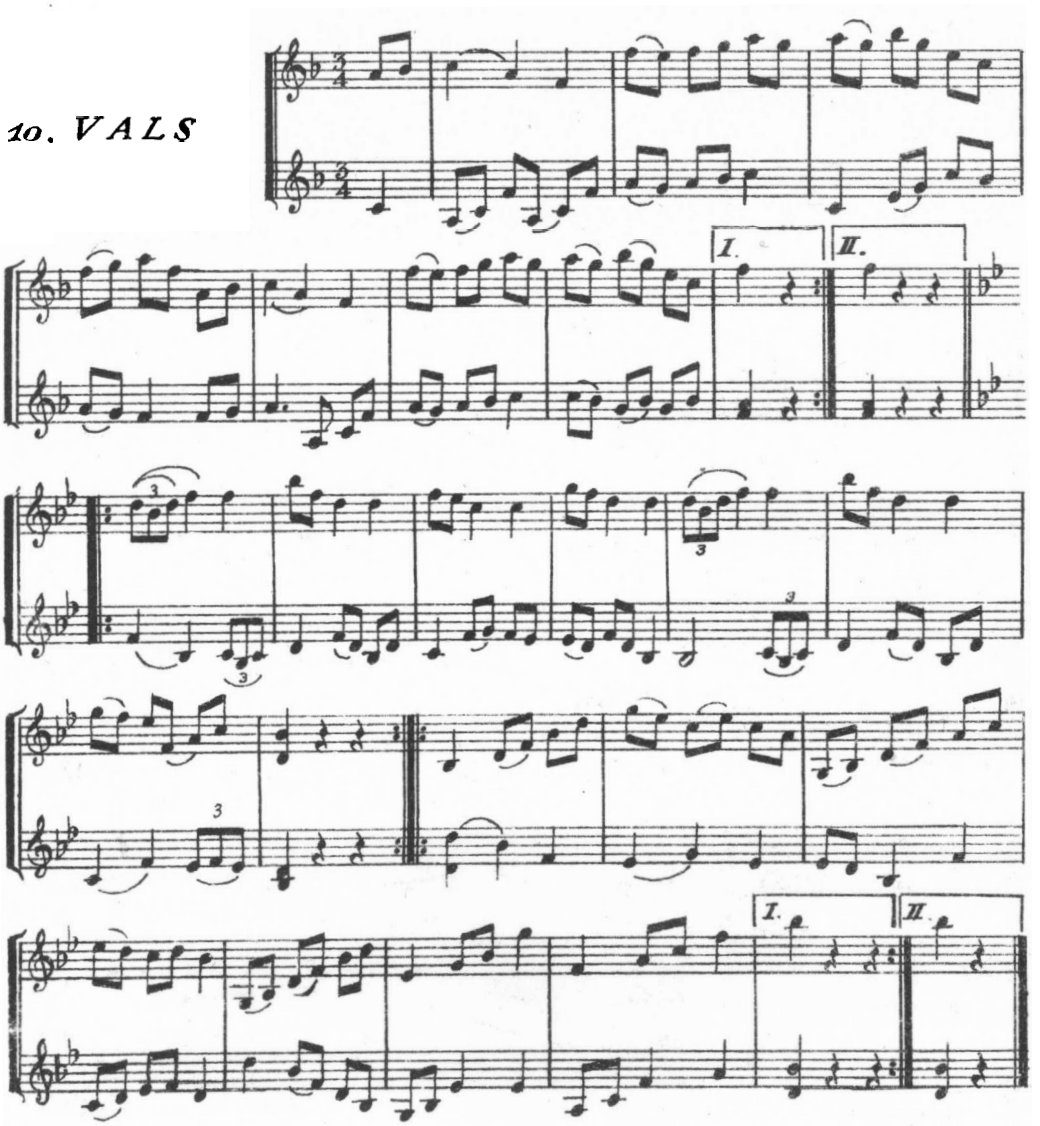

11 BRUDMARSCH

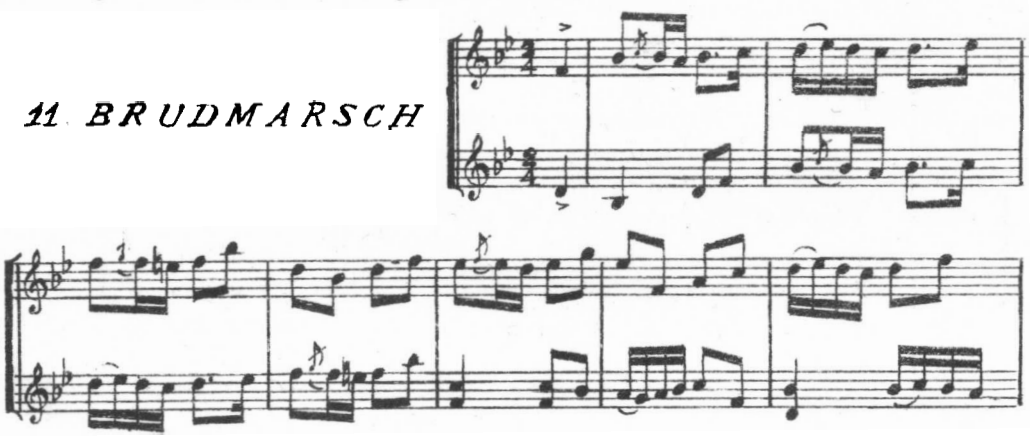

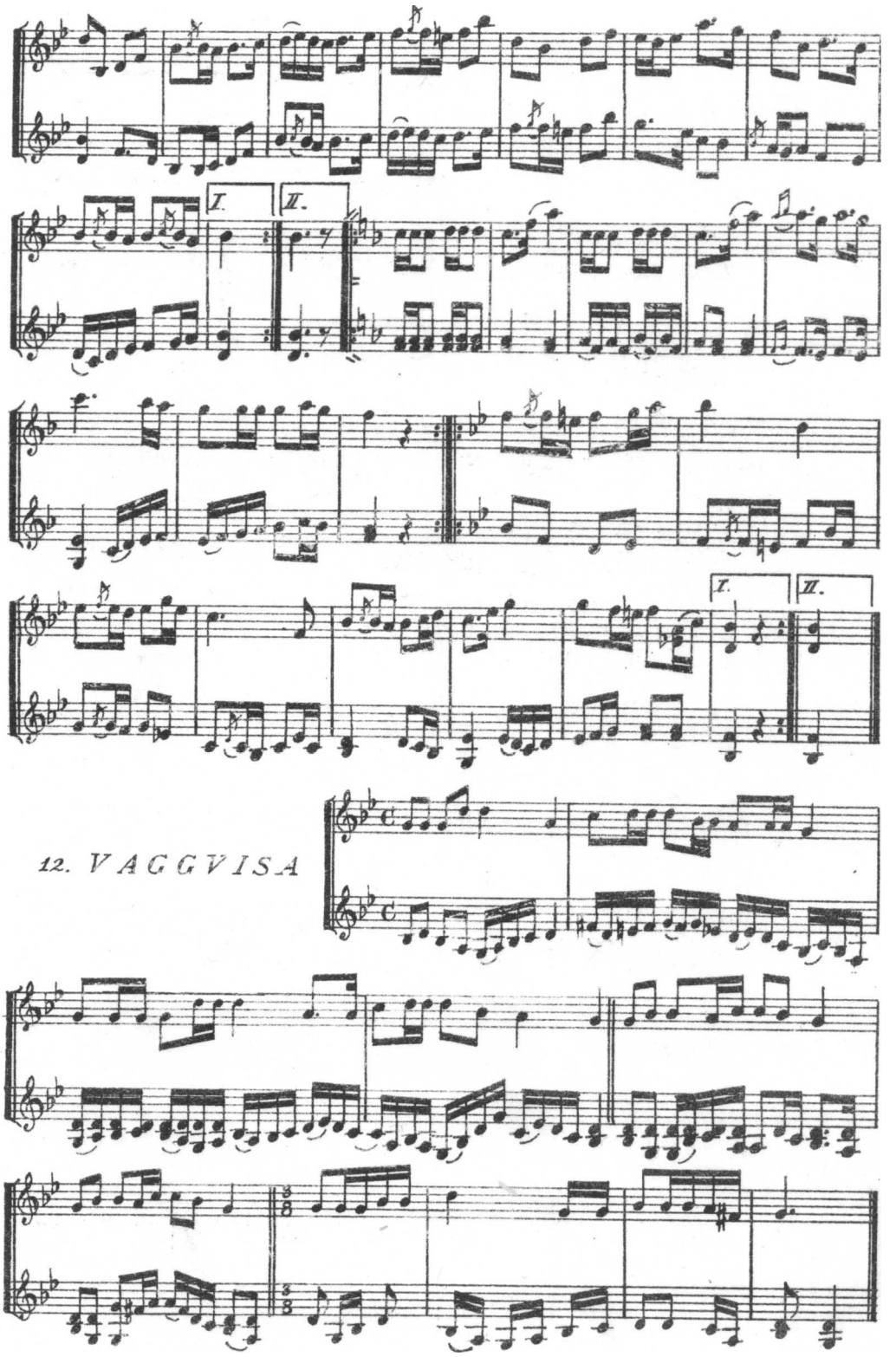
I.
II.
I.
II.
12. VAGGVISA

13. SKÄNKLÅT

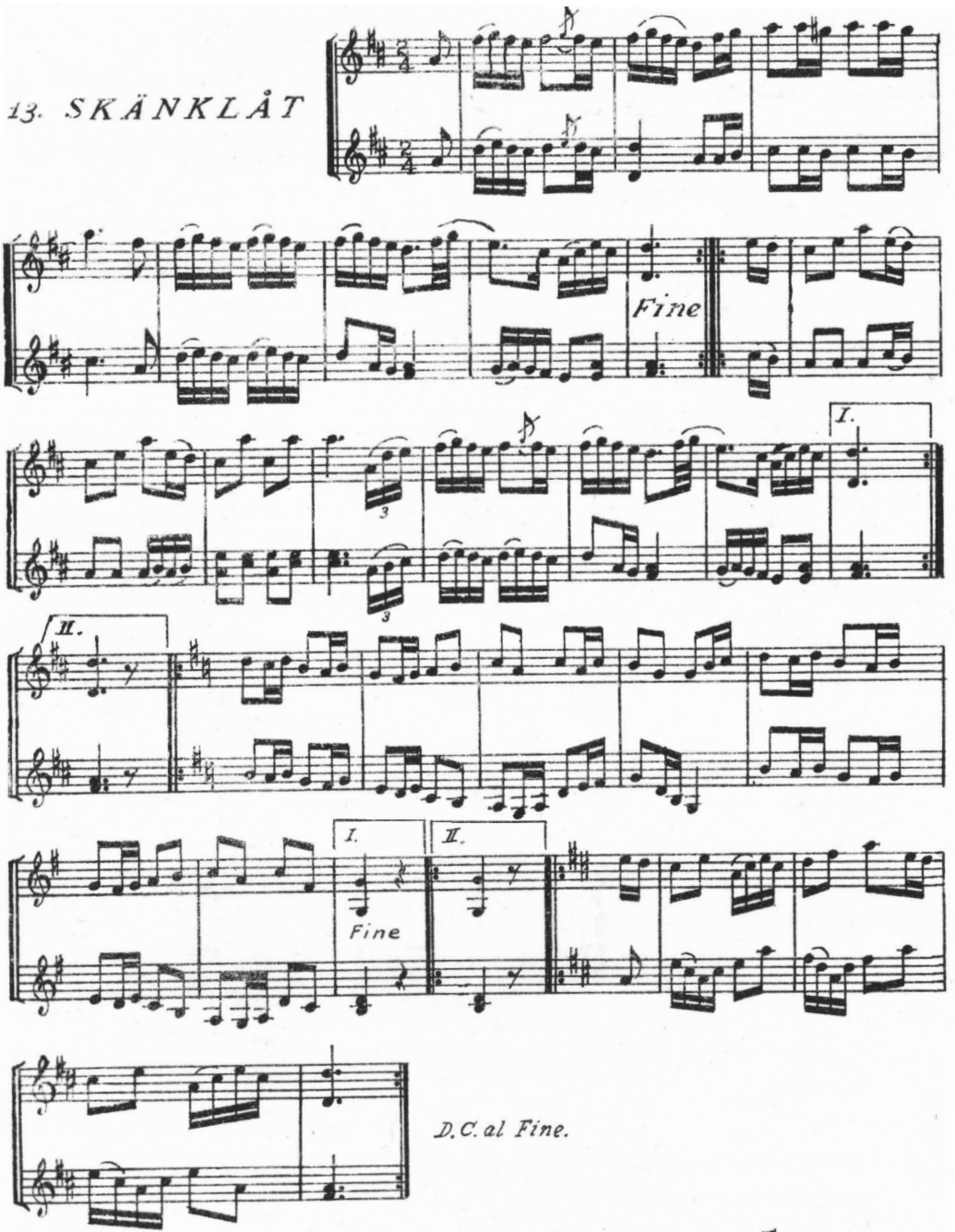

14. FERMENS POLSKA

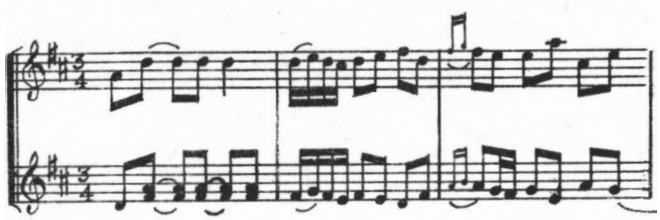

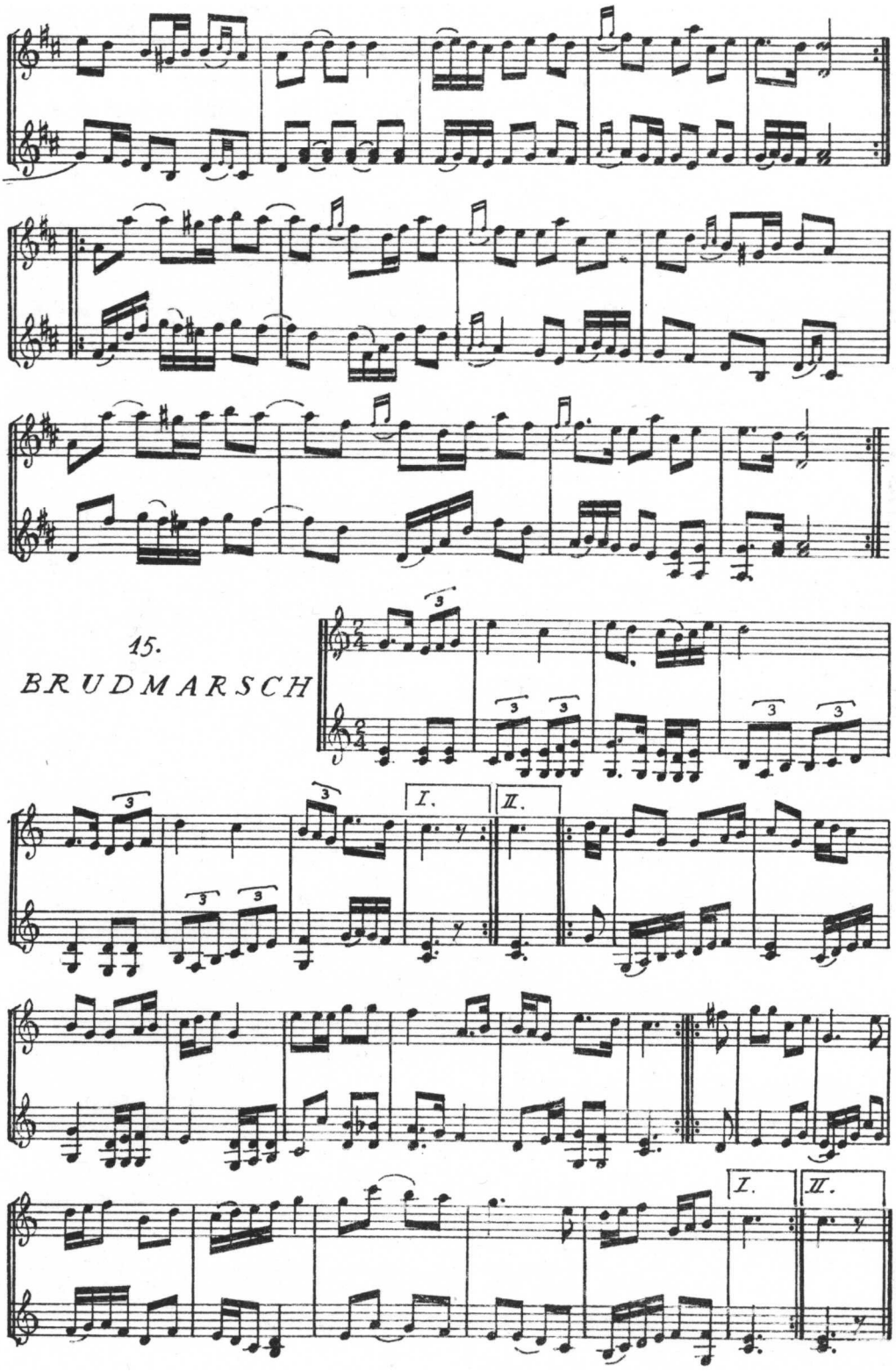
15.
BRUDMARSCH
I.
II.
I.
II.

16. VALS

17. VALS

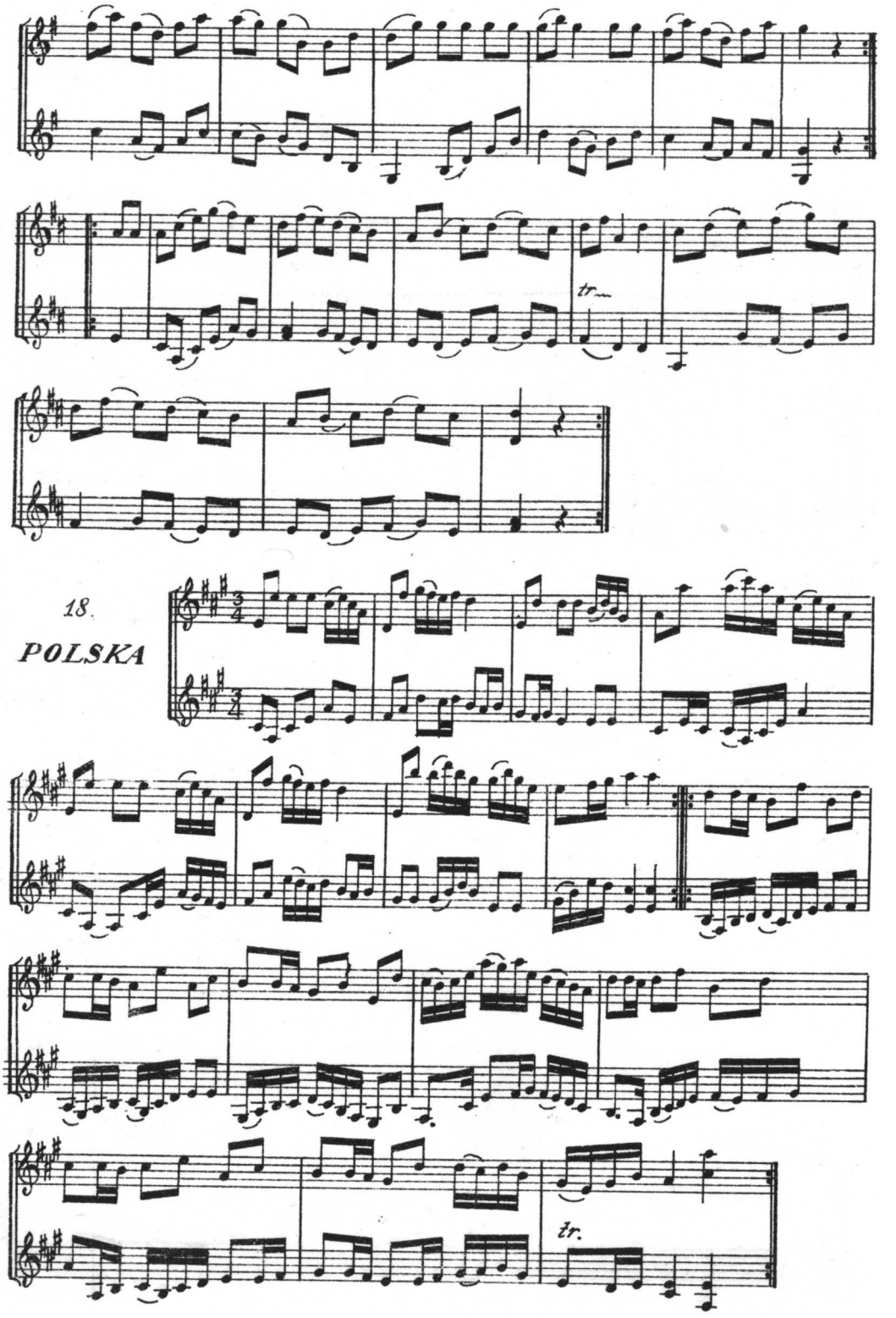
tr
18.
POLSKA
tr.

19.

VALS

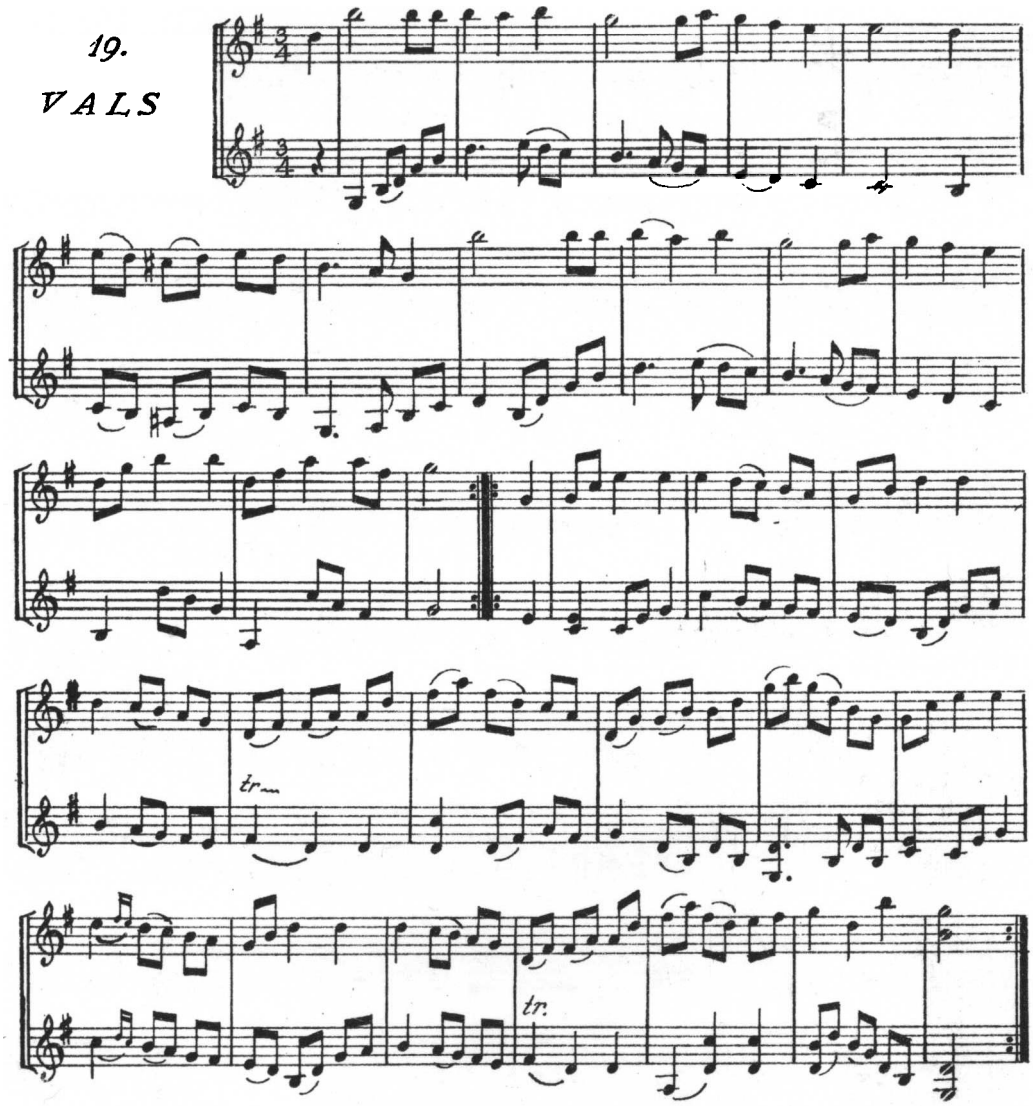

20.

Glaboins

POLSKA

A-bas.

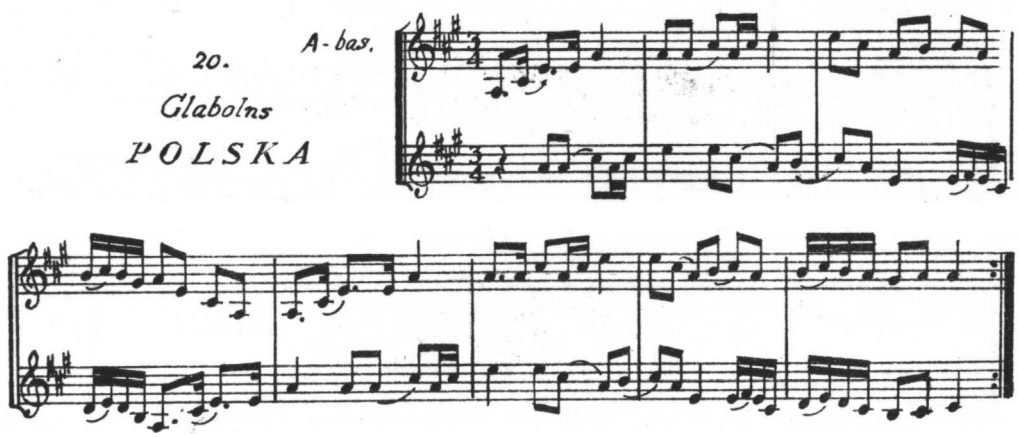

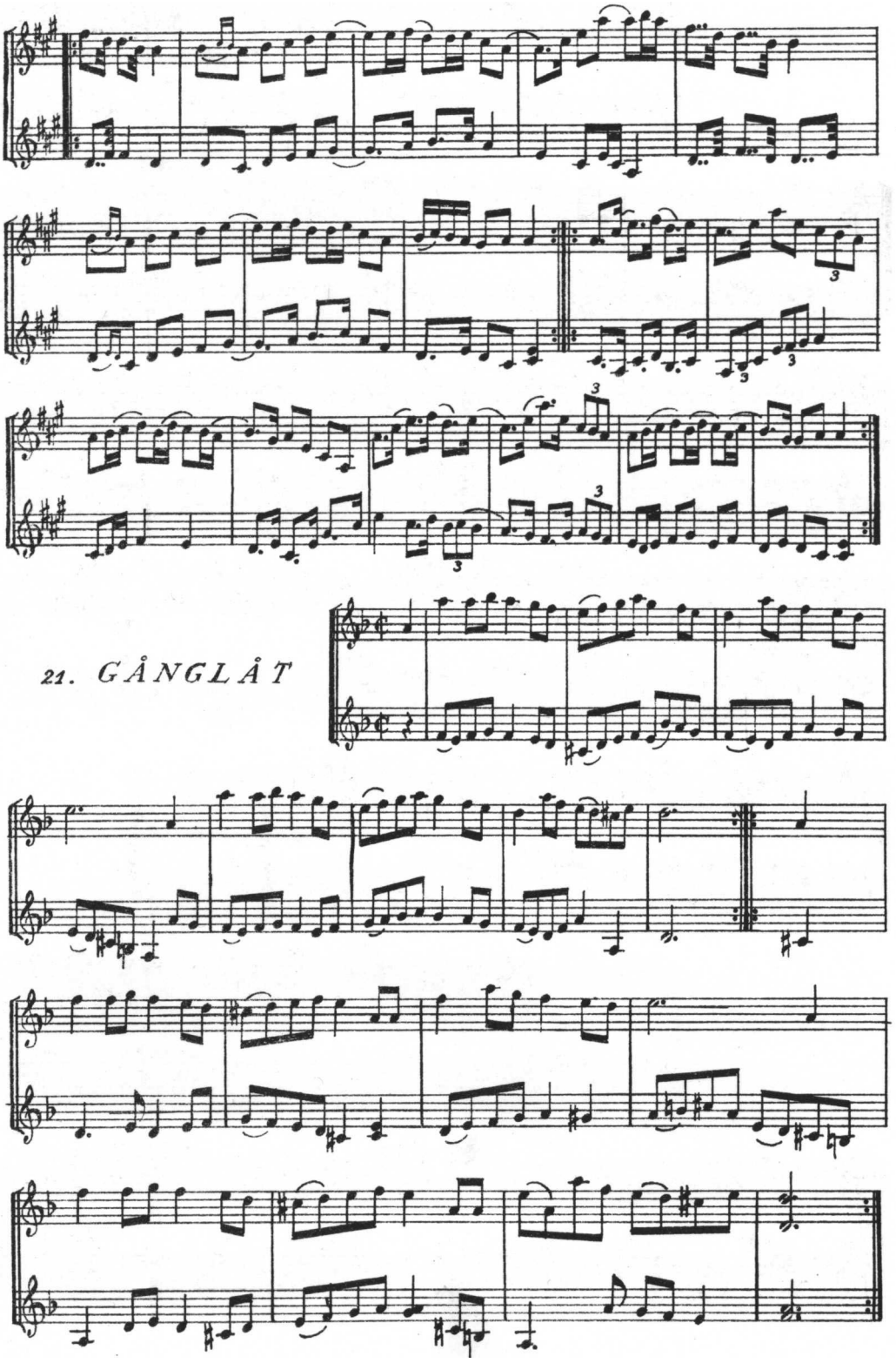
21. GÅNGLÅT

22. *POLSKA*

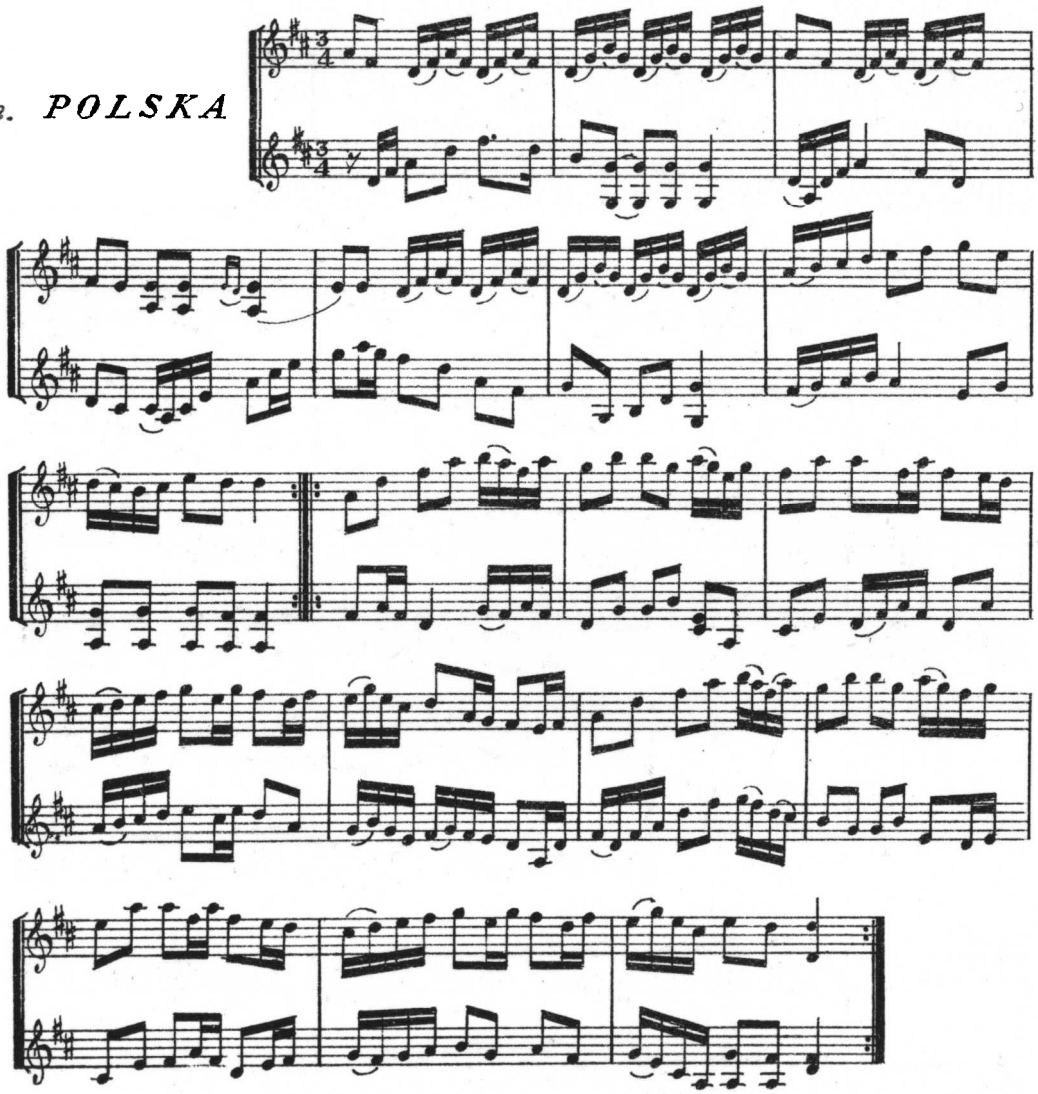

23. *POLSKA*

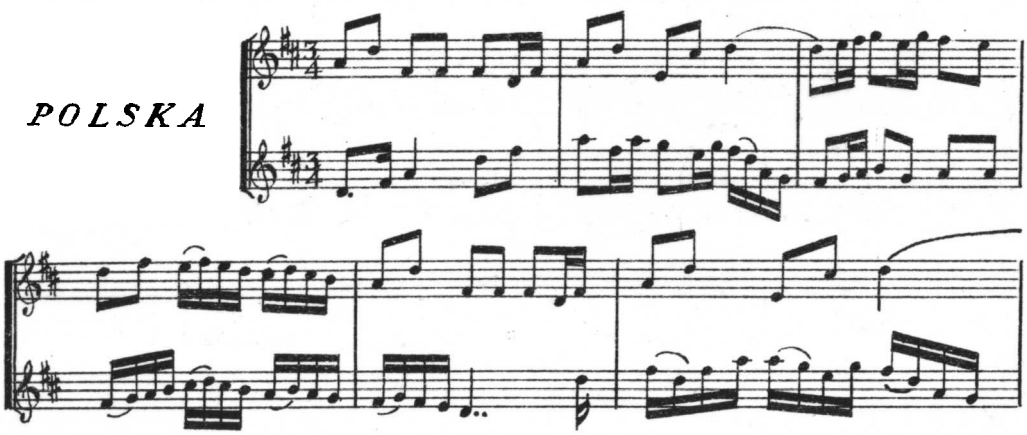

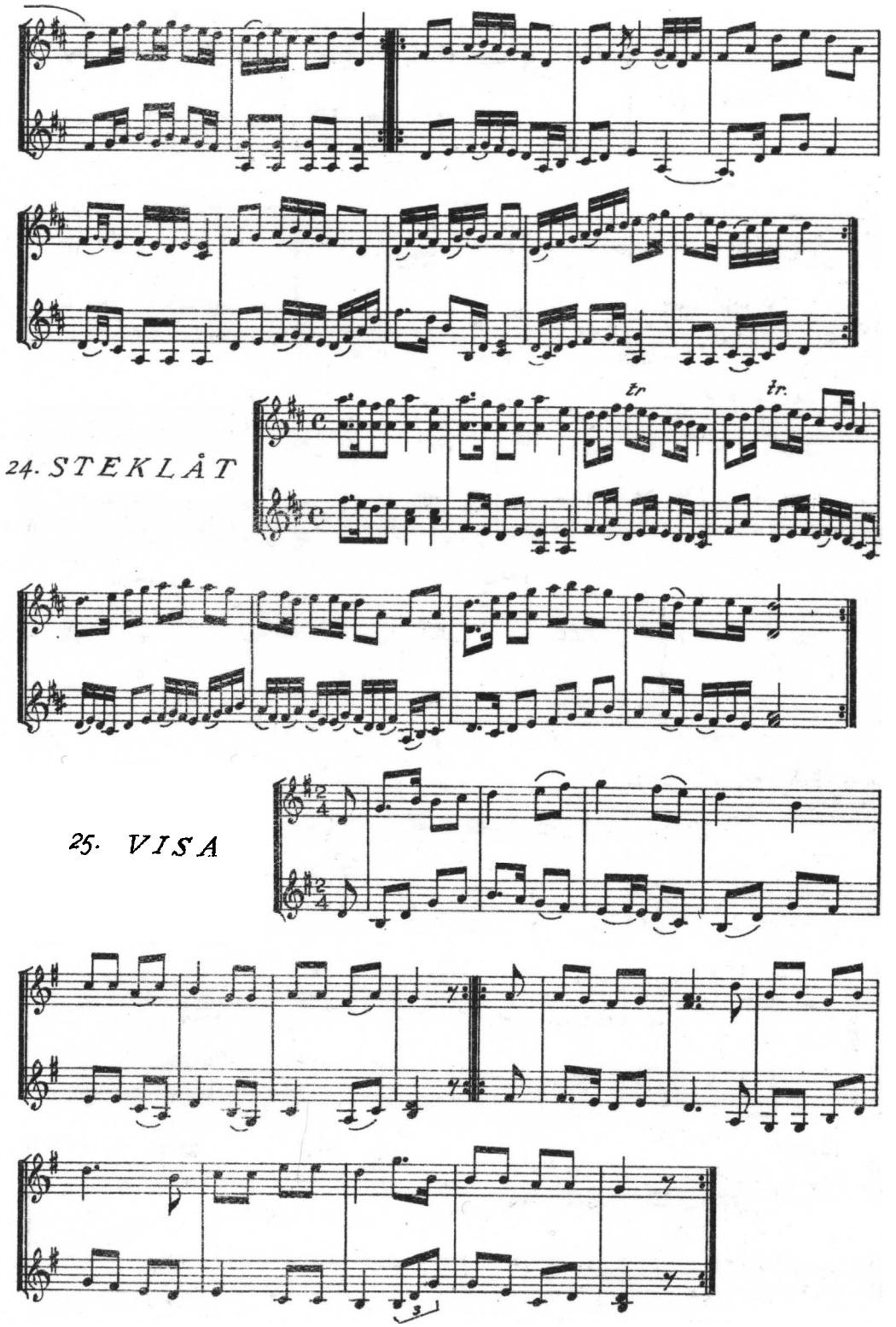
24. STEKLÅT
tr
tr.
25. VISA

26. POLSKA

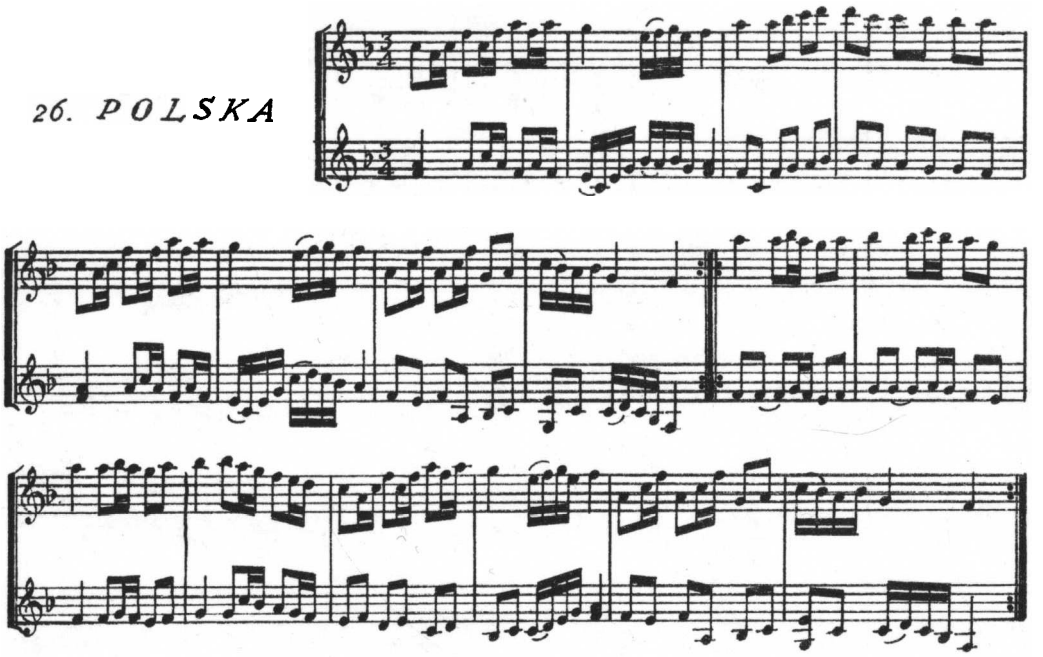

27. POLSKA

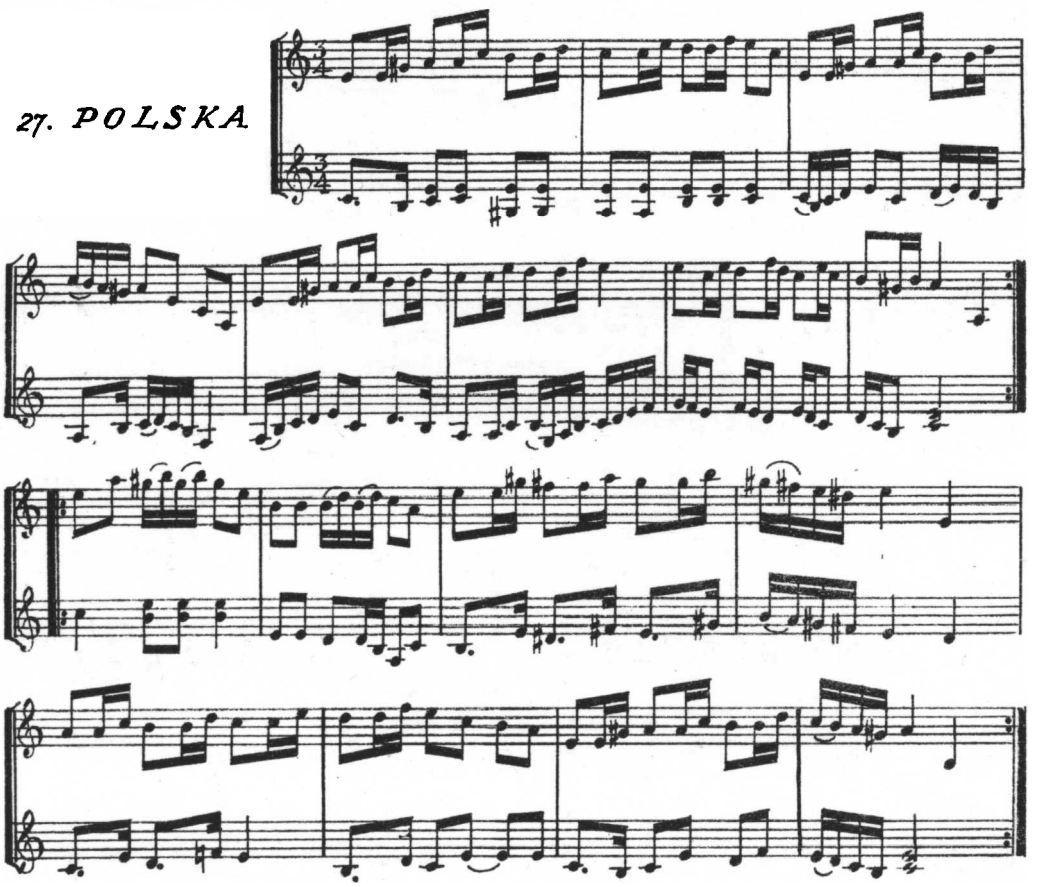

28.

POLSKA

stämn.

29. VISA

30. POLSKA

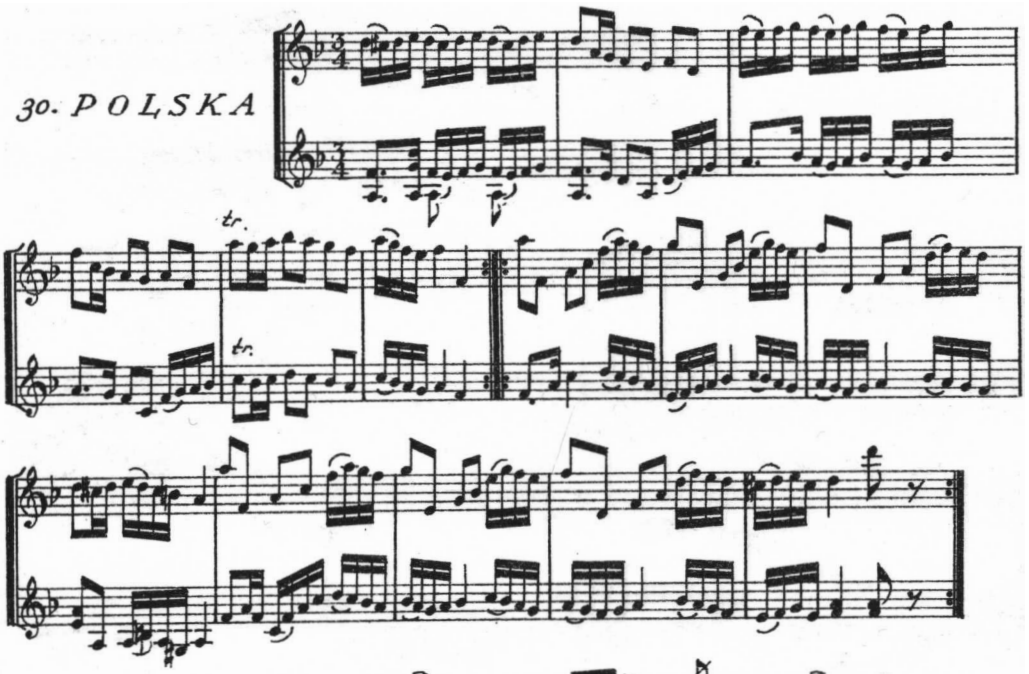

31. POLSKA

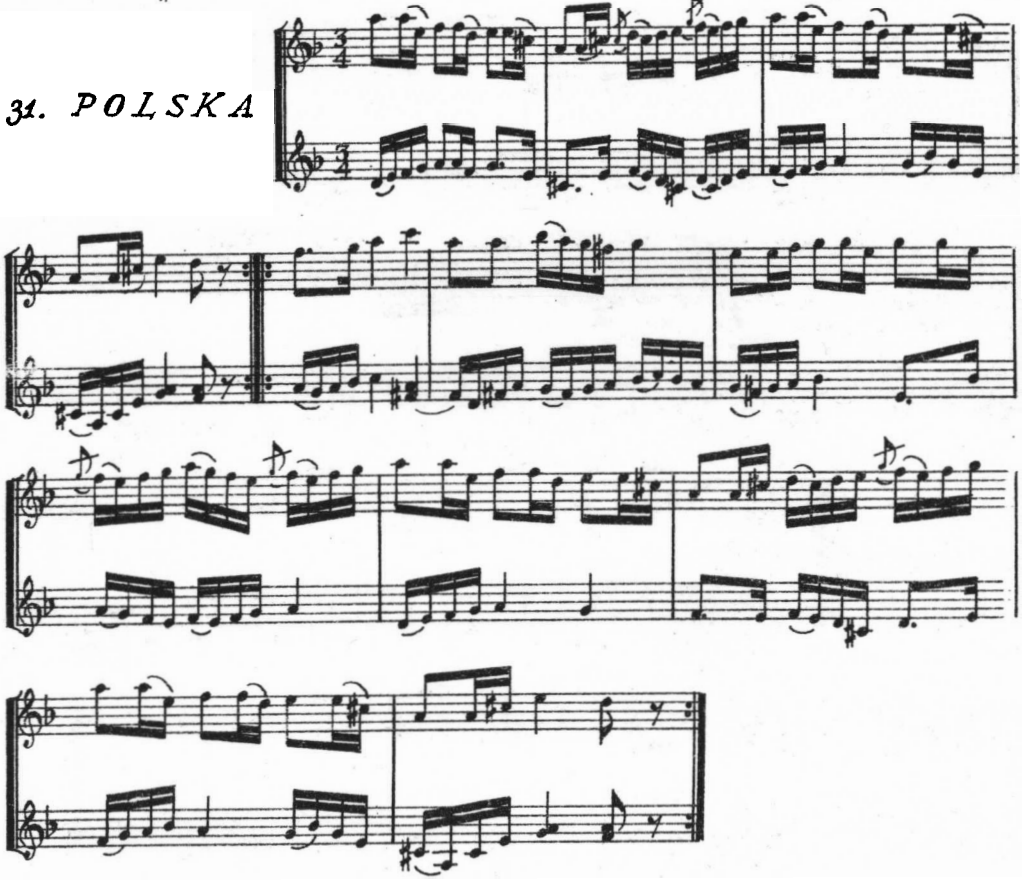

32. POLSKA

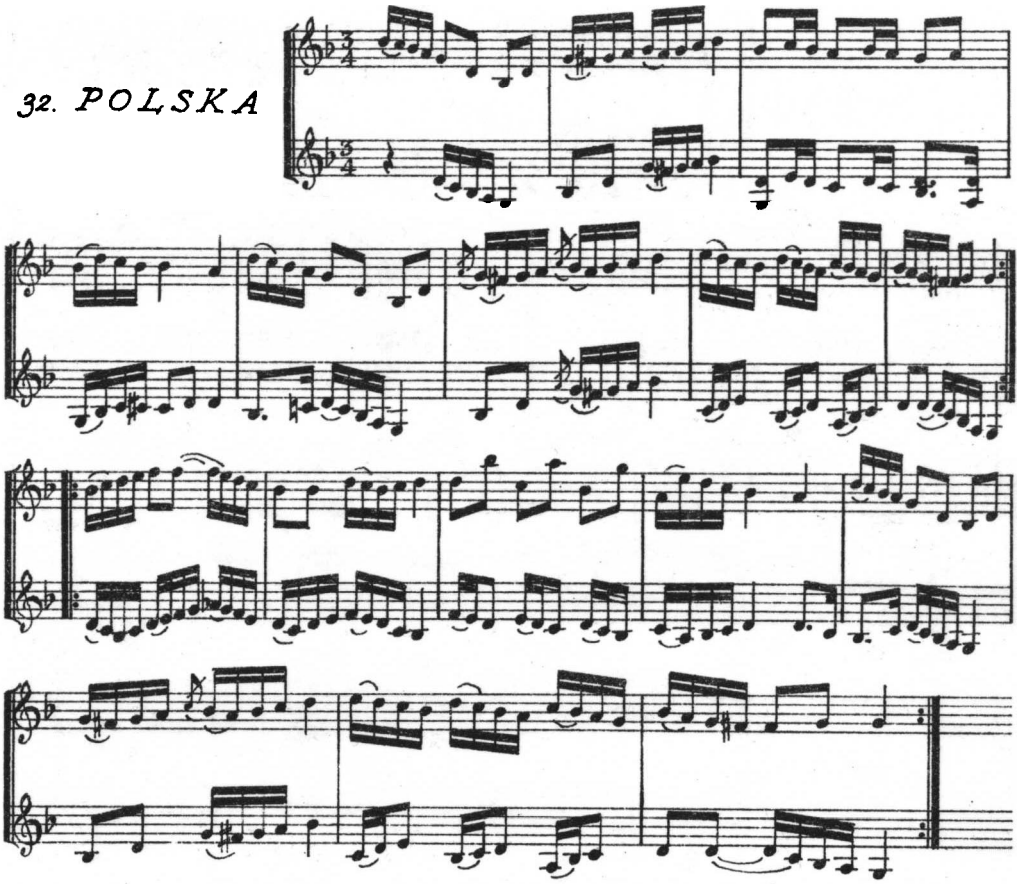

33. POLSKA

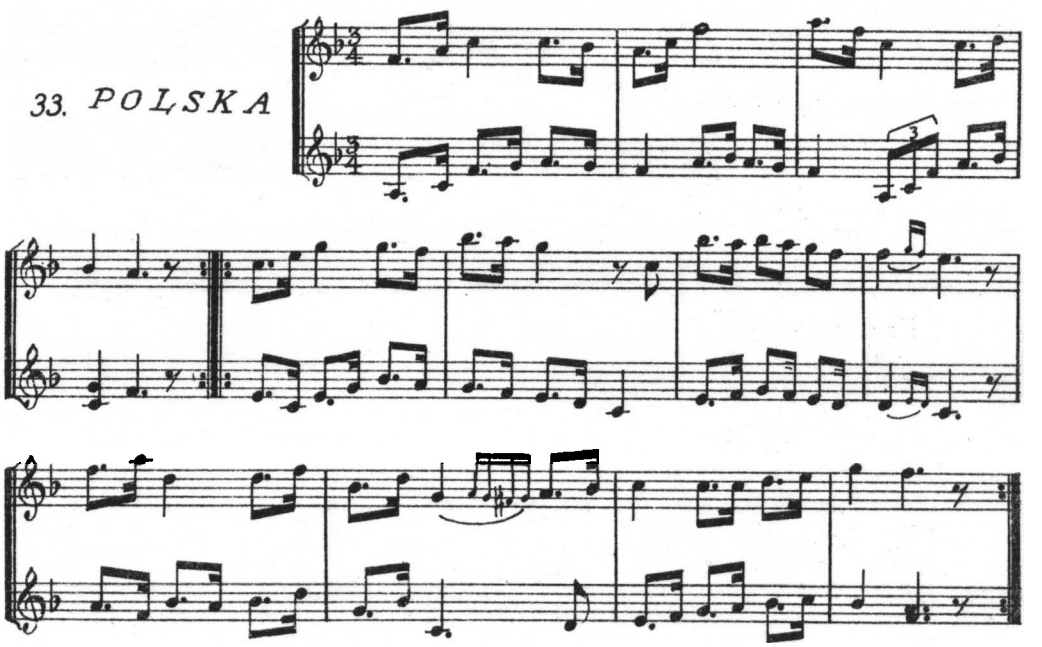

34. POLSKA

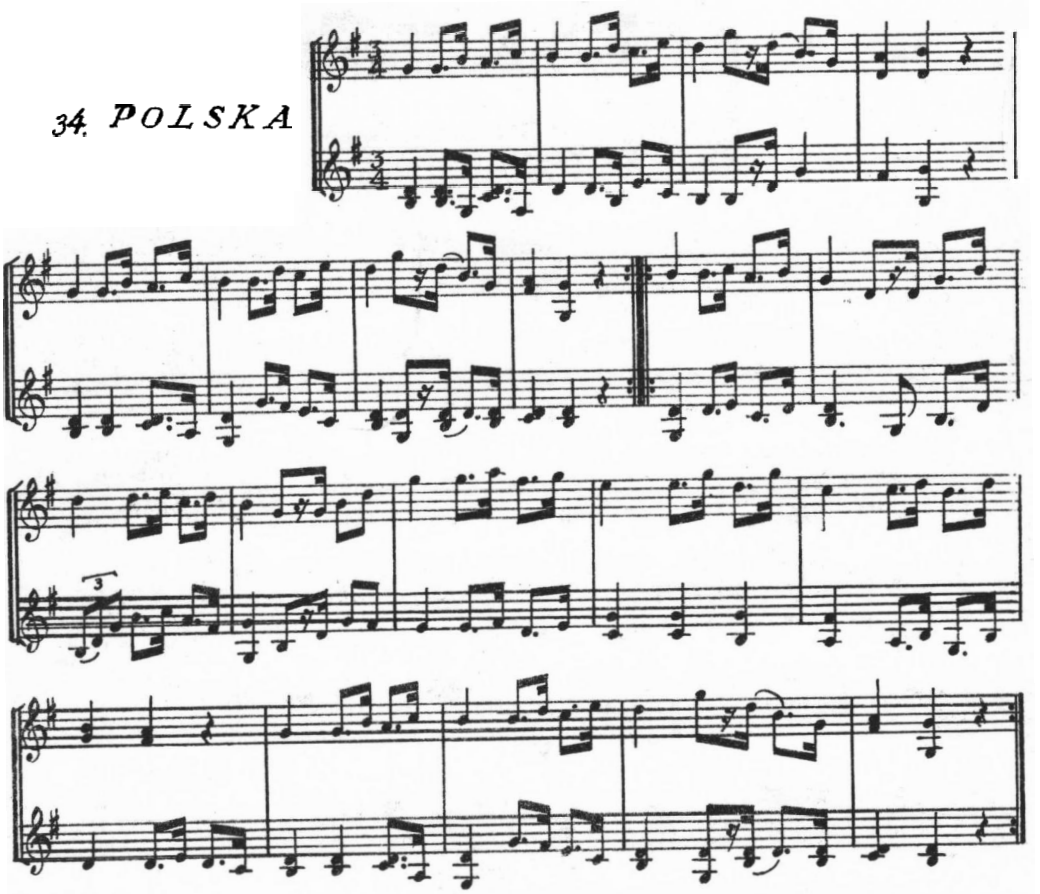

35. POLSKA

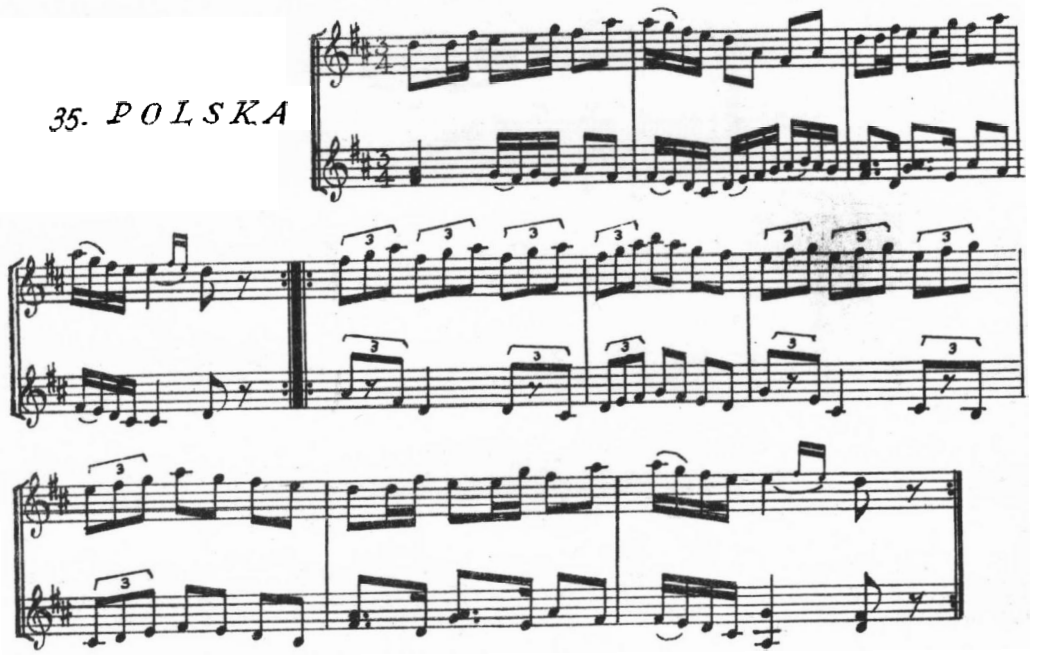

36. POLSKA

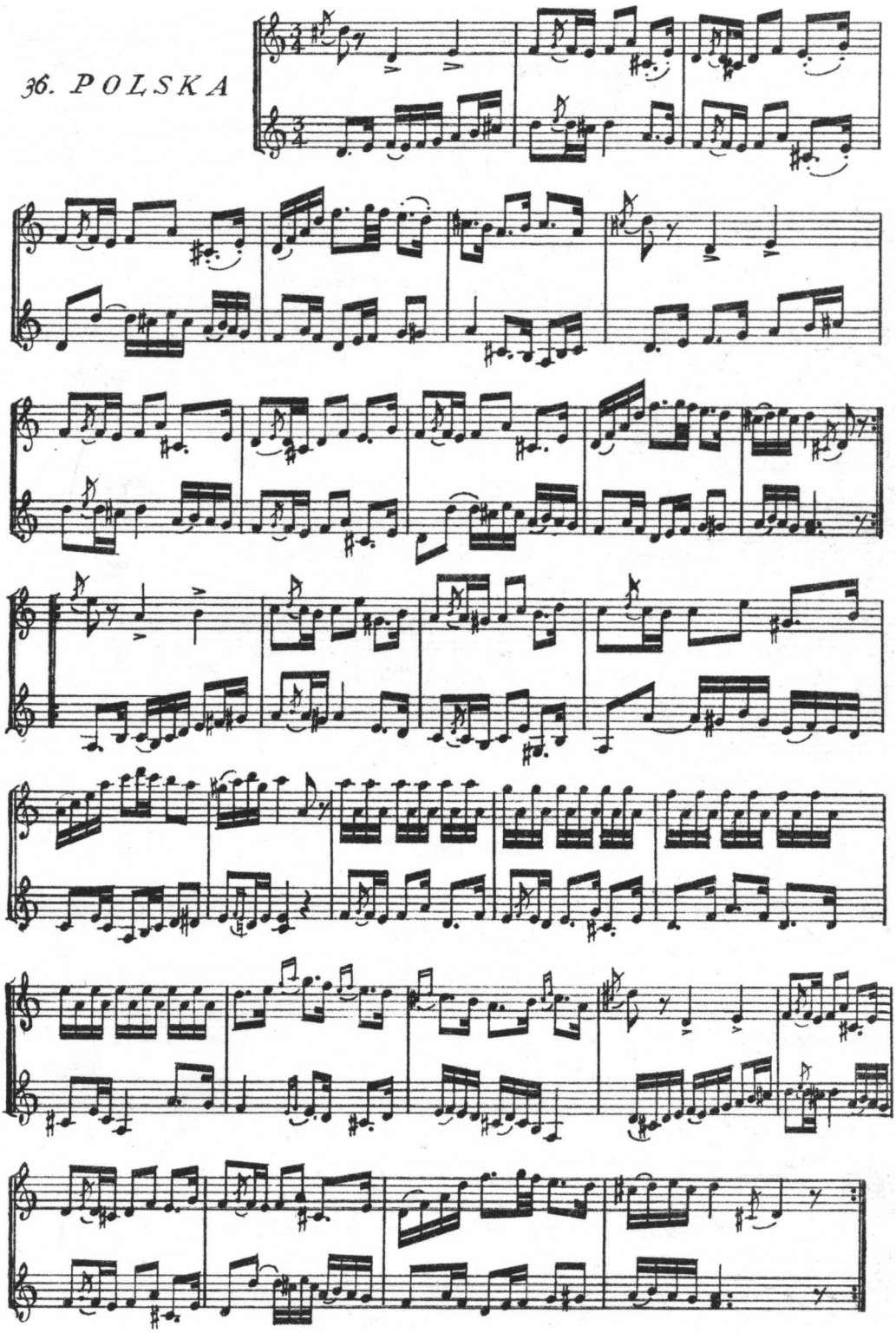

37. POLSKA

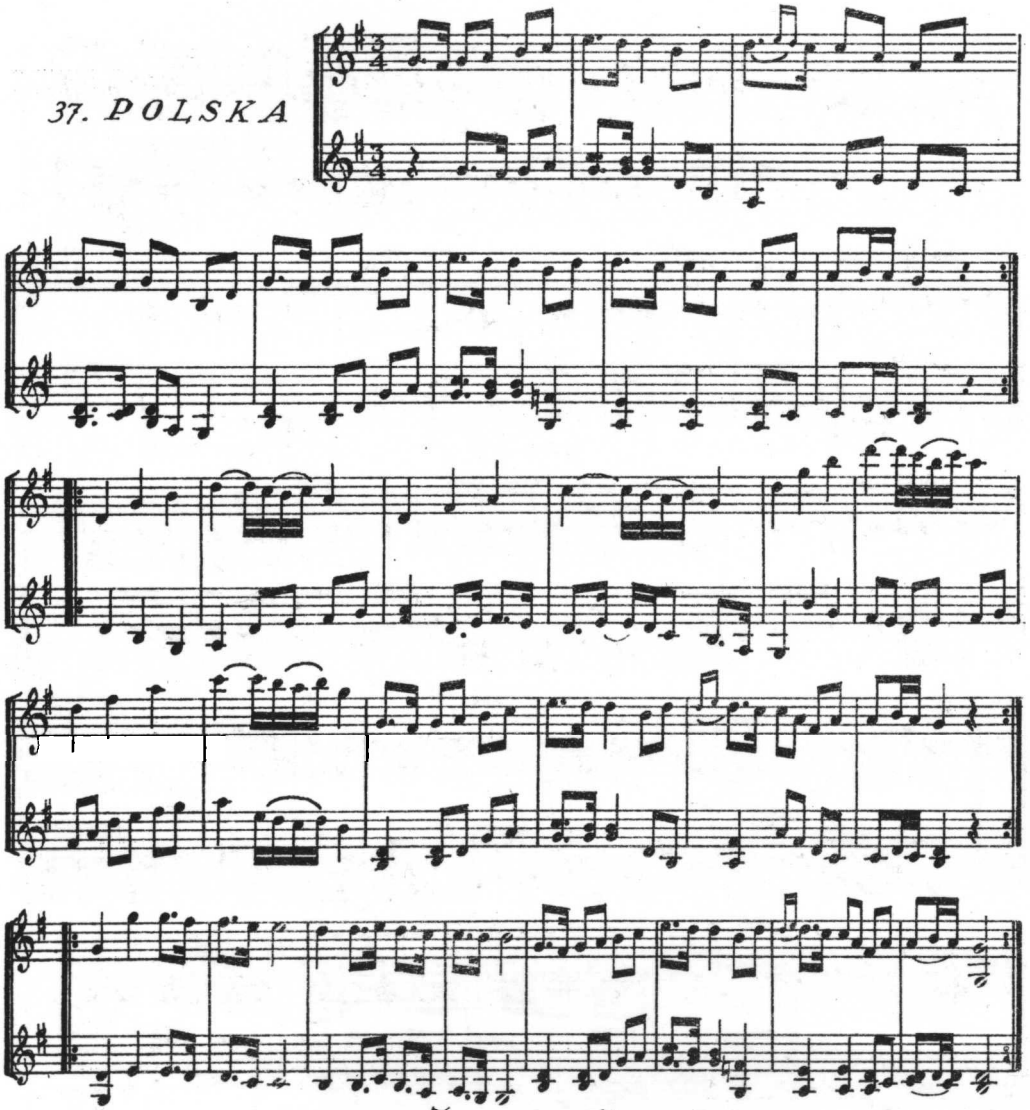

38 POLSKA

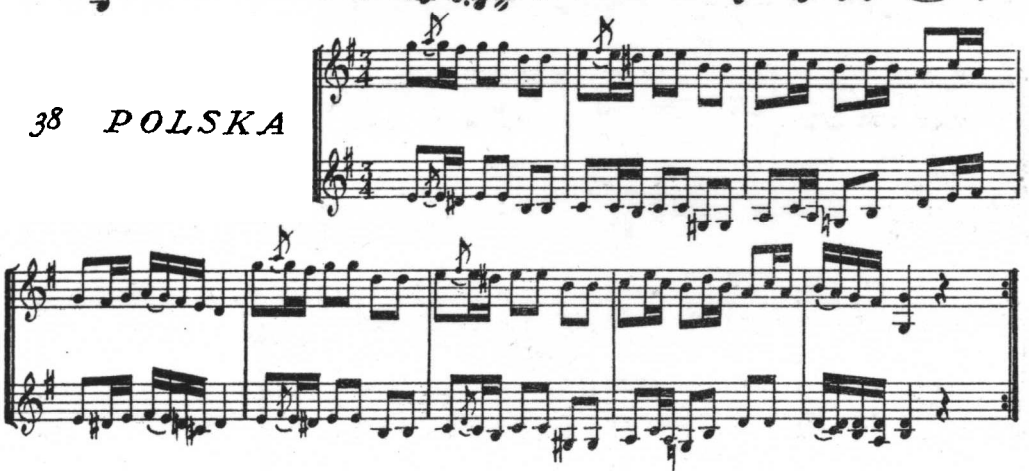

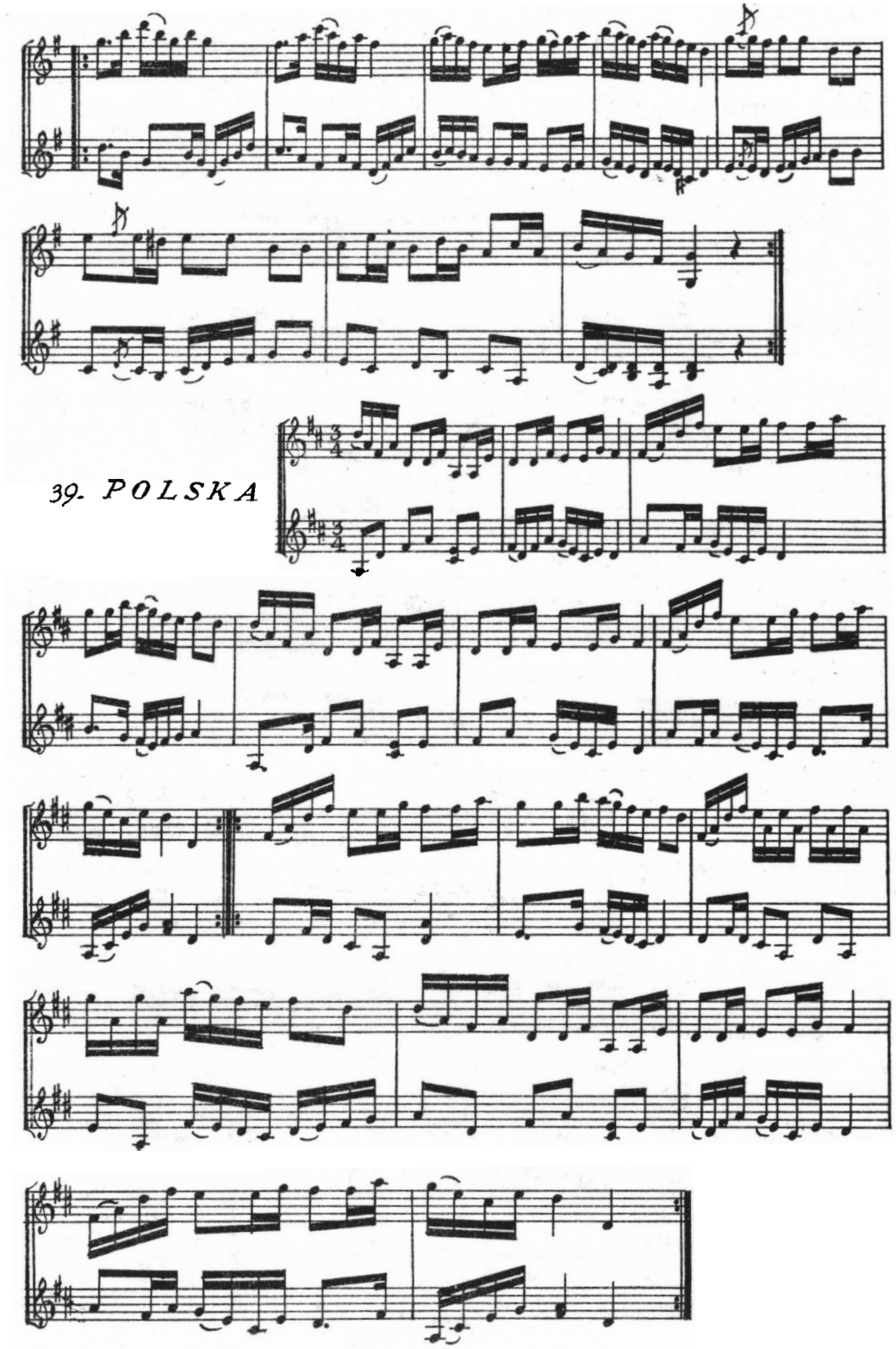
39. POLSKA

40. POLSKA

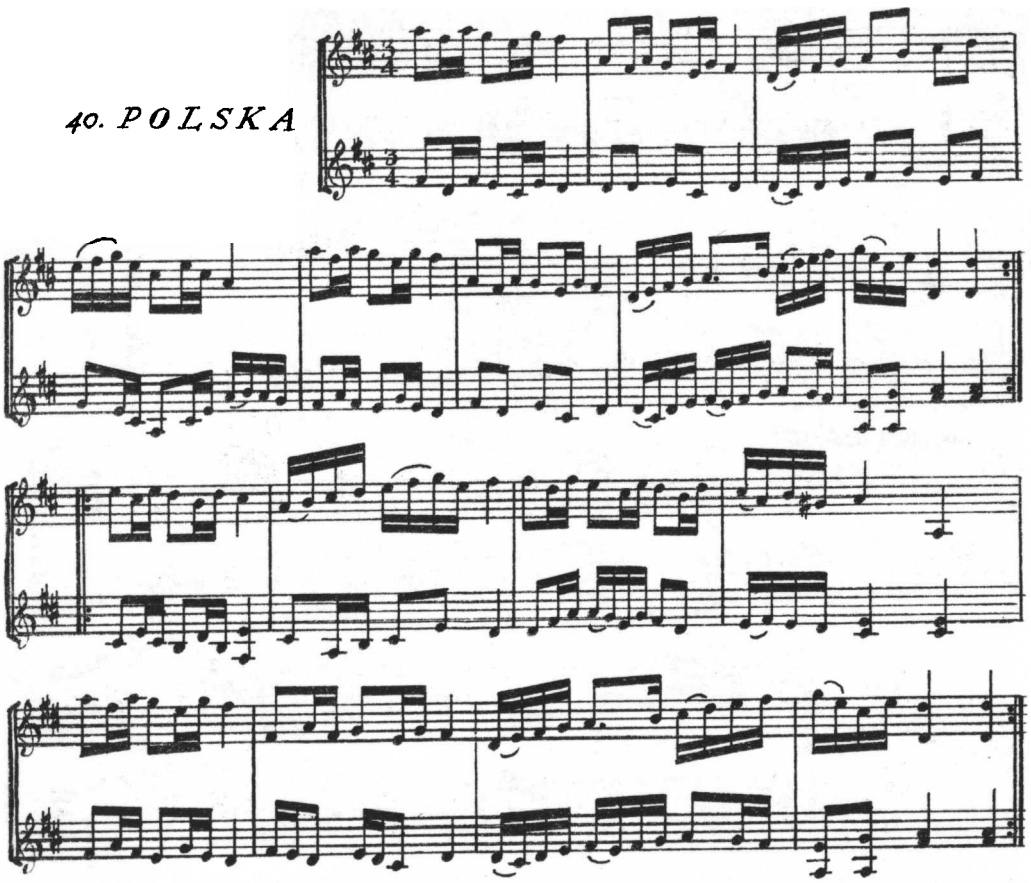

41. POLSKA

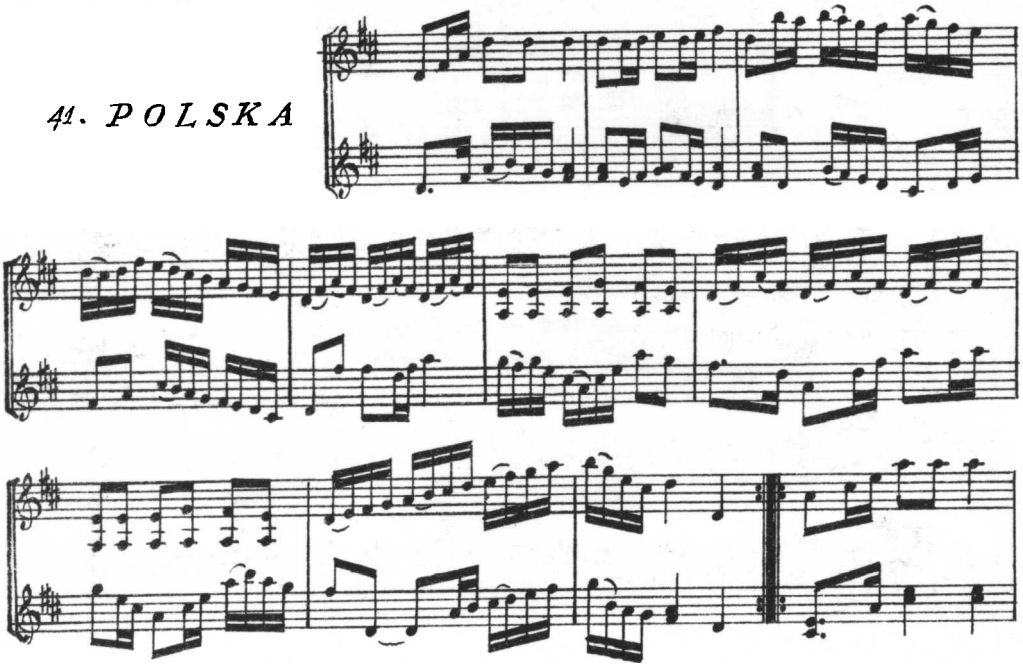

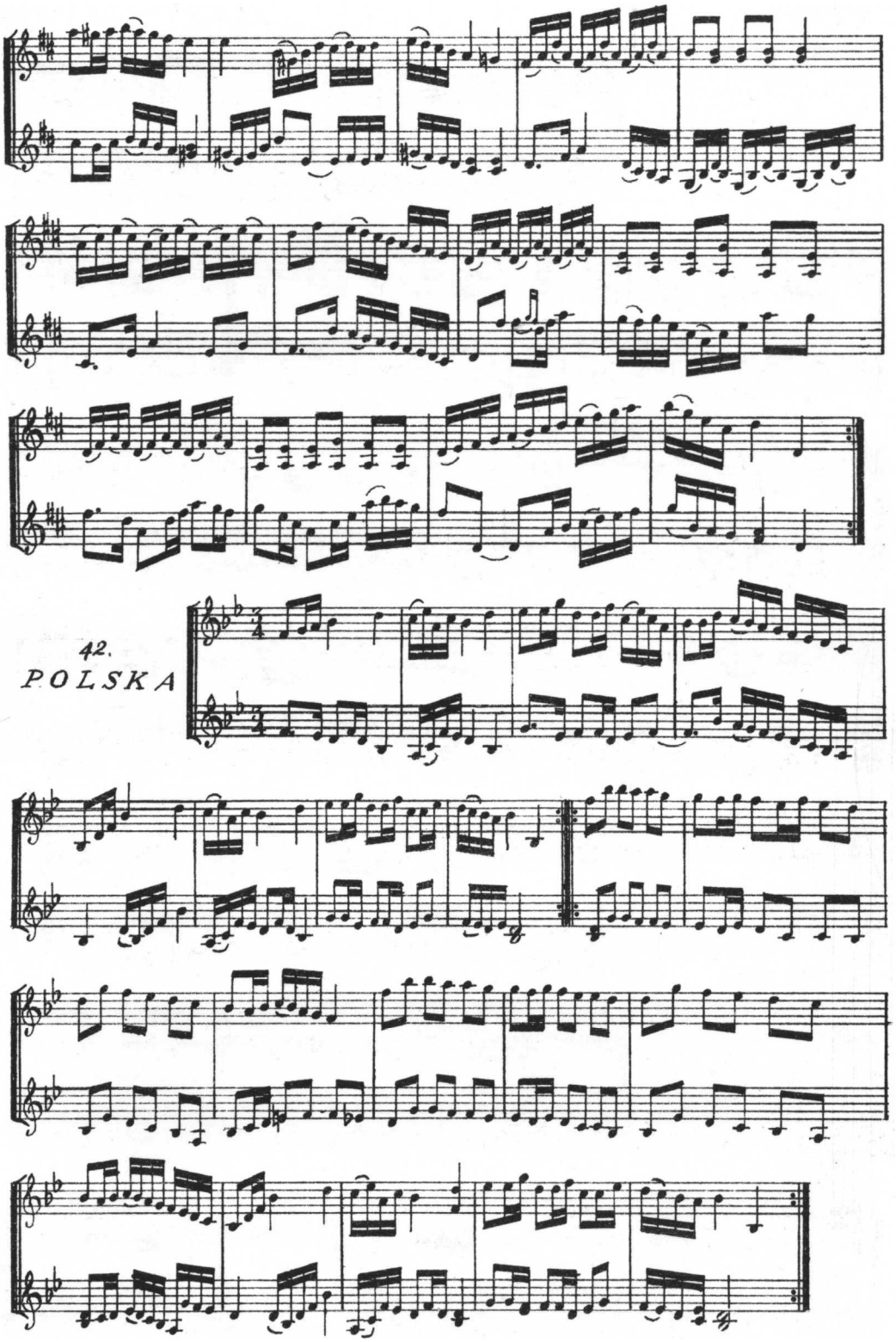
42.
POLSKA

43. POLSKA

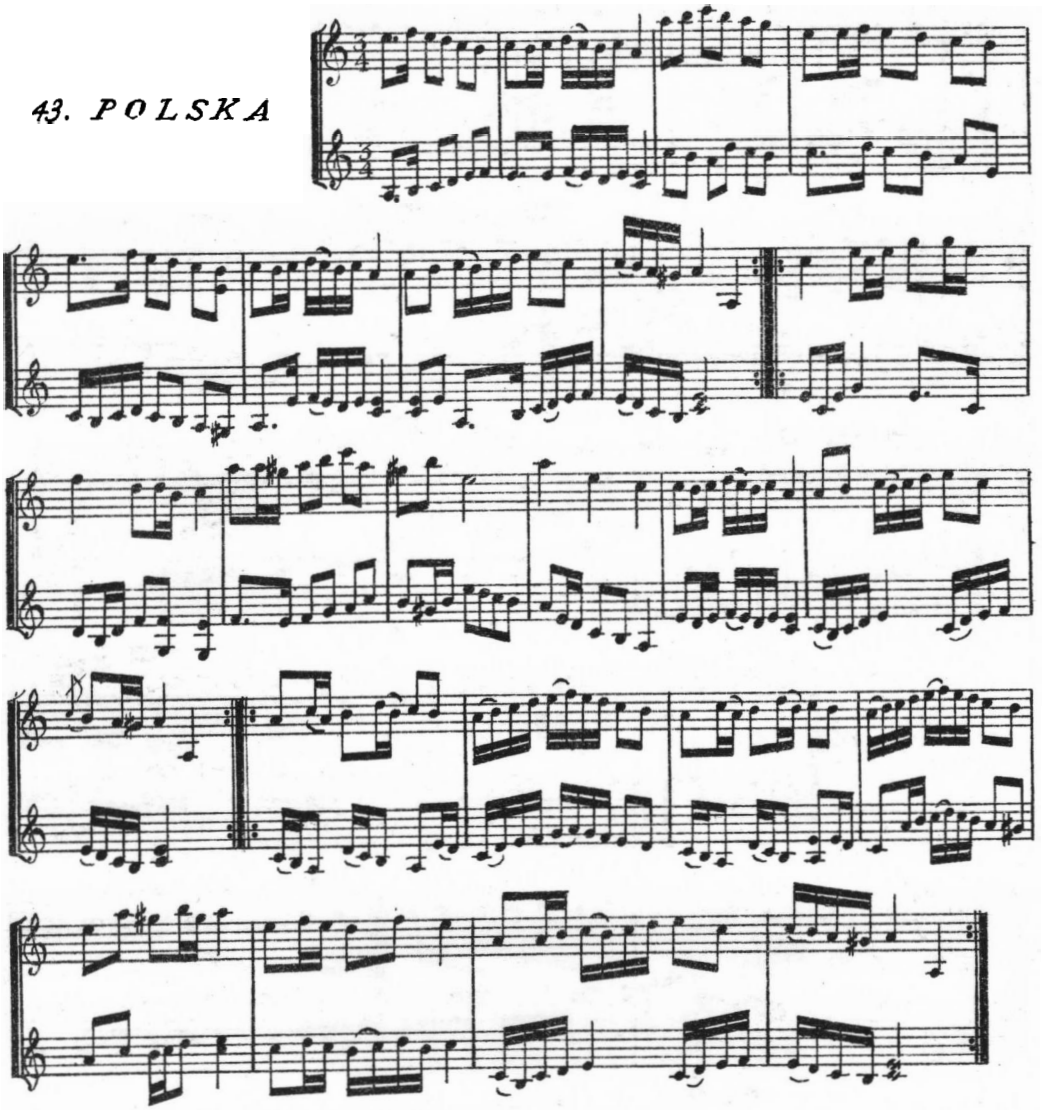

44
SKRATTPOLSKA

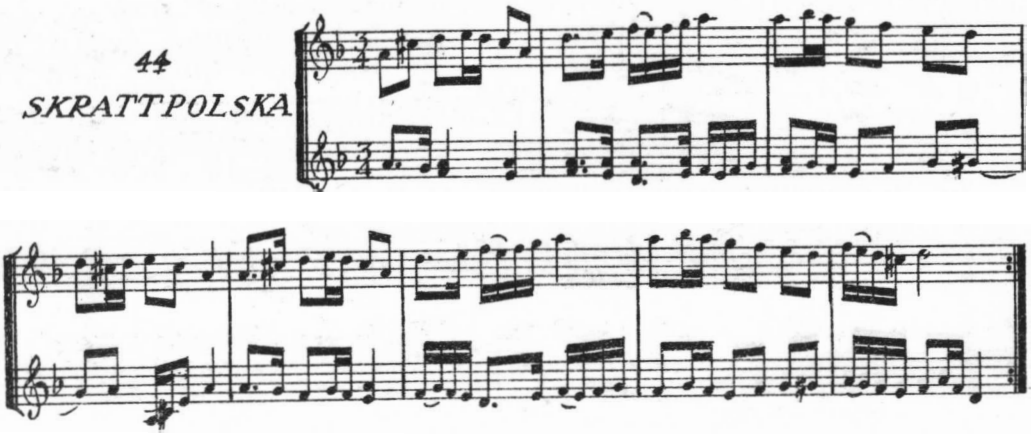

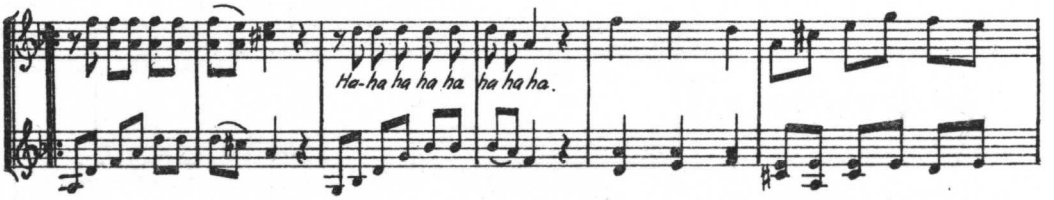

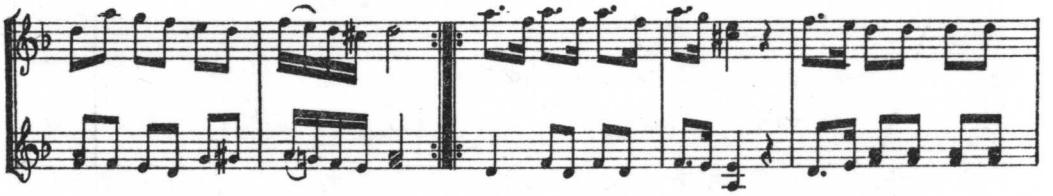

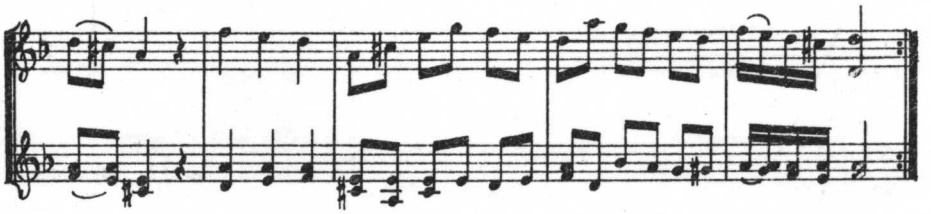

45. POLSKA
av Wallin.

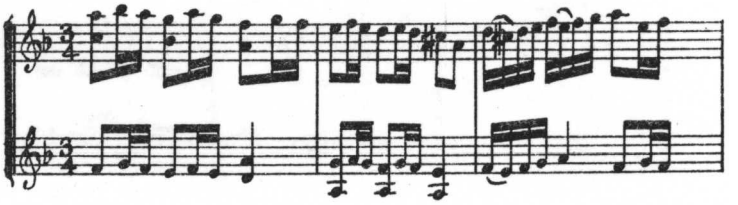

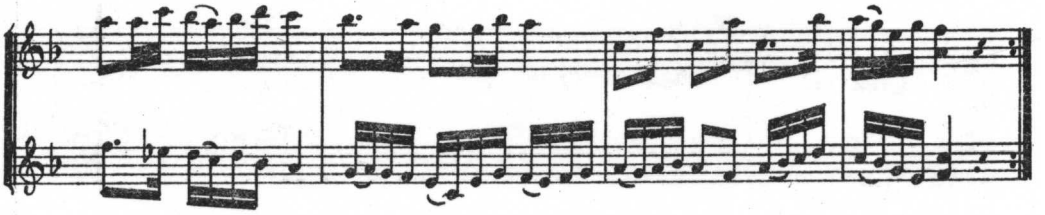

46. POLSKA

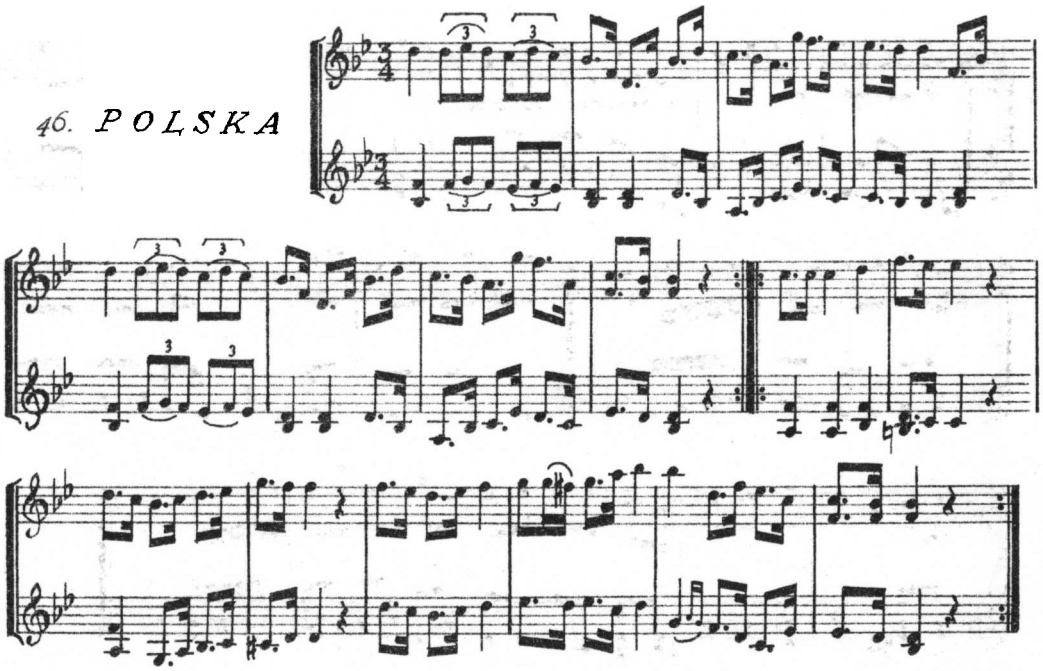

47. POLSKA

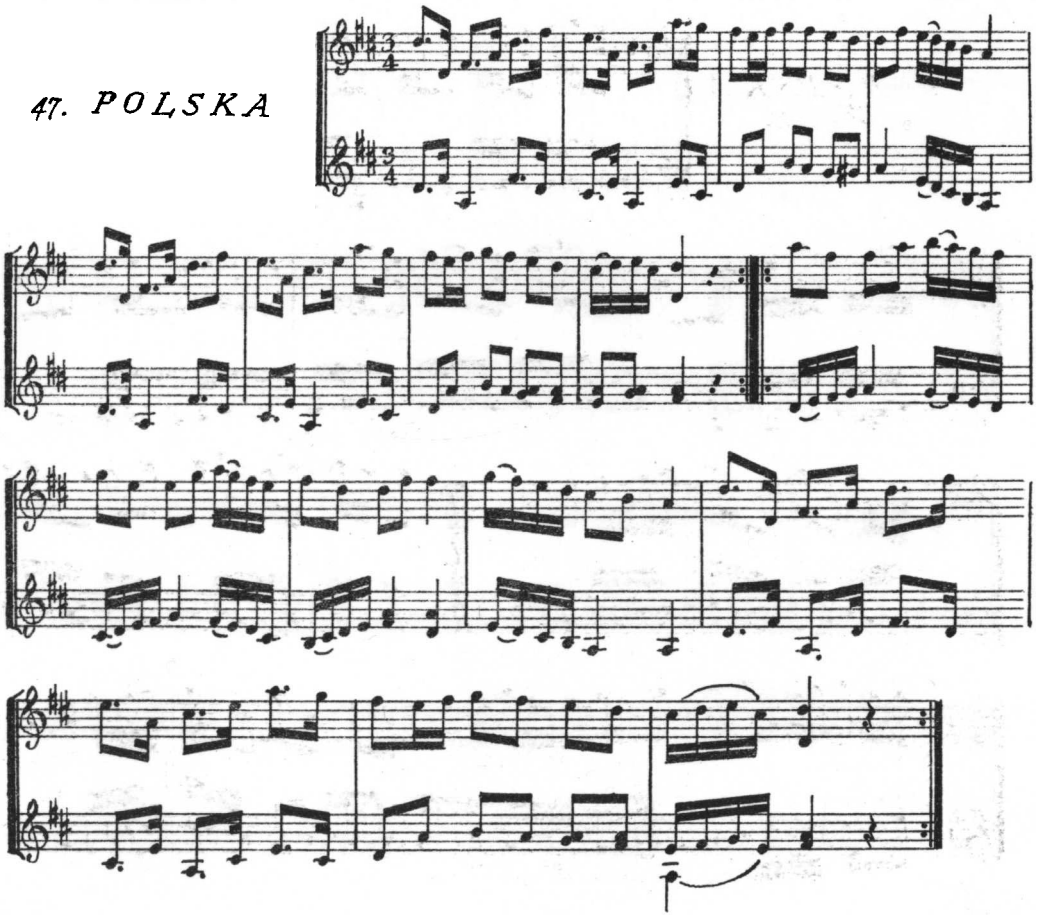

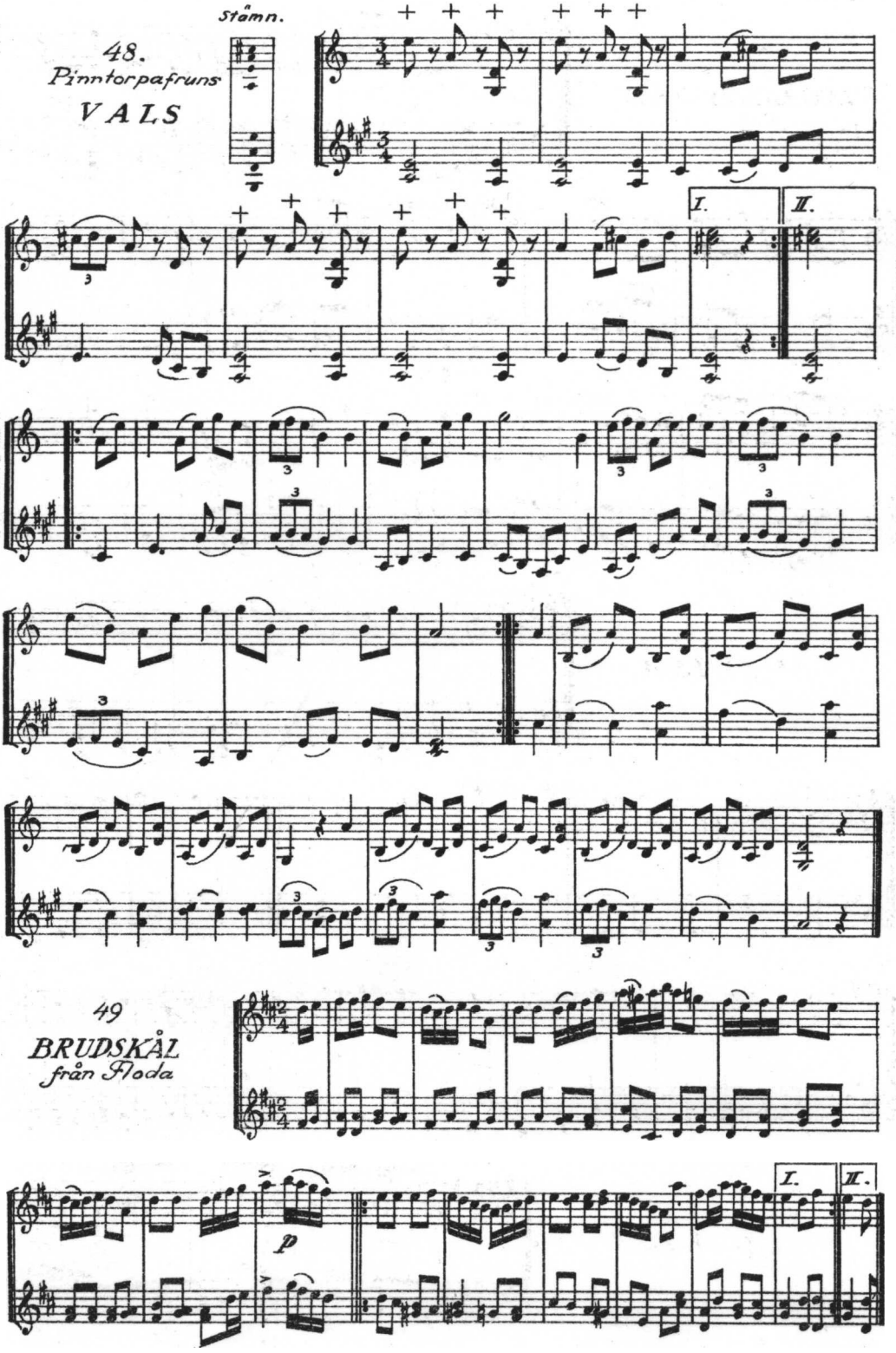
stämn.
48.
Pinntorpafruns
VALS
I.
II.
49
BRUDSKÅL
från Floda
p
I.
II.

50

VINGÅKERSVISAN

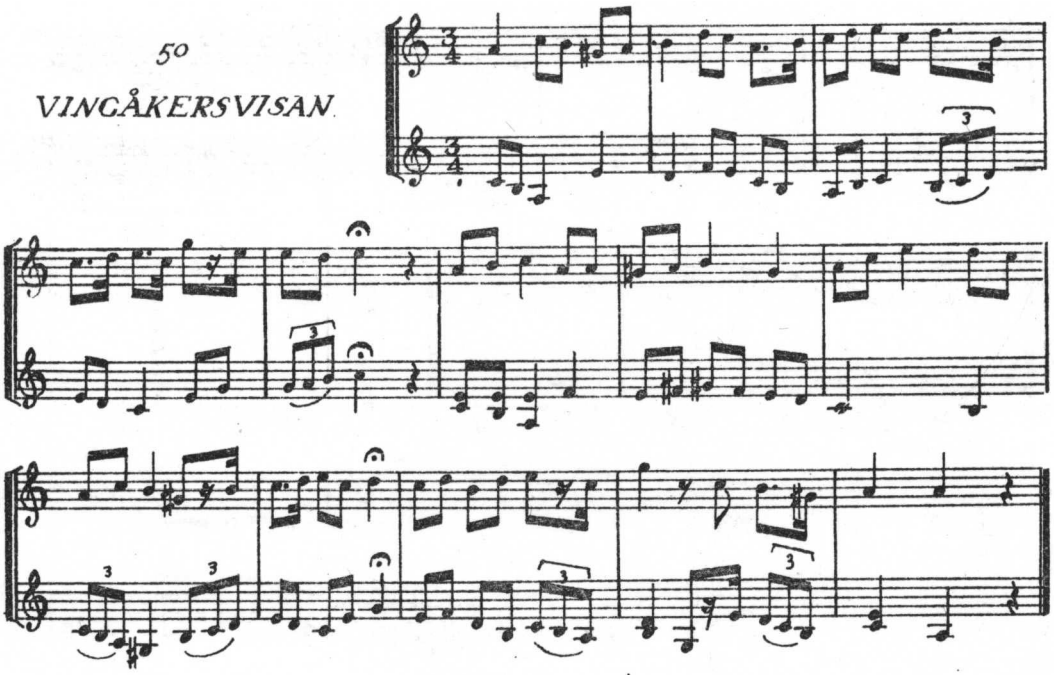

51. VISA

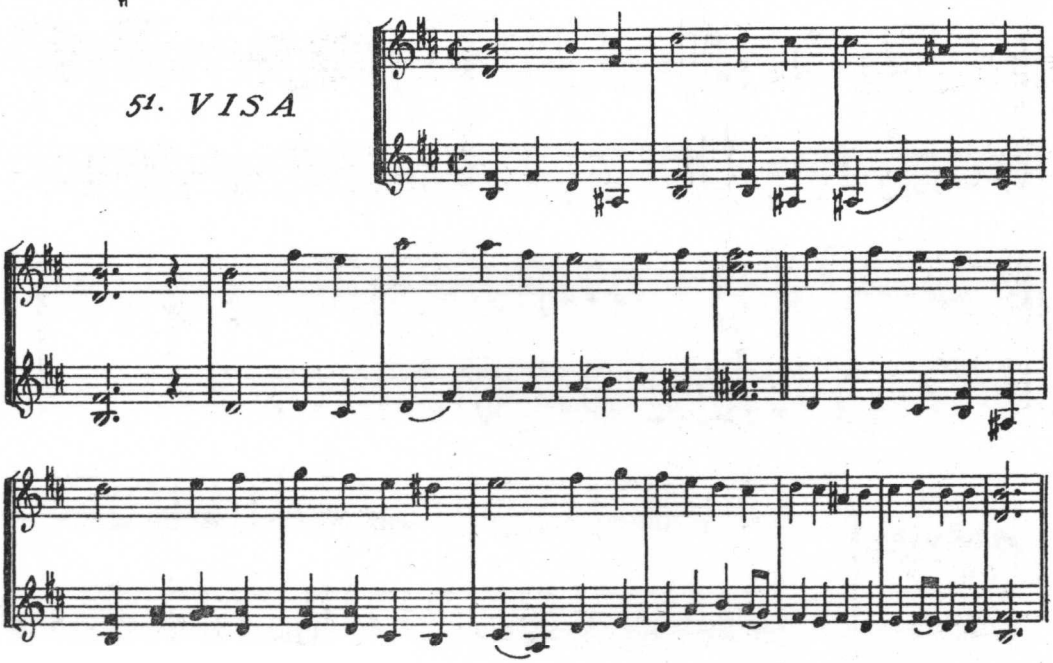

52. VISA

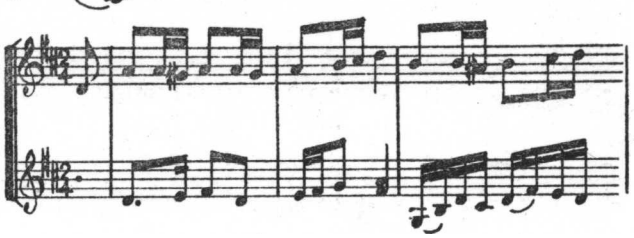

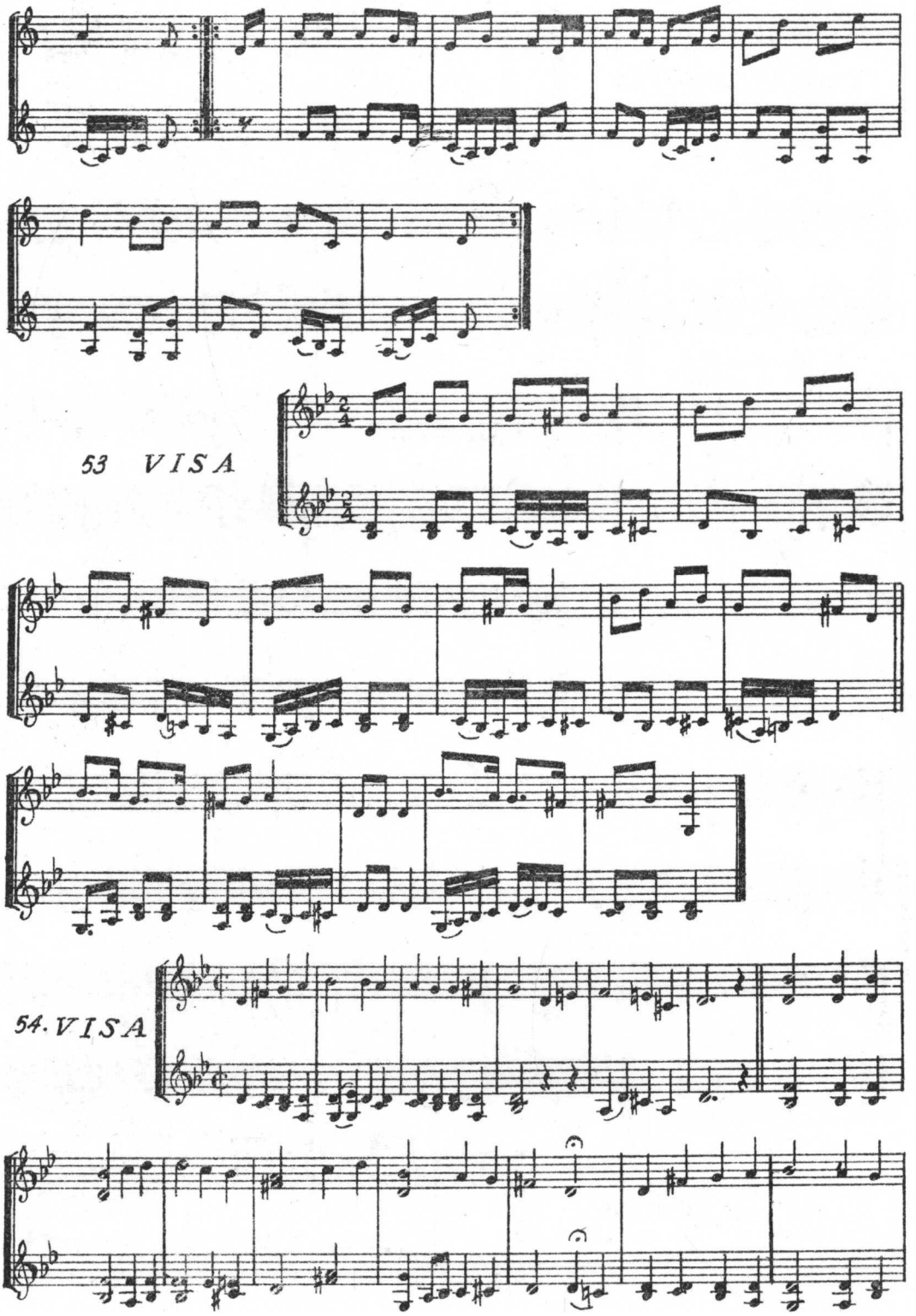
53 VISA
54. VISA

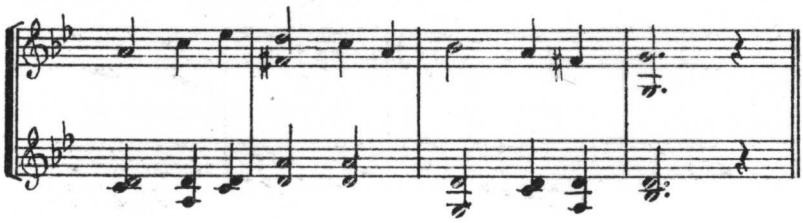

55. VISA

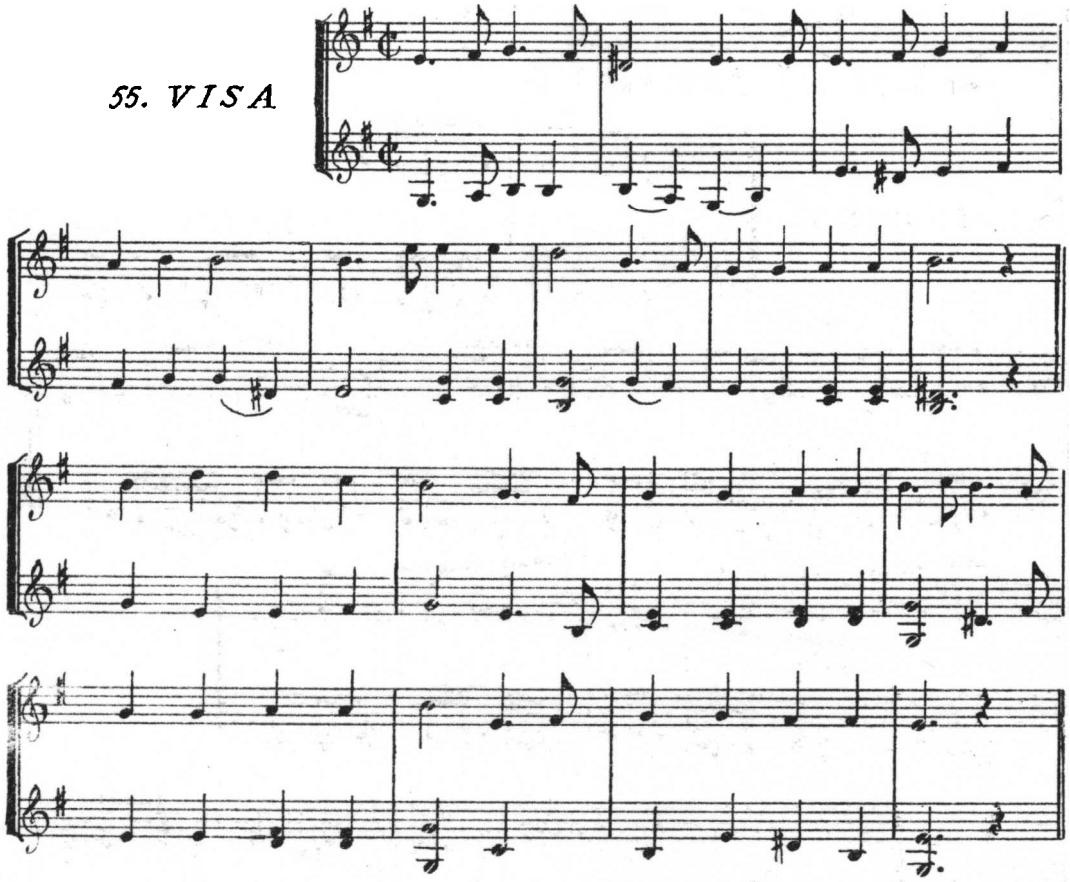

56. KADRILJ

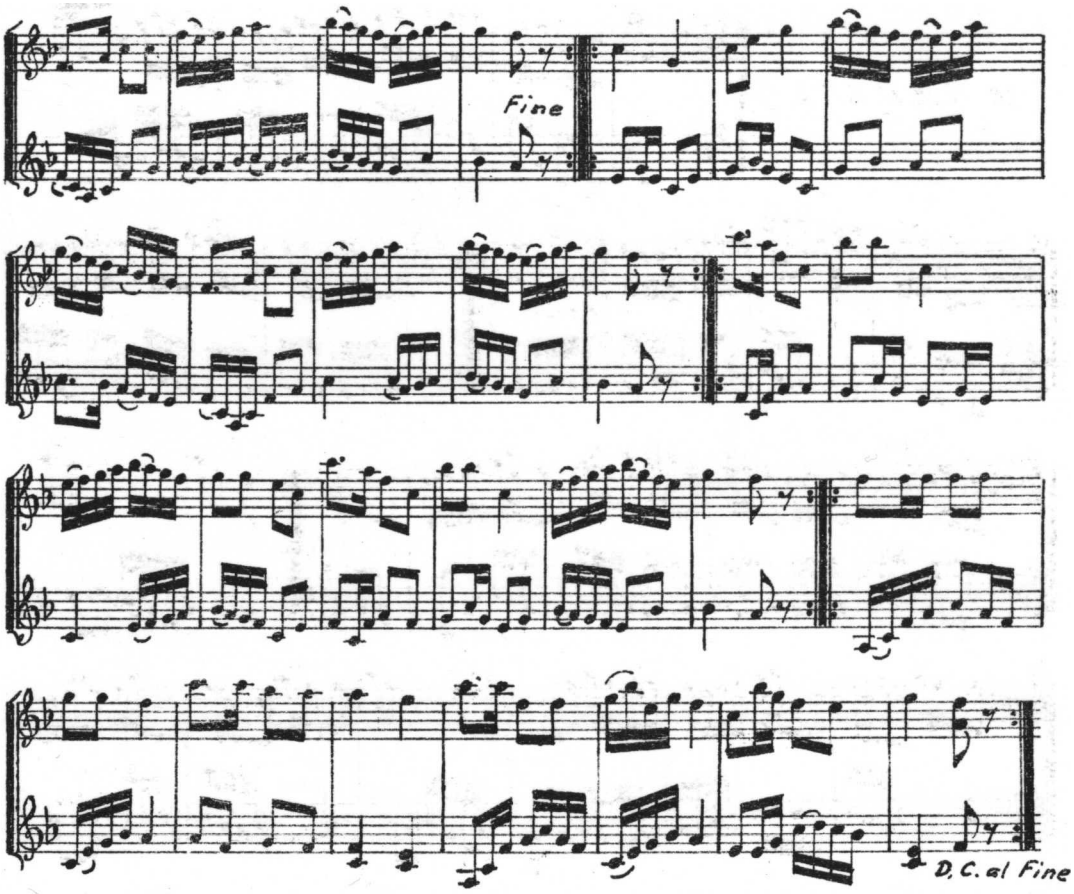

57. POLSKA

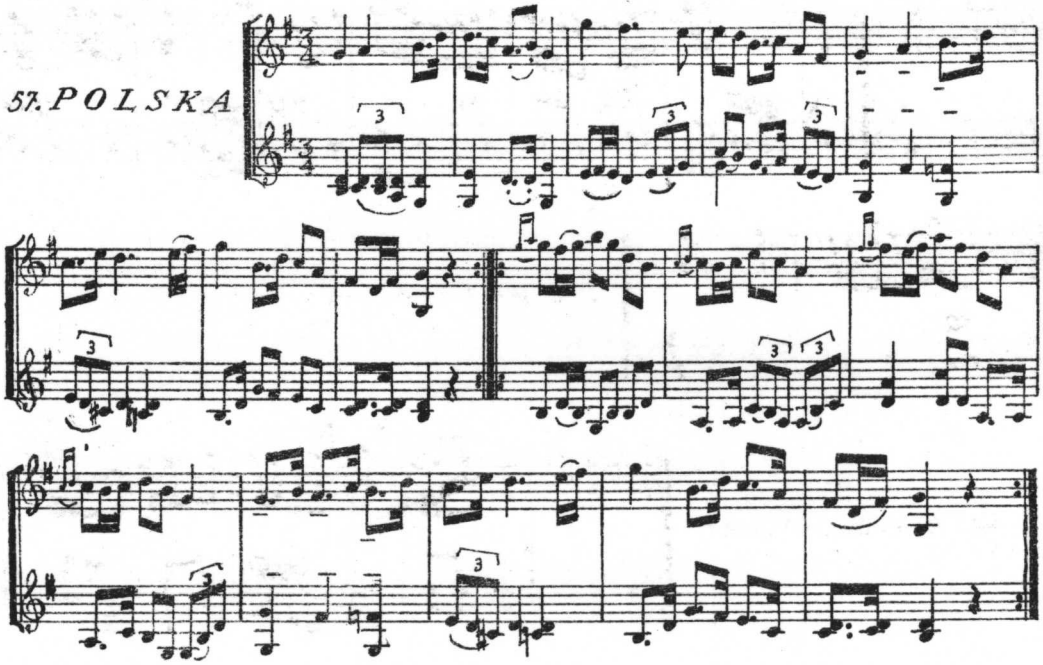

58. KADRILJ

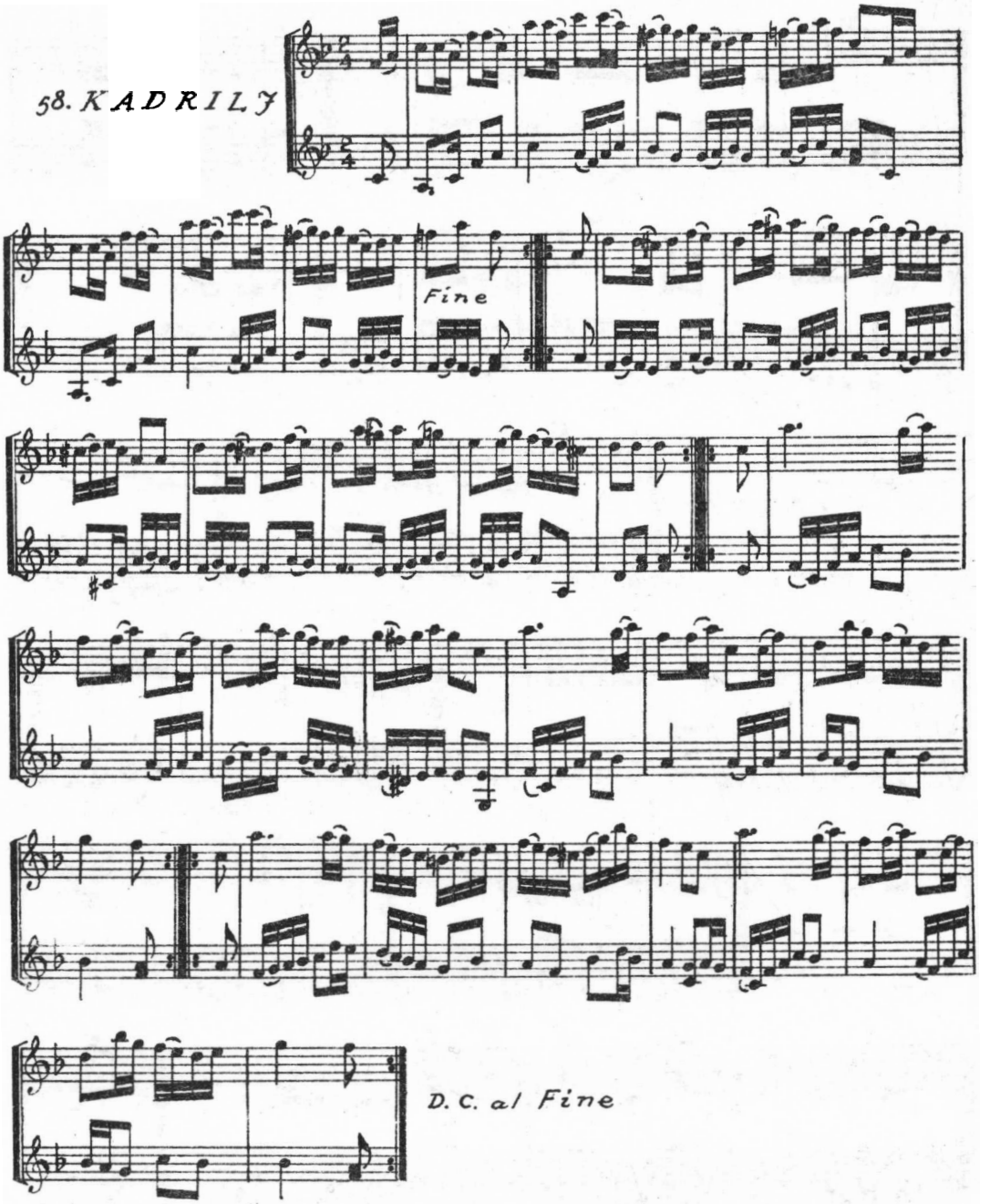

59.
LÄSTRINGE GÅNGLÅT

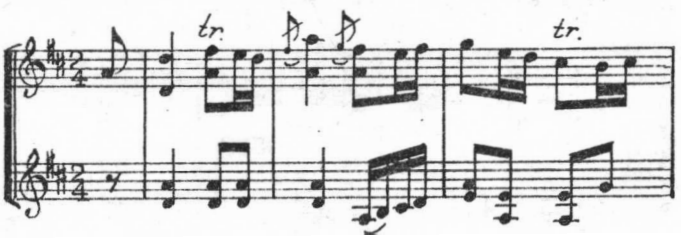

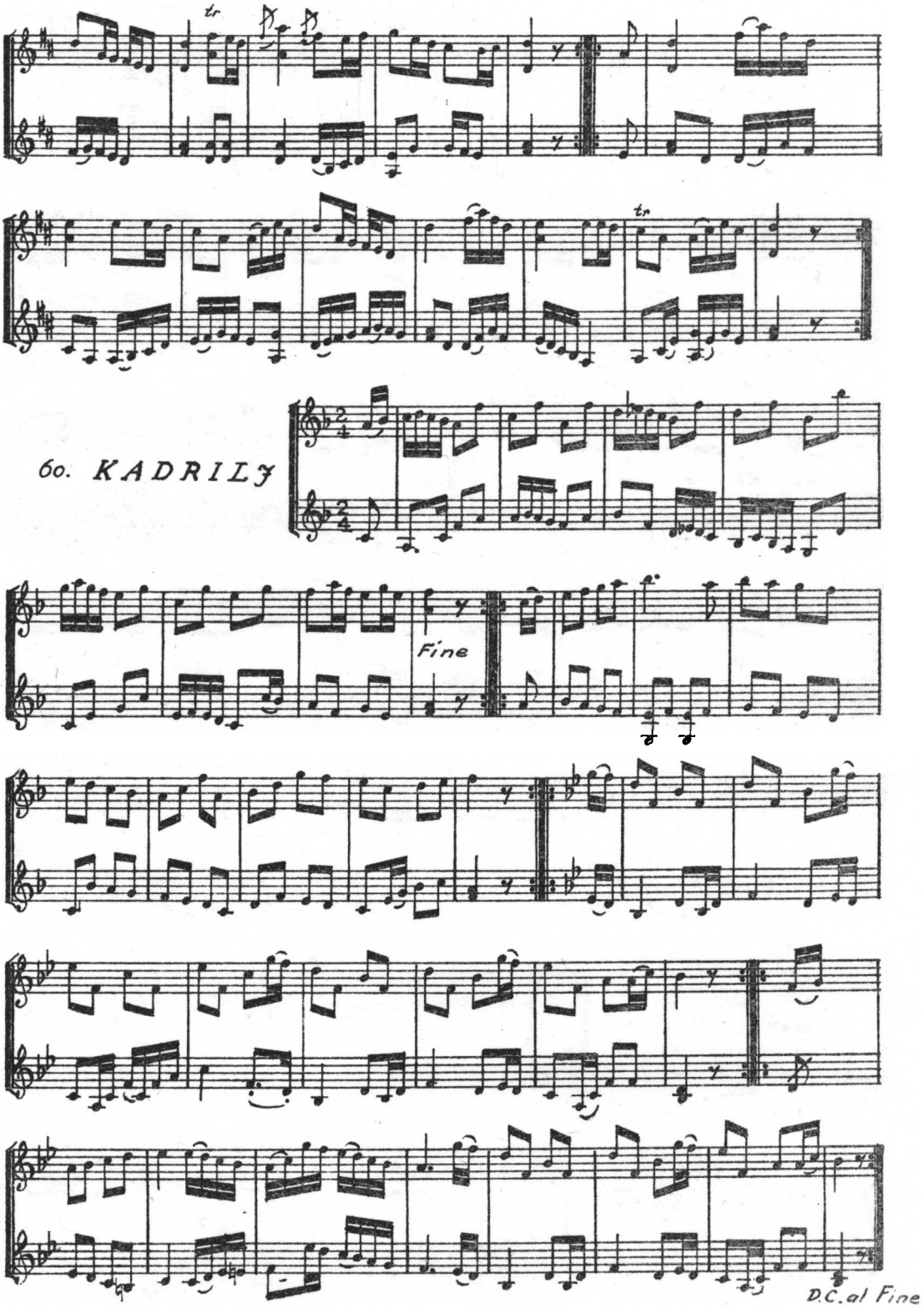
tr
tr
60. KADRILY
Fine
D.C. al Fine

61. POLSKA

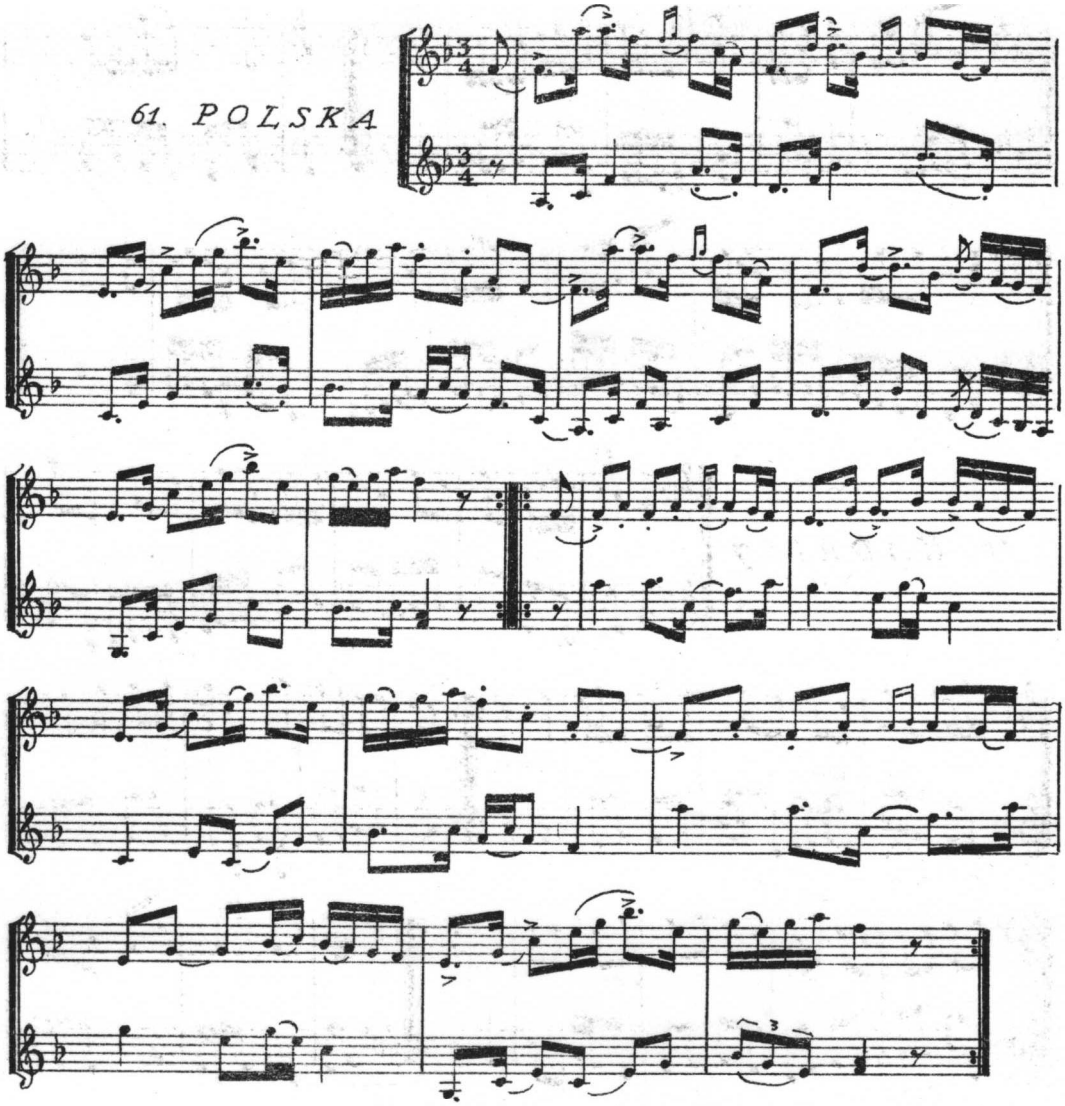

62 KERSTINS VALS
Evert Melin

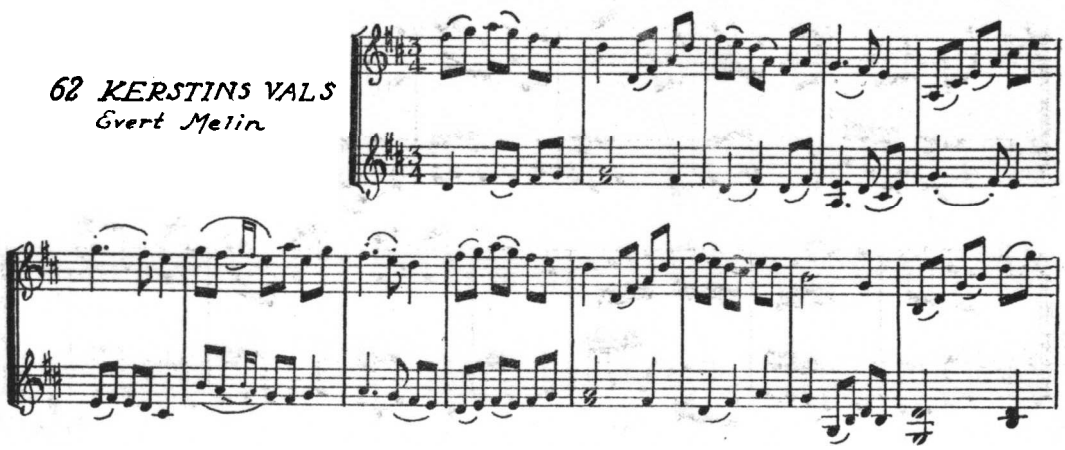

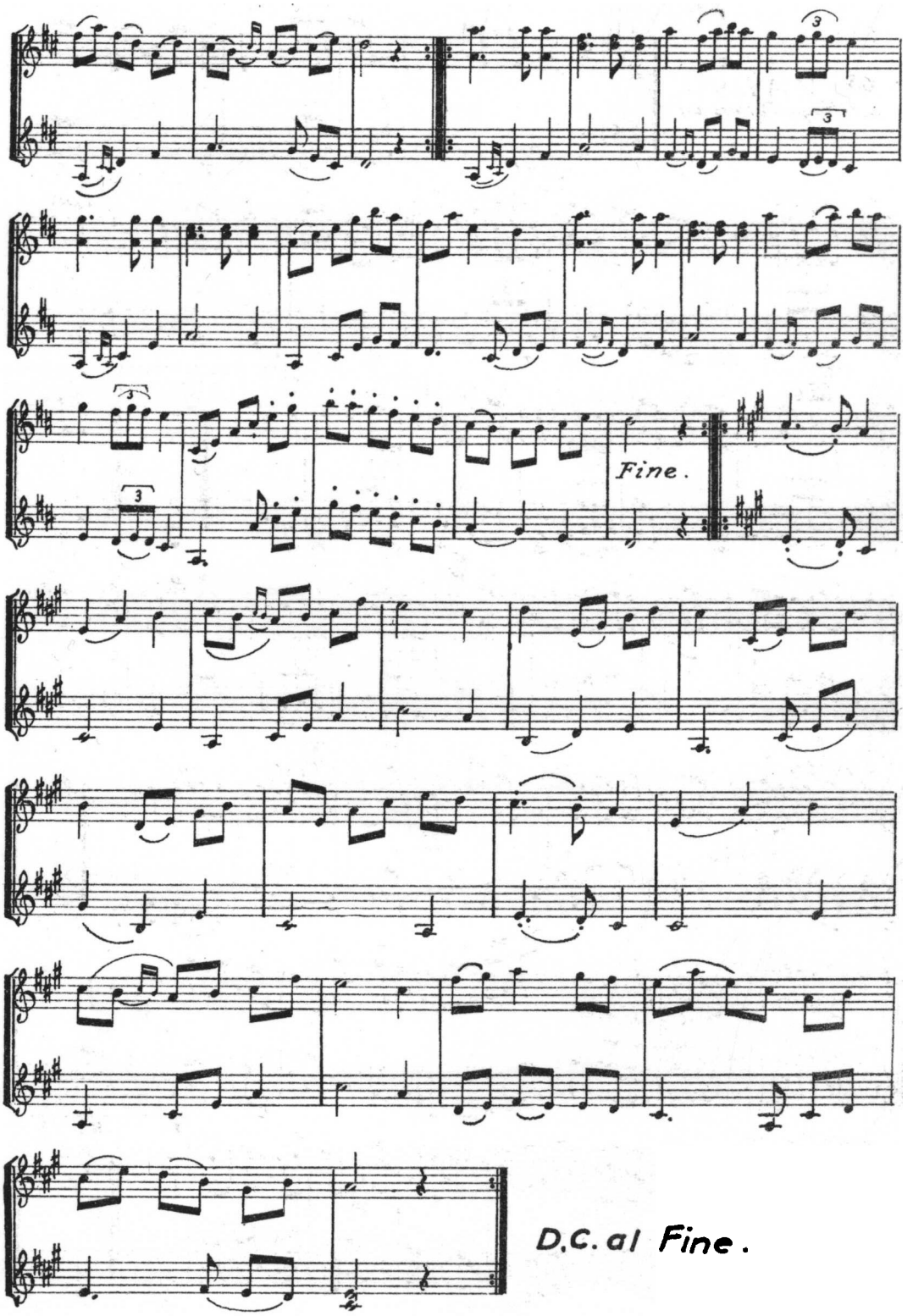
Fine.
D.C. al Fine.

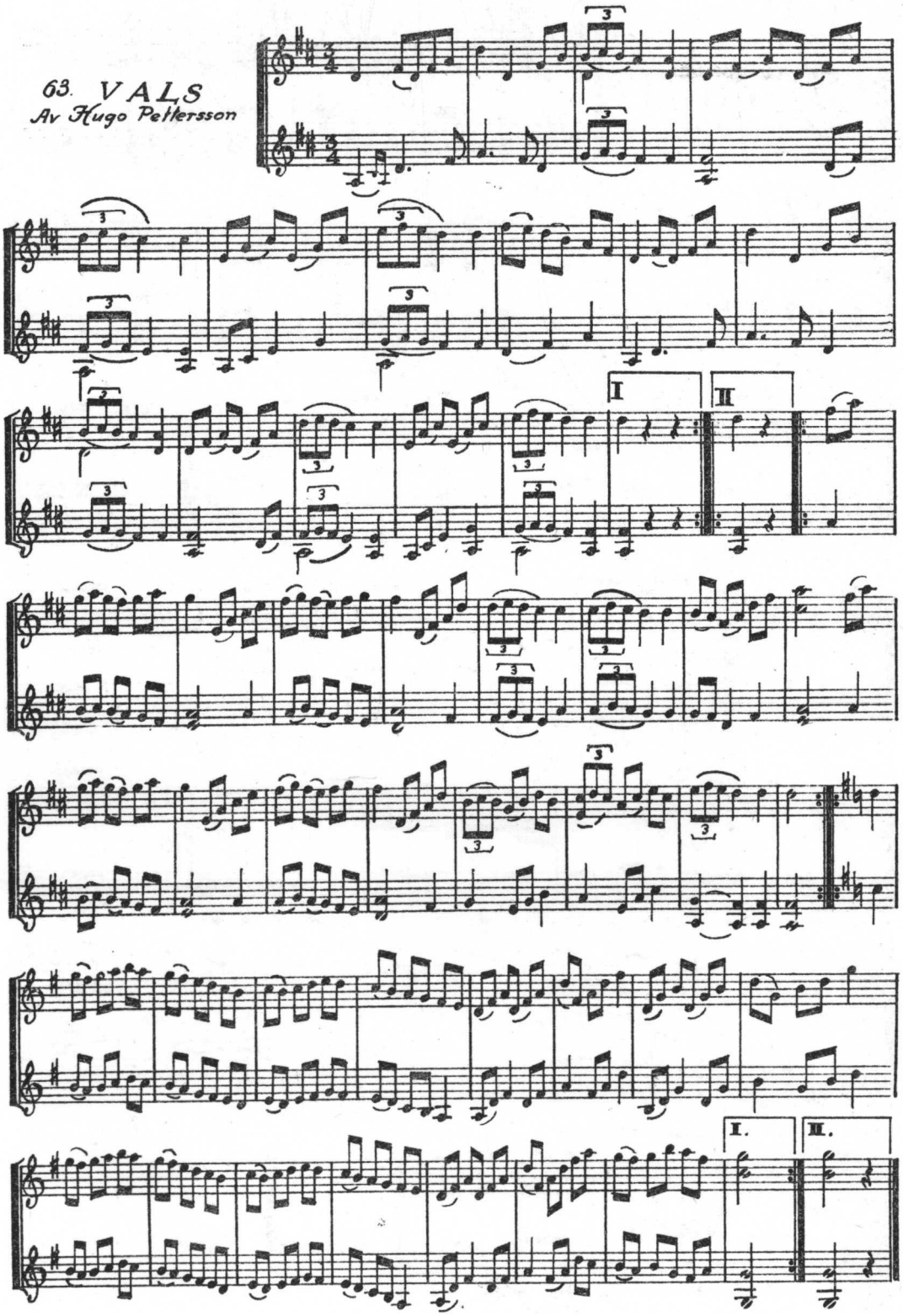
63. VALS
Av Hugo Pettersson
I
II
I.
II.

64. FLENMO
BRUDMARSCH
av C.G. Axelsson.

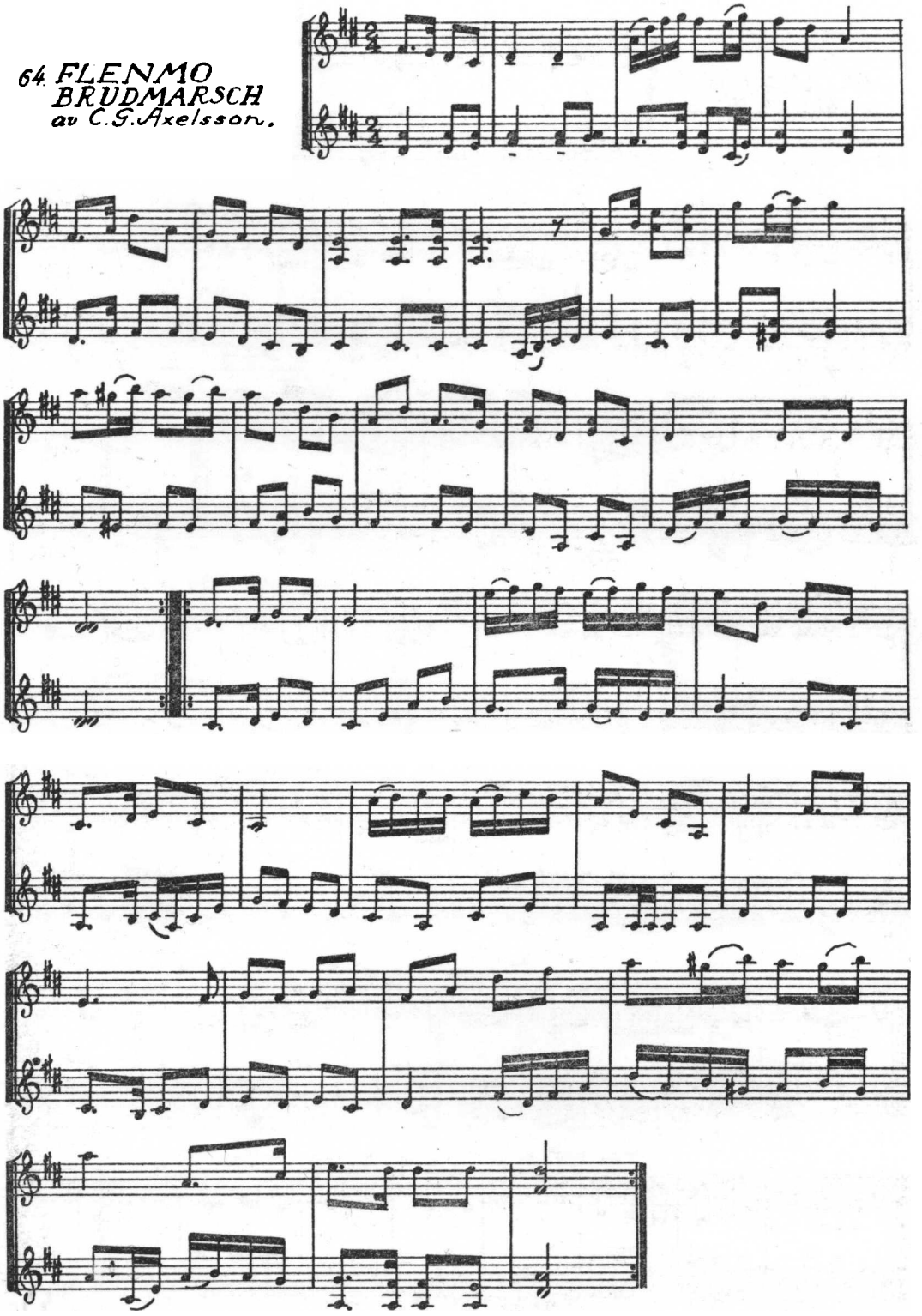

65.

BRUDPOLSKA
av Gustaf Wetter.

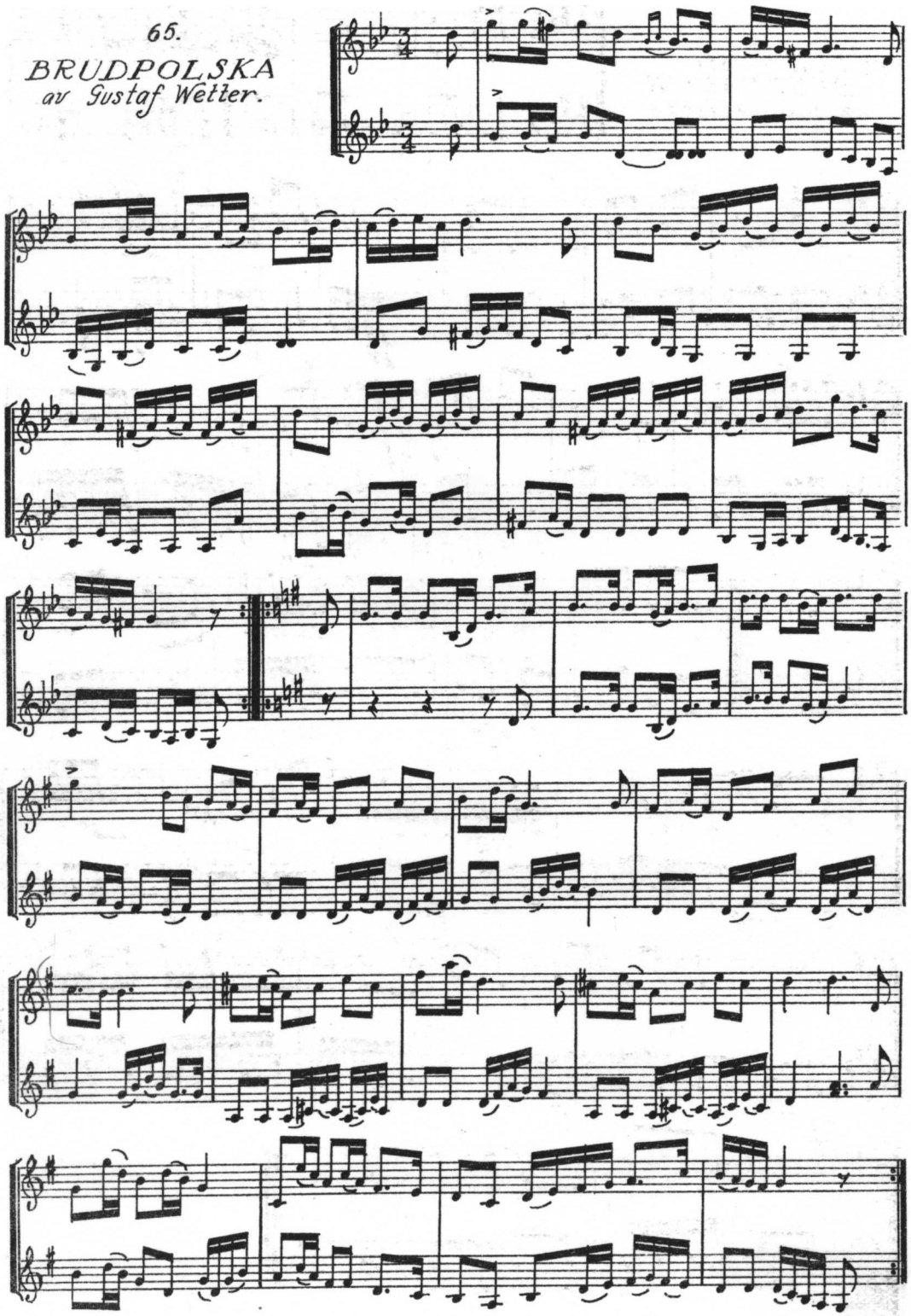

66. FLENMO BRUDVALS

av. Ivar Hultström.

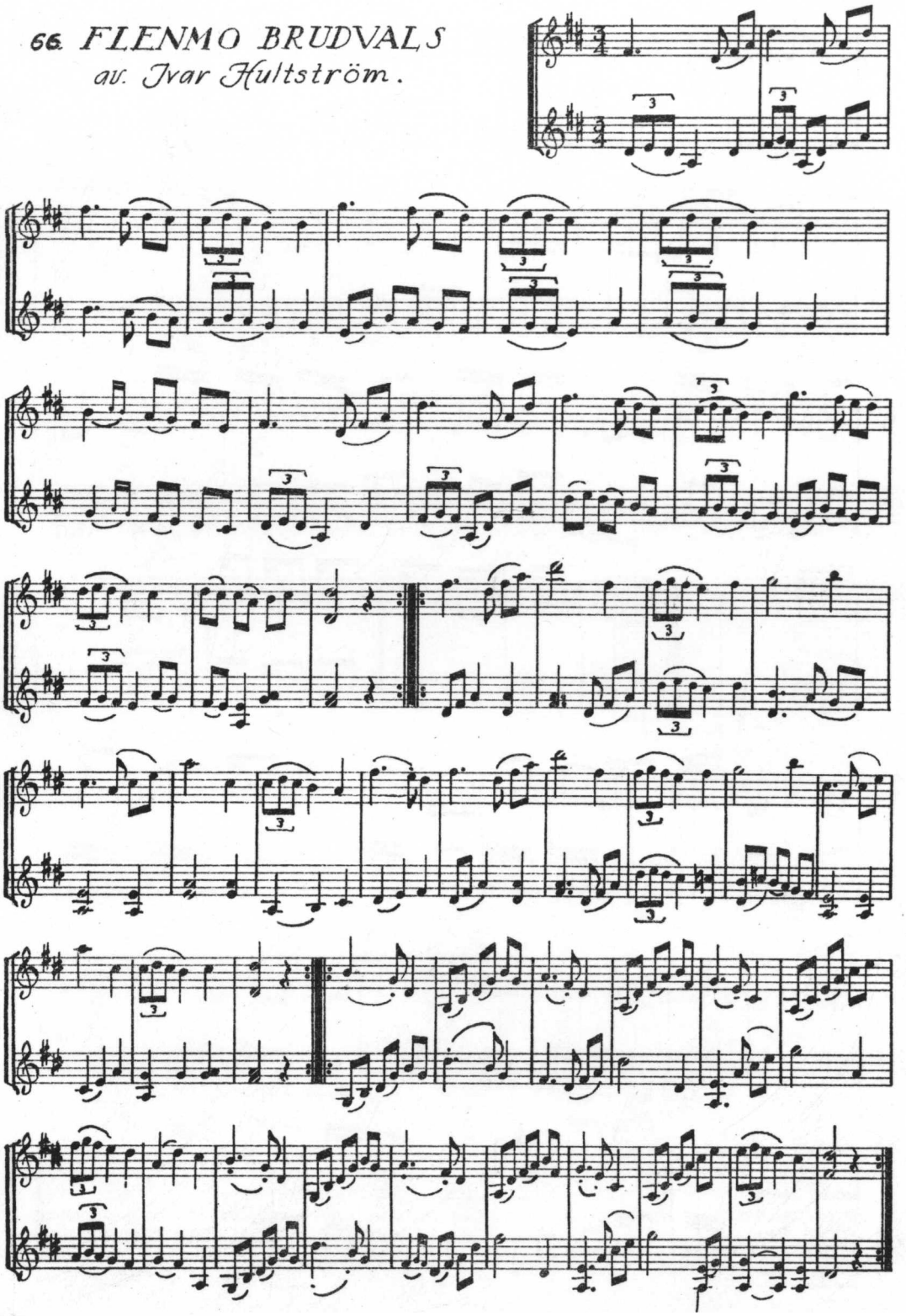

SÖRMLÄNDSKA HANDLINGAR

Nr 1. *Karl af Schmidt:* Röne och Hölebo härader, antikvarisk-topografiska anteckningar 1870—1877. Pris kr. 2:50.

N: 2. *C. H. Uggla:* Beskrifning öfwer Stora Malm 1749. Pris kr. 1:25.

Nr 3. *Peter Avall,* Betna Sochns Beskrifning 1761. Pris kr. 1:25.

Nr 4. *Ivar Schnell:* Genom Södermanland i kalesch eller gästgivartrilla, reseskildringar från Södermanland 1586—1831. Pris kr. 2:50.

Nr 5. Rannsakningar om antikviteter i Södermanland 1667—1686. Pris kr. 2:50.

Nr 6. *J. D. Falckman:* Duncker och Lilla Malma socknar 1769. Pris kr. 1:25.

Nr 7. Sörmlandslitteratur, bibliografi sammanställd av *Matts Essén.* Pris kr. 1:25.

Nr 8. *Imber Nordin-Grip:* Pintorpafrun. Pris kr. 2:50.

Nr 9. *Schering Rosenhane:* Oeconomia. Pris kr. 10:—.

Nr 10. *Per G. Stensland:* Julita klosters godspolitik. Pris kr. 5:—.

Nr 11. *Ivar Schnell:* Brand och brandstod i Södermanlands län. Pris kr. 5:—.

Nr 12. Sörmlandslåtar. Arr. av Olof Andersson. Utgivna av Södermanlands Spelmansförbund. Pris kr. 5:—.

Vid rekvisition av volym 1—10 på en gång erhålles serien för kr. 20:— i stället för originalpriset kr. 30:—.

Rekvisition av Sörmlandslåtar kan ske från Södermanlands Spelmansförbund, postgiro 28 91 06, Katrineholm.

Alfa Boktryckeri, Stockholm 1947